

Meerjarenprogramma FVA 2021-2025

April 2021

Inhoudsopgave

Visie, ambitie en uitvoering Almere 2.0

- 06 Ambities en thema's Almere 2.0
- 07 Handelingsperspectief
- 07 Financiën

Handelingsperspectief

- 09 Handelingsperspectief

Hart van de Stad

- 15 Station en stationsomgeving
- 16 (Rondje) Weerwater
- 17 Almere Centrum
- 19 Meerjarenraming

Leer- en werkomgeving

- 24 Floriade Werkt!
- 25 Flevo Campus
- 27 Internationale Campus
- 28 Kenniscampus Stadshart
- 30 MBO ICT FieldLab
- 32 Meerjarenraming

Circulaire Economie en Energie

- 36 Circulaire Economie
- 41 Duurzame Energie
- 44 Meerjarenraming

Cultuur en Toerisme

- 46 Kustzone Almere Poort / Duin
- 48 Museale voorziening
- 49 Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort
- 51 Meerjarenraming

Vernieuwend Wonen

- 55 Experimenten
- 58 Meerjarenraming

Groene en waterrijke identiteit

- 63 Unieke landschappen: Almeerderhout en Eemvallei
- 65 Excellente groene en gezonde leefomgeving
- 66 Ecologische verbindingen
- 67 Meerjarenraming

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

- 71 Meerjarenperspectief MJP FVA 2021-2025
- 73 Toelichting beschikbare middelen
- 73 Toelichting uitgaven

Woningbouw en Gebiedsontwikkeling

- 77 Gebiedsontwikkeling Oosterwold
- 78 Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater

Bereikbaarheid

- 81 Wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA)

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer Markermeer

- 85 Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer Markermeer

01

Visie, ambitie en uitvoering Almere 2.0

Inleiding

De afgelopen jaren hebben het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam intensief met elkaar opgetrokken om op de oostflank van de MRA de condities te scheppen voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel.

De gezamenlijk geformuleerde ambitie is verankerd in de Rijksstructuurvisie RRAAM (2013). Hierin staat beschreven welke opgaven er in de regio liggen op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. In de bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere met 60.000 woningen kan groeien.

De ontwikkeling van Almere is immers een omvangrijke opgave. Het betekent naast woningen en infrastructuur, gelijktijdig zorgen voor een sociale, diverse, aantrekkelijke en leefbare stad met een eigen profiel. De gezamenlijke ambitie is om Almere door te ontwikkelen tot een stad waar het prettig is om te wonen, te werken en te recreëren. Om gekwalificeerd personeel, bedrijven, kennisinstellingen en instituten uit binnen- en buitenland aan te trekken, wordt een diverse stedelijke omgeving ontwikkeld met zowel nieuwe goed ontsloten hoogstedelijke als landelijke milieus. De nieuw te ontwikkelen stadsdelen passen in het unieke meerkernige stadsconcept. Almere is een evenwichtige stad met een diverse bevolking en goede voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, sport en werkgelegenheid. Met haar jonge bevolking kan Almere human capital leveren aan de economie van de Noordelijke Randstad. Dit profiel zorgt voor een complementariteit in de Noordvleugel en daarmee voor een versterking van de internationale concurrentiepositie.

De afgelopen jaren zijn op basis van de gemaakte afspraken al veel resultaten geboekt. Er wordt fors geïnvesteerd in het spoor om meer treinen te kunnen laten rijden. De verbreding van de A6-A1-A9 is in volle gang. De Markerwadden krijgen vorm. Ook in Almere zelf is het goed zichtbaar. De gebiedsontwikkeling Oosterwold is in uitvoering. Almere heeft twee hogescholen binnen de stadsgrenzen. En er is een serie van sleutelprojecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere in uitvoering.

De komende jaren wordt deze uitvoering doorgezet. Maar ook wordt onderzocht welke keuzes gemaakt moeten worden om de uitvoering in de nabije toekomst niet te laten stokken. De Almeerse nieuwbouwgebieden zoals Almere Poort en de 1e fase Oosterwold zullen rond 2025 voor het grootste deel afgerond zijn. Activeren van nieuwe gebieden zoals Oosterwold Fase 2 (10.000 woningen), Almere Pampus (25.000 woningen) of het verder verdichten van het centrum is natuurlijk mogelijk. Maar voor al deze gebieden geldt dat dit meer vergt dan simpelweg starten met bouwrijp maken en verkopen. Het zijn complexe opgaven waarbij bijvoorbeeld een goede bereikbaarheid en een goed functionerende stad randvoorwaarden zijn. Daarvoor is het van belang de komende jaren aanvullende besluiten te nemen. In het kader van het Handelingsperspectief wordt onderzocht welke stappen genomen moeten worden om verdere groei mogelijk te maken.

Daarbij is het van belang te markeren dat groei geen doel op zich is. Het gaat over de manier waarop groei kan bijdragen aan een nog mooiere stad en een internationaal sterke regio. De groei wordt ook aangegrepen om een verdere verbetering van het voorzieningenniveau (onderwijs, cultuur, etc.) en het vestigingsklimaat in Almere te stimuleren. Het gaat om het versterken van de goede dingen die er al zijn. Maar ook op het versterken van de weerbaarheid van de stad - en de mensen die hierin leven en bewegen. Hier zijn de afgelopen jaren al mooie en betekenisvolle stappen in gezet, onder meer middels de inspanningen vanuit het Fonds Verstedelijking Almere. Zo wordt al vol ingezet op het versterken van het hoger onderwijs, recreatie, de circulaire economie en het stadscentrum.

De lange periode die we werken aan dit programma zullen er jaren zijn van grote economische voorspoed maar ook perioden van grote onzekerheid. Op dit moment veroorzaakt de coronacrisis zo'n periode van onzekerheid.

Dat betekent niet dat het werk aan een gezond groeiend Almere stopt. Sterker nog, het versterken van de dingen die goed gaan en het vergroten van de weerbaarheid is belangrijker dan ooit. Met dit Meerjarenprogramma wordt de ambitie voor de periode 2021-2025 geschetst. Inclusief de programmalijnen en sleutelprojecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere die daarbij horen. Er wordt fors ingezet op het versterken van de economie, het onderwijs en

cultuur om zo een aantal verschilmakers voor de stad en de regio realiseren. Net als in voorgaande jaren gebeurt dat in nauwe samenwerking met vele partners in de stad en de regio. De komende periode zal er extra aandacht uitgaan naar de gevolgen van de coronacrisis. In samenspraak met de betrokken partners wordt bekeken hoe hier mee om wordt gegaan en of wijzigingen in de uitvoering van Sleutelprojecten wenselijk zijn.

Ambities en thema's Almere 2.0

Ten behoeve van het realiseren van de verstedelijkingsopgave zoals verwoord in de structuurvisie Amsterdam Almere Markermeer (RRAAM) is een negental bestuurlijke ambities voor Almere 2.0 geformuleerd.

1 Leefomgeving De stad ontwikkelt een grotere diversiteit in types leefmilieus en woningen, met een toenemende kwaliteit van de leefomgeving.	4 Voorzieningen Het aanbod van voorzieningen wordt groter, diverser en hoogwaardiger en sluit beter aan bij de behoeften van (huidige en toekomstige) inwoners.	7 Maatschappelijke ruimte Er wordt een omgeving gecreëerd waarbinnen initiatieven van bedrijven, burgers en instellingen steeds meer ruimte krijgen.
2 Economie De economie wordt meer divers en daarmee vitaler, met een fijner vestigingsklimaat en een toenemende werkgelegenheid.	5 GroenBlauw Het groenblauwe raamwerk groeit in kwantitatief opzicht mee met de stad en wordt gevarieerder en beter benut voor maatschappelijke functies.	8 Duurzaamheid Energie- en watersystemen worden duurzamer.
3 Bereikbaarheid Almere is via weg en OV voor bewoners en bedrijven steeds beter bereikbaar, zowel binnen de stad als met de regio.	6 Samenleving De samenleving wordt meer divers, met een relatief sterke toename van ondervertegenwoordigde groepen (qua leefstijl, inkomen en leeftijd).	9 Vestigingsklimaat Het milieu voor wonen, werken en recreëren kent een profiel, met kwaliteiten die bijdragen aan de diversiteit en dynamiek in de Noordvleugel.

Daarnaast is in de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 een achttal thema's beschreven waarbinnen deze ambitie gestalte dient te krijgen:

Onderwijs	Cultuur	Sport
Economie (en Floriade)	Duurzaamheid	GroenBlauw
Stedelijke Bereikbaarheid Almere	Concurrentiepositie stad	

Handelingsperspectief

In 2019 is gestart met het Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020-2030. Hierin wordt met hernieuwde scherpheid gekeken naar de Rijksstructuurvisie RRAAM waar Almere 2.0 onderdeel van uit maakt.

In het kader van dit Handelingsperspectief worden afspraken gemaakt voor de periode 2020-2030 ten aanzien van de Regionale Bereikbaarheid, de Ecologie van het IJmeer- Markermeer en de Verstedelijking van Almere. In het najaar van 2019 zijn de eerste resultaten opgenomen in het rapport 'Op weg naar een Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020-2030', waarin is geconcludeerd dat de eerder geformuleerde ambities en uitgangspunten van Almere 2.0 op hoofdlijnen nog altijd geldig zijn. Wel is geconstateerd dat er sprake is van en-

kele verschuivingen en nieuwe inzichten. Deze leiden tot aanvullingen op eerdere uitgangspunten, zonder de hoofdkoers te verlaten. Vervolgens is in 2020 een gedragen visie voor de Oostflank van de MRA opgesteld: Perspectief Oostflank Metropoolregio Amsterdam (MRA) 'klaar voor de toekomst'. Gebaseerd op haar unieke en onderscheidende kwaliteiten in de regio, en met daarbinnen uitwerking van de ambities en opgaven voor het RRAAM-gebied en de verstedelijkingskoers voor Almere. Lees meer hierover in hoofdstuk 2.

Financiën

Ter realisatie van Almere 2.0, is het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) ingesteld.

Het FVA wordt gevoed door:

- Rijksoverheid
- Provincie Flevoland
- Gemeente Almere

Het Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2021-2025 is aan het begin van 2021 geactualiseerd. Daarbij zijn alle financiële aspecten met een OOO-karakter (onvoorzienbaar, onvermijdelijk en onuitstelbaar) meegenomen. In het tabel hiernaast zijn de financiële consequenties van de actualisatie samengevat.

Korte omschrijving	Bedrag
Vertrekpunt overprogrammering MJP FVA 2021-2025 bij vaststelling in 2020	-10.1
Hogere rijksbijdrage	10.8
Hogere bijdrage Almere in 2020 t/m 2025	4.8
Doorlichting reserve FVA	1.1
Actualisatie sleutelprojecten	-0.7
Vrije ruimte MJP FVA, na actualisatie 2021	5.9

(in miljoen €)

Bovenstaand wordt de tabel kort toegelicht:

Vorig jaar is het meerjarenprogramma vastgesteld met een overprogrammering van €10,1 miljoen.

Hogere Rijksbijdrage:

de bijdrage voor 2022 wordt geactualiseerd op basis van de daadwerkelijke opbrengst van verkoop gronden Oosterveld in 2020 (T+2). Daarnaast is de prognose voor de jaren 2023-2025 bijgesteld. Voor het meerjarenperspectief t/m 2025 betekent dit een meeropbrengst van €10,8 miljoen.

Hogere bijdrage Almere in 2020 t/m 2025:

eind 2020 heeft het ministerie van BZK besloten om de decentralisatie uitkering vanaf 2021 om te zetten in een specifieke uitkering. Deze uitkering wordt vastgesteld op €8,9 miljoen plus een nog nader te bepalen indexering voor loon- en prijscompensatie. De bijdrage t/m 2025 stijgt daardoor met €4,8 miljoen.

Doorlichting Reserve FVA €1,1 miljoen:

de stand van de reserve is doorgelicht en aangesloten op de financiële administratie. Daarbij zijn enkele onvolkomenheden rechtgezet wat tot gevolg heeft dat de reserve met €1,1 miljoen is gestegen.

Actualisatie sleutelprojecten:

op basis van het vastgestelde Jaarprogramma 2021 en de (concept) jaarrekening, zijn de financiële gegevens van de sleutelprojecten geactualiseerd. In totaal bedraagt deze actualisatie €0,7 miljoen, vooral veroorzaakt door onvoorzienbare kosten bij het Rondje Weerwater.

Na de actualisatie resteert een vrije ruimte van €5,9 miljoen.

In hoofdstuk 9 staat een uitgebreidere toelichting op de beschikbare middelen en voorziene uitgaven.

02

Handelingsperspectief

Handelingsperspectief

Het Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020-2030 is een wenkend perspectief. Een aanvulling op de ambities van RRAAM en Almere 2.0 in de vorm van een actuele visie, en een daarop gestoelde strategie als opmaat voor een nieuwe uitvoeringsagenda. Er worden afspraken gemaakt ten aanzien van de Regionale Bereikbaarheid, de Ecologie van het IJmeer- Markermeer en de Verstedelijking van Almere.

Het Handelingsperspectief heeft verbinding gelegd en aansluiting gezocht met trajecten en programma's binnen de MRA en Almere. De uitkomsten van het Handelingsperspectief zijn onder meer input voor de MRA Verstedelijkingsstrategie en het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBAB). Via beide trajecten is het handelingsperspectief indirect ook input voor het MIRT (Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport van het Rijk).

In 2020 is een gedragen en samenhangende visie voor de Oostflank van de MRA opgesteld: Perspectief Oostflank Metropoolregio Amsterdam (MRA) 'klaar voor de toekomst'. Deze is vastgesteld door de colleges van Almere en Lelystad en in het Bestuurlijk Overleg Almere 2.0. Het is aangeboden aan de bestuurders in de regio: Stuurgroep Markermeer-IJmeer, Platform Economie, Bereikbaarheid en duurzaamheid, de betrokken bestuurders in de regio via de maatschappelijke dialoog en aan minister Van Nieuwenhuizen tijdens het BO MIRT.

Het Perspectief Oostflank MRA beantwoordt de actuele opgaven van stad en regio, zodat deze regio zich op een gezonde manier kan blijven door ontwikkelen. Het perspectief is gebaseerd op zes pijlers:

1. Voldoende woningen in onderscheidende woon- en leefmilieus
2. Uitstekend ondernemersklimaat en een rijk voorzieningenniveau
3. Sterke en veerkrachtige samenleving
4. Bereikbaar naar alle windstreken
5. Landschappen van wereldklasse
6. Klimaatbestendige, circulaire en energieleverende regio

Aanzet tot Almeers Perspectief

Deze zes pijlers zijn geconcretiseerd en vertaald naar de stad Almere. Waarbij er veel aandacht is voor de stad die er al is, maar ook voor nieuwe gebieden als Pampus. De vijf belangrijkste ontwikkelingen in en rond Almere zijn:

- Bestaande wijken groeten mee met wat bewoners nodig hebben
- Centraal Almere - modern hoogstedelijk leven in het groen
- Oosterwold voortzetten als landgoed voor initiatieven
- Almere Pampus – stedelijk wonen en werken aan de metropolitane baai
- Bay Area – hoogwaardig water- en natuurlijk landschap in het hart van de MRA

In 2021 vinden gesprekken over het Almeers perspectief plaats met de gemeenteraad en de stad. Het streven is het Perspectief Almere rond de zomer te laten vaststellen.

Amsterdam Bay Area

Vanaf het voorjaar 2020 is een samenwerking gestart tussen SBAB en Almere 2.0 om onderzoeken uit te voeren en te komen tot een ontwikkelstrategie Amsterdam Bay Area (ABA). Dit heeft erin geresulteerd dat het BO MIRT eind 2020 het eindrapport 'naar een ontwikkelstrategie voor Amsterdam Bay Area' heeft vastgesteld op. De bestuurders onderschrijven de bijdrage die de Oostflank van de MRA kan leveren aan het versterken van de regio, door ruimte te bieden voor wonen en werken. Door vanaf het begin ook de ontwikkeling van landschap, ecologie en duurzaamheid te betrekken kan hier een prachtig gebied ontstaan (zie ook hoofdstuk 12, Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer Markermeer).

In 2021 vindt vervolgonderzoek plaats. De mogelijkheden om de maatregelpakketten voor bereikbaarheid, ecologie en verstedelijking te bekostigen worden verder uitgewerkt. Daarover kunnen in het BO MIRT eind 2021 nadere afspraken worden gemaakt. Bijvoorbeeld over het al dan niet starten van een MIRT-verkenning. In opdracht van de stuurgroep Handelingsperspectief zijn de mogelijkheden voor alternatieve bekostiging - anders dan via het Infrastructuurfonds of het Mobiliteitsfonds - van een mogelijke IJmeerverbinding onderzocht. Het resultaat is een technische inventarisatie van zoekrichtingen en een verkenning van mogelijkheden. Het blijkt dat er inderdaad alternatieve bronnen voor bekostiging mogelijk zijn die een substantiële bijdrage zouden kunnen leveren aan de realisatie van een IJmeerverbinding. Deze mogelijkheden worden in vervolgstudies ingebracht en daar op hun merites, (on)mogelijkheden om opties te stapelen en bestuurlijke wenselijkheid gewogen.

De kennis uit het onderzoek is beschikbaar gesteld aan het MIRT onderzoek Amsterdam Bay Area en de werkplaats Rond de Baai van het Handelingsperspectief MRA Oostflank.

Op weg naar een uitvoeringsagenda

De resultaten van het Perspectief Oostflank MRA, ontwikkelstrategie ABA en de aanzet tot Perspectief Almere hebben geleid tot een aanzet van acht strategische interventies:

1. Economie in alle haarvaten – werkgelegenheid dichtbij
 2. Sterk onderwijs – Leven lang ontwikkelen
 3. Altijd duurzaam – Infrastructuur in nutsvoorzieningen
 4. Centraal Almere – Rijk aan voorzieningen
 5. 2e Jeugd van Wijken – Meegroeien met Almeerders
 6. Stedelijk wonen in Pampus – circulair en innovatief
 7. Metropolitane baai – natuuricoon van Nederland
 8. Bereikbaar en verbonden – krachtige integratie met de regio
- Deze strategische interventies worden in 2021 nader uitgewerkt.

In 2021 wordt op basis van de genoemde perspectieven, de ontwikkelstrategie en de input van de gesprekken met het College, de raad en de stad, en de betrokken bestuurders in de regio via de Maatschappelijke Dialoog verder gewerkt aan het uitwerken en vervolmaken van de actuele lange termijnvisie en de strategie. De strategische interventies vormen daarbij de voedingsbodem. Dit vormt de basis voor het opstellen van een uitvoeringsagenda, die bestaat uit een set aan samenhangende afspraken en acties voor de komende tien jaar die er toe leiden dat de perspectieven worden verwezenlijkt.

Mijlpalen 2021

- Ontwikkelstrategie ABA
- Uitwerking strategische interventies
- Vastgesteld perspectief Almere
- Uitvoeringsagenda Handelingsperspectief

Meerjarenperspectief

Kosten	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Handelingsperspectief	-581	-1.000	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-11.000	-11.581
Subtotaal	-581	-1.000	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-11.000	-11.581

Bedragen € x 1.000

A decorative graphic on the left side of the page, consisting of a grid of white rounded rectangles of various sizes, some of which are nested or overlapping, creating a complex, architectural-like pattern.

03

Hart van de Stad

Hart van de Stad

Almere voegt waarde aan de economische groei van Flevoland toe door in te zetten op uitbreiding, verbreding en uitwisseling van onderwijs en bedrijvigheid.

Het centrum van Almere biedt veel vestigingsvoorwaarden vanwege het aanbod aan diverse functies (horeca, cultuur, onderwijs, economie, maatschappelijke functies en wonen), het verblijfsklimaat (openbare ruimtes en evenementen) en ruimte. Het hart van de stad omvat een groot en samenhangend centraal stedelijk gebied; het Weerwater en de directe omgeving.

Vanaf het zakencentrum, het station en het Centrum aan de noordzijde tot en met het Floriadeterrein, het Atlantisstrand, de Kasteellocatie en De Steiger aan de zuidzijde, inclusief de randen van de wijken rondom het Weerwater. Om te fungeren als kloppend hart van geheel en sterk groeiend Almere en als onderscheidende kern binnen regio zijn in 2016 vier uitgangspunten voor doorontwikkeling benoemd:

De uitgangspunten voor doorontwikkeling

Centraal:

Het hart van de stad en regio ligt centraal. De bereikbaarheid van het gebied moet daarom uitstekend zijn. Voorzien worden een verdere optimalisatie van de bereikbaarheid per trein, auto, voetgangers en fietsers. Ook de interne verbindingen in het gebied verdienen verbetering, met name voor fietsers, voetgangers en recreanten.

Complementair:

Het hart van de stad moet een duidelijke en unieke plek in de regio zijn. Het voegt een eigentijds en bereikbaar centrumgebied toe aan de regio, met hoge kwaliteit en comfort; te midden van veel groen en water. Binnen Almere zelf positioneert het hart van de stad zich duidelijk ten opzichte van andere locaties zoals de stadsdeelcentra en andere belangrijke ontmoetingsplekken in de stad. En binnen het hart van de stad zelf gaat het eveneens om deelgebieden met eigen sferen en functies, waardoor bijvoorbeeld het programma op de zuidoever van het Weerwater aanvullend is aan dat wat in het centrum gebeurt.

Concurrerend:

Het hart van de stad versterkt de concurrentiepositie van Almere en de regio. Kwaliteit is het sleutelwoord. Elke ingreep levert een plus op voor het gebied, bijvoorbeeld door uit te gaan van een hoog inrichtings- en beheerniveau, duidelijke en hoogwaardige routes voor alle modaliteiten, pleinen en parken, een economisch sterk winkelgebied, een uitstekend stationsgebied met een prettig verblijfsklimaat en een bruisend Weerwater met tal van recreatieve activiteiten op en rond het water.

Coöperatief:

De doorontwikkeling gebeurt in een hechte samenwerking tussen overheden, markt en samenleving. Bewoners, ondernemers en andere (potentiële) gebruikers van het hart van de stad trekken samen met de overheden op. Dit betekent onder meer dat investeringen vanuit het publieke Fonds Verstedelijking Almere zoveel mogelijk gepaard gaan met investeringen vanuit andere partijen (cofinanciering) of voorwaardenscheppend zijn voor investeringen vanuit andere partijen.

Om het langetermijnperspectief en de vier uitgangspunten handen en voeten te geven als ook prioriteiten te stellen ten behoeve van Floriade in 2022 zijn in het programmaplan 'Versterken Hart van de Stad' vijf ontwikkelstrategieën benoemd:

Ingrepen bundelen in focusgebied

Het langetermijnperspectief gaat over een groot gebied: van zakencentrum ten noorden van het station tot en met de ontwikkeling van de zuidoever van het Weerwater. Om hierin nadere prioritering te brengen, wordt een onderscheid gemaakt tussen ingrepen die nodig zijn vóór Floriade Expo 2022 en de ingrepen daarna. De opgaven rond het stationsgebied, Almere Centrum, het rondje Weerwater en Floriade leiden tot een focusgebied voor de eerste jaren.

Investerings binden in sleutelprojecten

Binnen het hiervoor benoemde focusgebied is actief ingezet op een aantal cruciale sleutelprojecten en de routes daartussen. In het meerjarenprogramma 2017-2021 is daarom ingezet op station Almere Centrum en stationsomgeving, het Rondje Weerwater, Floriade en de stadswijk Hortus en Almere Centrum.

Verdichting in Almere Centrum door middel van programma's

Naast inzet van het publieke Fonds Verstedelijking Almere in sleutelprojecten, wil de gemeente Almere met diverse investeerders inzetten op verdichting in Almere Centrum en de omgeving rondom het station. Deze verdichting betreft aanvullende woningbouw, ruimte voor economie, voorzieningen (commercieel, maatschappelijk, cultureel) en leisure. Doel hiervan is om meer bewoners en bezoekers te trekken, meer sfeer en beleving te creëren, meer draagvlak voor voorzieningen en meer vervoerswaarde voor het station.

Weerwater centraal positioneren

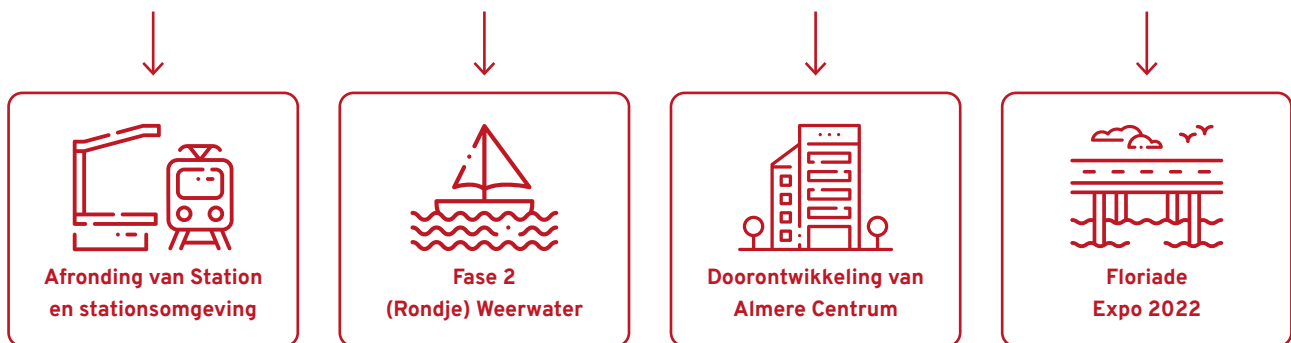
Door strategische ingrepen in Almere Centrum, op het Weerwater, op de Esplanade, langs het rondje Weerwater en door de komst van Floriade Expo 2022 en stadswijk Hortus op de zuidoever wordt het Weerwater letterlijk en figuurlijk het hart van Almere Aanknopingspunt vormen de activiteiten die er nu al plaatsvinden. Daar wordt op voortgeborduurd, samen met gebruikers in en rond het gebied. Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken zal vanuit het Fonds Verstedelijking Almere randvoorwaardelijk worden geïnvesteerd. Het versterken van de band tussen de binnenstad en het Weerwater heeft een hoge prioriteit.

Placemaking als verbindend concept

Placemaking is het observeren, begrijpen, activeren en managen van veelzijdige ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, zoals pleinen, straten en parken. Placemaking faciliteert het ontwikkelen van activiteiten en verbindingen om een bepaalde plek identiteit en een gebruik te geven. Hierdoor veranderen fysieke openbare ruimtes – waarvan er legio zijn in het centrum – in een samenhangende reeks van plekken die door menselijke interacties, economische uitwisselingen het welzijn van mensen ondersteunt. Dit is een continu en dynamisch proces, omdat de samenleving voortdurend nieuwe verwachtingen heeft van zulke openbare ruimtes met betekenis en beleefingswaarde. Doel is dat men zich er intuïtief thuis voelt en onbewust langer verblijft.

Voor de periode 2021-2025 zijn in deze programmalijn drie sleutelprojecten voorzien:

Sleutelprojecten Hart van de Stad

Daarnaast worden de voorbereidingen voor Floriade Expo 2022 in deze periode afgerond. De provinciale bijdrage aan Floriade wordt toegekend via het FVA. De fysieke ontwikkeling (inclusief de definitieve huisvesting van het hoger onderwijs) van het nieuwe sleutelproject 'Binnenstad als campus' is ook een belangrijk onderdeel van de doorontwikkeling van de binnenstad. Dit sleutelproject is opgenomen in de programmalijn Leer- en werkomgeving. Het project wordt in zeer nauwe samenwerking tussen de twee programmalijnen uitgewerkt.

Station en stationsomgeving

Het station en haar directe omgeving worden naar verwachting voor Floriade Expo 2022 opgeleverd, begin 2022. Dit betekent dat naast de nu bekende en geplande investeringen voor 2021 geen nieuwe aanvraag voor het Fonds Verstedelijking Almere wordt gedaan ten behoeve van dit project.

De gemeenteraad van Almere heeft in mei 2019 ingestemd met de visie en aanpak Stationskwartier. De kern van deze visie en aanpak is dat dit gebied, aansluitend bij de doelstellingen van het station, zal transformeren en doorontwikkelen tot een belangrijk entreegebied van Almere en de regio. Het versterken van de (regionale) werkfunctie, het vergroten van de functiemix en stedelijkheid staan hierbij centraal. Deze doorontwikkeling sluit aan bij doelstellingen voor de ontwikkeling van Almere, zoals recent benoemd in het Handelingsperspectief Oostflank MRA (oktober 2019).

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met gemeente Almere, provincie Flevoland, NS en ProRail.

Mijlpalen 2021

- Oplevering stationscomplex
- Oplevering openbare ruimte

Doelstellingen

- Verbetering van de stationsomgeving als aantrekkelijke plek in de stad om te wonen, werken, studeren, ondernemen en verblijven.
- Verbetering van de stationsomgeving als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deur reis.
- Station en stationsomgeving doorontwikkelen tot een aantrekkelijke entree/plek van ontvangst en daarmee een visitekaartje van de stad.
- Optimaal benutten van de economische potentie van het knooppunt Almere Centrum.
- Verbeteren bereikbaarheid Almere Centrum.

(Rondje) Weerwater

Door strategische ingrepen op het Weerwater, op de Esplanade, langs het rondje Weerwater en door de komst van Floriade Expo en stadswijk Hortus op de zuidoever wordt het Weerwater letterlijk en figuurlijk het hart van Almere.

Voor het Weerwater en omgeving is in 2016 een visie en inrichtingsplan ontwikkeld in samenspraak met bewoners en ondernemers. Waarbij de eerder geschetste doelen als uitgangspunt zijn gesteld:

- Het Weerwater als bestemming;
- Sterke relatie met de oevers;
- Diverse programma's en activiteiten op het Weerwater en langs de oevers;
- Hoogwaardige recreatie routes vanuit de stad en regio takken aan op het Rondje Weerwater;
- Ecologische en recreatieve waarde van het Weerwater zijn in balans.

Afgelopen jaren is er gewerkt aan de track op het zogenoemde korte Rondje en de Weerwaterbrug. Het project Kort Rondje Weerwater is nog niet afgerond, omdat na de aanleg nog de inrichting moet plaatsvinden. In de komende jaren wordt er daarom ingezet op het verder realiseren van bovenstaande doelen door middel van het creëren van ontmoetingsplekken, het doorontwikkelen van deelgebieden, het stimuleren van het gebruik van water via voorzieningen en programmering. Uit een uitgevoerde risicoscan door een extern bureau komt naar voren dat juist het aanjagen van programmering in de komende jaren de grootste bijdrage levert aan het halen van de doelstellingen.

Doelstellingen

- **Het Weerwater als bestemming:** het Weerwater wordt geschikt gemaakt voor waterrecreatie en biedt ruimte voor initiatieven van bewoners en ondernemers. Ook wordt verkend of en hoe er een icoon kan komen in of op het water, die bijdraagt aan het trekken van bewoners en andere bezoekers.
- **Sterke relatie met de oevers:** de oevers rond het Weerwater hebben, in ieder geval bij het centrum aan de noordoever en het Lumièrepark aan de westoever, een sterke verbinding met het water. De ruimtelijke opzet van de oevers wordt gewijzigd van achterkant naar voorkant, onder meer door de aanleiding van een doorlopende recreatieve sport-, fiets- en wandelroute van ongeveer 7 kilometer en een verkort rondje van ongeveer 4 kilometer. De bereikbaarheid van het water wordt verbeterd door de aanleg van steigers en boardwalks. Een iconische brug tussen Lumièrepark en Floriade draagt mede bij aan het verbinden van de verschillende oevers.
- **Diverse programma's en activiteiten op het Weerwater en langs de oevers:** om dagelijks gebruik (hardlopers, bootjes, fietsen, terrasjes) te stimuleren, worden diverse functies en activiteiten op de oevers en langs het Rondje Weerwater toegevoegd. Ook wordt ingezet op evenementen, wedstrijden en ontwikkelingen rondom en op het Weerwater, in het bijzonder in het deel tussen Esplanade, Lumièrepark en Floriade. De Esplanade zelf wordt heringericht als groene ontmoetingsruimte met evenementen die 'te gast' zijn op dit stedelijk podium aan het water, een paviljoen aan het water, een traplandschap voor jong en oud en mogelijk ook een waterspeeltuin. Experimenten en initiatieven op en rond het Weerwater die bijdragen aan meer gebruik en uitstraling worden ruimhartig toegestaan en waar mogelijk ondersteund.
- **Hoogwaardige recreatie routes vanuit de stad en regio takken aan op het Rondje Weerwater:** de routes uit de boswachterij Almeerderhout (de Kempphaan), het Beginbos/Vroege Vogelbos, het Beatrixpark/Noorderplassen en vanuit de Leeghwaterplas sluiten direct aan op het Rondje Weerwater. Zo vormt het Rondje Weerwater onderdeel van een stedelijk en regionaal netwerk van fietsroutes, wandelpaden en daaraan verbonden verschillende recreatieve voorzieningen. Door middel van bewegwijzering, materialisatie en een hogere intensiteit van voorzieningen wordt het recreatief gebruik gestimuleerd.
- **Ecologische en recreatieve waarde van het Weerwater zijn in balans:** de toevoeging van diverse recreatieve programma's op en rond het Weerwater is in balans met de ecologische waarde van het water. Vaarroutes zijn verbeterd, ecologische maatregelen zijn genomen zoals de realisatie van natuurvriendelijke oevers en de verbetering van de Blauwe As.

Mijlpalen 2021

- Tweede fase herinrichting Esplanade
- Jaarlijkse programmering Weerwater

Mijlpalen 2022

- Ruimtelijke ingrepen gereed ter bevordering recreatief gebruik Weerwater (o.a. vaarverbinding, ankerpunten)

Almere Centrum

Met het sleutelproject 'Almere Centrum – eeuwig jonge binnenstad' wordt ingezet op de doorontwikkeling van winkelcentrum naar kloppend hart van de stad en regio ter bevordering van de economische groei.

Bij dit sleutelproject ligt de nadruk op het versterken van de functiemix, de regionale positionering, de routing en het ontwikkelen van de Groene Loper, vanaf de noordzijde van het station, via het Weerwater, tot aan de stadswijk Hortus. Door de centrumpartners worden gezamenlijke projecten en activiteiten voorzien, aansluitend op programmadoelen zoals benoemd in het programmaplan 'Almere Centrum, de eeuwig jonge binnenstad'. In de komende jaren wordt ingezet op het versterken van de functiemix, bestaande uit het toevoegen van woningbouw in het centrum, het

blijvend vernieuwen van retail en horeca, het stimuleren van informele werklocaties (partners en de gemeente), het versterken van regionale aantrekkingskracht en de routing en pleinen.

Mijlpalen 2021 e.v.

- Oplevering projecten 'Zeegroen'
- Programmaring ter versterking regionale positionering

Mijlpaal 2021

- Oplevering Stadspark – stadhuispromenade

Floriade

Vanaf het voorjaar van 2022 vindt in Almere de zevende wereldduinbouwtentoonstelling Floriade Expo 2022 plaats. Met het thema ‘Growing Green Cities’ richt dit evenement zich gedurende zes maanden op de groene stad van de toekomst.

Tijdens de Expo is het Floriade park een levend laboratorium. Met inspirerende tentoonstellingen van landen, steden, innovatieve bedrijven uit de groensector en daarbuiten. Maar ook met veel attracties, kunst en cultuur en een beeld- en sfeerbepalend arboretum van bomen, struiken en bloemen.

De provincie Flevoland heeft de provinciale bijdrage van €10 miljoen aan Floriade ondergebracht in het Fonds Verstedelijking Almere. Bij motie hebben Provinciale Staten aangegeven dat de provinciale betrokkenheid zich richt op het invulling geven van het gastheerschap, op het aanjagen van innovaties en op het benutten van de Expo om op de Growing Green Cities thema's onze kenniseconomie structureel te versterken. De projecten die uit de provinciale cofinanciering gefinancierd worden zijn het economisch programma Floriade Werkt, Floriade Bruggen, en Floriade Dialogues en Floriade programmering.

Floriade Bruggen

Bij het groene, duurzame karakter van de Expo en de beoogde gebiedsontwikkeling horen duurzame, innovatieve bruggen. De markt is uitgedaagd om innovatieve, circulaire ontwerpen te leveren voor twee bruggen die in het gebied moeten worden aangelegd. De winnende ontwerpen worden de komende tijd gerealiseerd en maken tijdens Floriade onderdeel uit van de Expo. Tijdens het creatieve proces om met partners twee circulaire bruggen te ontwerpen, overkwam ons iets bijzonders: er werden ons bruggen van elders in het land aangeboden. Bruggen die bijvoorbeeld niet meer sterk genoeg zijn voor het steeds intensievere vrachtverkeer, maar die nog prima een tweede leven kunnen krijgen als fiets- en voetgangersbrug. Of bruggen die ergens tijdelijk zijn neergelegd (zoals bij de aanleg van de Reevesluis in het Drontermeer) en die zoeken naar een volgende bestemming. Maar ook een biocomposietbrug die de TU Eindhoven heeft ontwikkeld en waarvoor een bestemming wordt gezocht. Dit heeft ons ertoe gebracht een Bruggencampus op te richten waar we samen met kennisinstituten en bedrijfsleven zo veel mogelijk willen leren over circulariteit in bruggenbouw. Kennis die we tijdens Floriade met de wereld willen delen.

Mijlpalen 2021

- Realisatie Floriade Bruggen

Mijlpalen 2022

- Kennis delen tijdens Floriade Expo 2022

Mijlpalen 2022

- Een succesvolle Floriade Expo 2022, zowel voor 2 miljoen bezoekers als voor zakelijke ontmoetingen.

Floriade Programmering

Voor de resterende €4,5 miljoen provinciale cofinanciering voor Floriade, is een gezamenlijke menukaart opgesteld met een aantal mogelijke activiteiten. De zoektocht was en is om activiteiten te vinden die zo goed mogelijk passen bij zowel de gemeentelijke kaders (bijdragen aan ontlasten van de business case Floriade) als de provinciale kaders (economische structuurversterking, innovaties, gastheerschap, regionale uitstraling). De resterende middelen worden ingezet worden op de volgende onderdelen:

- Flevoland op Floriade en Floriade in Flevoland
- Avondopenstelling en culturele programmering
- Congressen
- Attracties
- Iconen van duurzaamheid

De bovengenoemde onderdelen worden in de loop van 2021 door de provincie Flevoland uitgewerkt, in afstemming met diverse partners, waaronder Floriade Almere 2022 B.V. en Flevolandse gemeenten.

Doelstellingen

Invulling geven aan het gastheerschap van Flevoland en partners, innovaties op het gebied van met name Feeding the City aanjagen (met een focus op korte ketens en plantaardige eiwitten), ondernemers en kennisinstellingen een podium bieden op Floriade, Floriade tot een evenement maken dat de gehele regio inspireert, Floriade benutten als een podium waar we laten zien waar we in 2022 trots op zijn (onze innovatiekracht), maar waar we ook met bedrijven werken aan een zo mogelijk internationale kennis- en innovatieagenda waarmee we de uitdagingen voor de toekomst aanpakken.

Meerjarenraming

Meerjarenperspectief

Hart van de Stad	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 1	-514	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.514
Station en omgeving	-21.320	0	0	0	0	0	0	-21.320
(Rondje) Weerwater	-3.366	-3.480	-1.130	-680	-680	-380	-6.350	-9.716
Almere Centrum	-2.329	-1.180	-1.180	-1.430	-1.930	-430	-6.150	-8.479
Floriade projecten	-4.589	0	-766	0	0	0	-766	-5.355
Subtotaal	-32.118	-4.660	-3.326	-2.360	-2.860	-1.060	-14.266	-46.384

Bedragen € x 1.000

Cofinanciering

Station en stationsomgeving

Naast de investeringen vanuit het FVA investeren NS en ProRail gezamenlijk ca. 20 mln in de vernieuwing van het station.

Almere Centrum

De gezamenlijke partners in Almere Centrum (met name: vastgoedeigenaren, ondernemers, citymarketing) investeren voor minimaal €1,6 miljoen per jaar in de marketing en organisatie van evenementen in en ten behoeve van Almere Centrum. Daarnaast is sprake van een groot volume aan investeringen door ontwikkelaars en beleggers in de continue verbetering van o.a. de retail portefeuille en de toevoeging van functies, het vergroten van de functiemix en het realiseren van woningbouw.

04

Leer- en werkomgeving

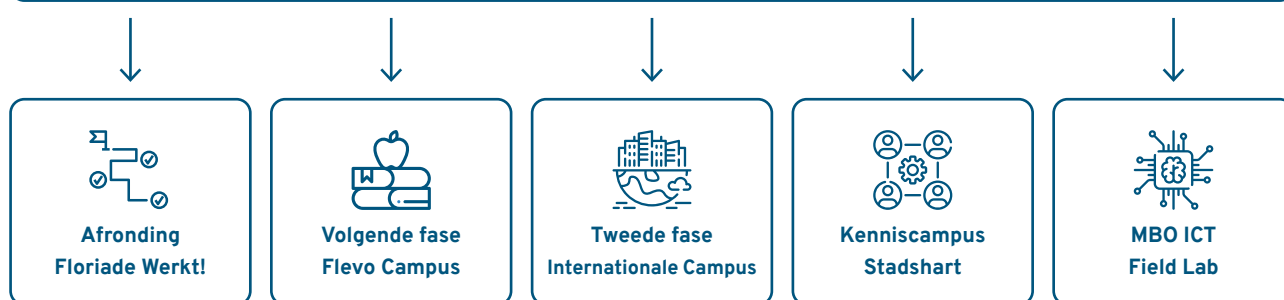
Leer- en werkomgeving

Een sterke, diverse en kwalitatief hoogwaardige onderwijsstructuur is een levensader voor elke stad. Goed onderwijs zorgt voor een goed opgeleide beroepsbevolking en stimuleert ondernemerschap. Het draagt bij aan de economische groei en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en (jonge) mensen.

Almere wil een stad zijn waar iedereen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar innovatie en ondernemerschap floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat er altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend

klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Almere heeft de ambitie om de vijfde stad van Nederland te worden en door te groeien naar 350.000 inwoners, hier hoort een volwaardig en volledig onderwijsaanbod bij. De investeringen die afgelopen jaar in het hoger onderwijs zijn gedaan werpen hun vruchten af. De vestiging van Aeres Hogeschool en Windesheim hebben gezorgd voor een brain gain naar Flevoland.

Sleutelprojecten Leer- en werkomgeving

Het aantal studenten stijgt. Almere heeft minder hoger opgeleiden dan andere grote steden, terwijl het Almeerse bedrijfsleven juist aan deze groep behoefte heeft. De groei van kennis en innovatie blijft achter, omdat de verwevenheid tussen bedrijven, onderwijs en kennisinstellingen beperkt is. De werkgelegenheid in Almere en de regio Flevoland is gevoelig voor conjunctuur; veel werk in economisch pieken, maar weinig werk tijdens dalen. Dat is een risico voor lager en middelbaar opgeleiden, waar Almere er veel van heeft. Ook is er veel flexibele arbeid waar weinig aandacht is voor het opbouwen van kennis en vaardigheden. Dit is hard nodig in het licht van krimpende sectoren in de 'oude' economie en groeiende sectoren in de 'nieuwe economie'.

Doelstellingen

- Versterken van arbeidspotentieel
- Versterken hoger onderwijs
- Versterken van het vestigingsklimaat

Floriade Werkt!

Onder de titel Floriade Werkt! stimuleert de provincie kennisontwikkeling en innovaties op het gebied van 'Feeding the City'. Met dit programma wordt het lokale en regionale bedrijfsleven verbonden met de (inter)nationale agrofood- en tuinbouwsector om de economische ontwikkeling van de regio te bevorderen.

Bron: DoepelStrijkers

Op het terrein van Floriade Expo 2022 wordt paviljoen Food Forum (voorheen het Innovatiepaviljoen) gerealiseerd, waar de provincie Flevoland als gastheer aan bedrijven en instellingen een podium biedt om te netwerken en te experimenteren. Vanaf de opening in 2021 tot en met het evenement in 2022 is Food Forum het podium van innovaties voor het voedselsysteem van de toekomst.

De inhoudelijke vulling wordt mogelijk gemaakt vanuit het project Floriade Werkt! Na de Expo zal Food Forum, samen met het nieuwe gebouw van Aeres Hogeschool, het hart vormen van Flevo Campus. Food Forum wordt door de provincie zelf gefinancierd, dit is los van de €10 miljoen cofinanciering voor Floriade.

In aanloop naar Floriade Expo 2022 worden er innovatie-wedstrijden, zogenoemde challenges, georganiseerd. Deze zijn bedoeld om 'reuring' te wekken op weg naar de Expo, innovaties aan te jagen en Food Forum te vullen met diverse activiteiten. Ook leveren deze input op voor Flevo Campus en dragen ze bij aan een structurele versterking van onze kenniseconomie. De eerste challenge in 2017 heeft ca. 47 innovatieve ideeën over de toekomst van ons voedsel opgeleverd.

In 2019 vond de tweede challenge plaats, namelijk een kookwedstrijd voor de Flevolandse horeca, waarin de chefs werden uitgedaagd om één nieuw gerecht aan de menukaart toe te voegen dat 80% uit plantaardige eiwitten bestond. Omdat de voedselinnovatie de hele keten van boer tot bord moet betreffen, zijn ook met boeren teeltproeven geïnitieerd voor verse soja en veldbonen. Het eerste jaar 2019 leverde nieuwe kennis en bedrijvigheid in Flevoland op. Een derde challenge zal naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Floriade Werkt! is voorts €1 miljoen gereserveerd om Food Forum te vullen met ondernemersactiviteiten. Dit geld zal pas worden aangewend vanaf het moment dat het paviljoen begin 2021 zijn deuren opent.

Doelstellingen

- Stimuleren van economische ontwikkelingen en het versterken van de economische structuur van de regio
- Lokale en regionale bedrijfsleven ondersteunen bij innovatie en ontwikkelingen
- Organiseren van netwerken en challenges
- Aanjagen van voedselinnovaties

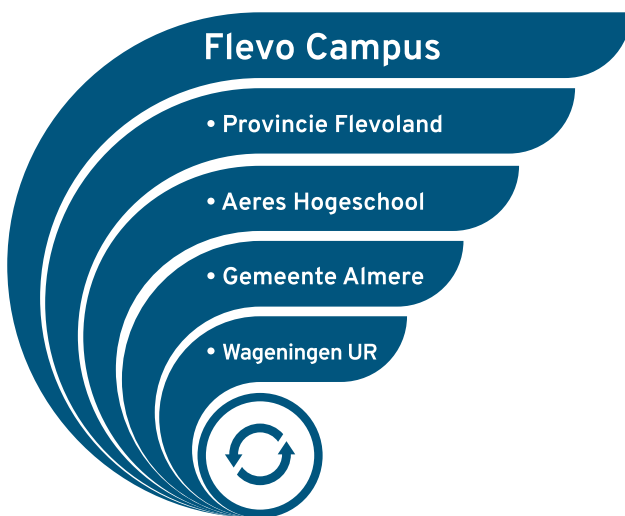
Mijlpaal 2021

- Derde challenge

Flevo Campus

Flevo Campus is een initiatief om te komen tot een sterk cluster van onderzoek, ontwikkelen, opleiden en ondernemen op het gebied van stedelijke voedselvoorziening. Flevo Campus is een initiatief van vier partijen, Aeres Hogeschool Dronten/Almere, Wageningen University & Research, provincie Flevoland en gemeente Almere.

In 2017 is Flevo Campus gestart en in 2019 is de samenwerking tussen de partners geëvalueerd. De organisatie ontwikkelt zich door van pionieren in de eerste fase, naar ontwikkelen en stabiliseren in de komende fase. Een gerichte doorontwikkeling vanuit een gezamenlijk perspectief van de partners staat de komende periode centraal.

Flevo Campus streeft er naar om in 2022 nationaal leidend te zijn in het denken over voedselvoorziening vanuit het perspectief van de stedelijke voedselconsument. Hierbij ontstaat stap voor stap daaraan gerelateerde bedrijvigheid. Flevo Campus presenteert zich met (name op Floriade Expo 2022) steeds meer op een internationaal podium. Onderzoekers (van met name WUR en Aeres), opleiders (van Aeres en ROC Almere), internationale studenten, startende en bestaande voedselondernemers en chefs werken aan de verbetering en verandering van het stedelijke voedselsysteem.

De fysieke campus op het Floriade park is in 2022 zichtbaar op drie kavels. Nieuwe functies, zoals de chefs opleiding en Low Food Lab zijn dan operationeel. Op de campus wordt opgeleid, onderzoekers en ondernemers treffen elkaar, het debat over stedelijke voedselvoorziening vindt daar plaats en nieuwe ontwikkelingen starten. De campus functioneert als een living lab. Flevo Campus presenteert zich via Floriade Dialogues Summit en benut de internationale netwerken van partners, de Ellen MacArthur Foundation en Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP). Op Utopia is een toonaangevende groene infrastructuur gerealiseerd met o.a. agroforestry.

En in het entreegebied van Floriade Expo 2022 vertelt Flevo Campus het verhaal van stedelijke voedselvoorziening in de Village en via een groot kunstproject van Carolyn Steel en Ahmet Polat.

De ambitie is dat in 2025 de clusterontwikkeling van Flevo Campus volwassen is. Er zijn dan meerdere kennispartners en er is een open innovatief klimaat met bedrijven. Ook is er een sterk samenhangend netwerk van onderzoek, opleiden, innovatie en ondernemen. Aeres Hogeschool Almere is een internationaal erkende University of Applied Sciences op gebied van Food, Nature en Urban Green met topopleidingen, toepassingsgericht onderzoek en een sterk (internationaal) netwerk. De fysieke plek op het Floriade park is 'afgerond', alle kavels rond het centrale plein zijn gevuld met functies rond stedelijke voedselvoorziening. Innovatieve voedselbedrijven zijn geland in de stad, de nabijheid van de campus genereert steeds meer externe financiering, Aeres is principal partner en de financiering vanuit FVA is niet meer noodzakelijk voor de levensvatbaarheid.

Vanuit de provincie Flevoland, de gemeente Almere en Aeres Hogeschool is er de wens om een lectoraat duurzaamheid te starten. Dit deelproject is opgenomen in de programma-lijn Circulaire economie en Energie (sleutelproject Circulaire economie) en wordt in samenwerking met programma-lijn Groene en Waterrijke identiteit uitgewerkt.

Doelstellingen

- Uitbreiding en versterking van hoogwaardige 'groene' kennisfuncties in Almere: internationale studenten, topopleidingen, spraakmakende wetenschappers, succesvolle promovendi, innovatieve chefs.
- Versterking van de lokale en regionale economische structuur door kennistoepassing van bedrijven, die daarbij op maat gesteund worden door kennisinstellingen als WUR en Aeres.
- Vestigen van een internationale reputatie als groene, veerkrachtige stad, die functioneert als (wetenschappelijke) praktijkwerkplaats voor stedelijke voedselvoorziening, gericht op vers, gezond, regionaal en betaalbaar voedsel voor iedereen.
- Zichtbare verbeteringen, vernieuwingen en veranderingen van het voedselsysteem in en om Almere.

Als programma is Flevo Campus zelf beperkt in staat daadwerkelijke resultaten tot stand te brengen. Veel is afhankelijk van de inspanningen en daadkracht van de partners. Flevo Campus spant zich op vijf onderdelen in, om te komen tot concrete resultaten:

Flevo Campus mijlpalen	Resultaten
 Bijdragen aan kennisontwikkeling rond stedelijke voedselvoorziening, met als hoekstenen: opleiden, onderzoek en kennis delen	■ Aeres Hogeschool is als University of Applied Sciences internationaal gekend met nieuwe opleidingen, toegepast onderzoek en interessante evenementen ■ Jaarlijks halen 5 onderzoeken de nationale publiciteit ■ Conferenties trekken minimaal 2.000 geïnteresseerden ■ Publieksbereik van publicaties is hoog en score is goed Internationale doorbraak van twee innovaties per jaar van Low Food Lab
 Mogelijk maken van het opleiden van voedselveranderaars (kweekvijver)	■ Jaarlijks studeren 250 voedselveranderaars af ■ Jaarlijks zijn er 50 deelnemers aan de Denktanks ■ Jaarlijks studeren er minstens 20 topchefs af en ■ 40 chefs op MBO-4 niveau
 Zorgdragen voor een innovatief klimaat, waarin ondernemersinitiatieven gedijen (broedplaats)	■ Jaarlijks zijn er 25 nieuwe startende ondernemers ■ 5 bedrijven ontwikkelen zich jaarlijks door ■ 5 nieuwe bedrijven van elders sluiten zich in de buurt van de Campus aan ■ Bestaand regionaal voedselbedrijfsleven geeft campus een goede score voor dienstbetoon ■ Aantal nationale voedselbedrijven is vertegenwoordigd op de campus
 Stimuleren van leiderschap in het (inter)-nationale denken over de stedelijke voedselvoorziening	■ Almere is de plek voor toepassingsgerichte kennisontwikkeling en innovaties, waarbij stad en ommeland worden gebruikt als living lab
 Fysieke ontwikkeling van de Campus: in 2025 is de fysieke campus af	■ Op 5 kavels wordt minstens 5.000 – 6.000 m2 benut

De effecten kunnen nog vergroot worden als succesvolle activiteiten verbonden worden met Europese programma's (en subsidies). De provincie speelt hierin een belangrijke rol. Zie ook het programmalijn Circulaire economie en Energie, sleutelproject Circulaire economie, onderdeel Stedelijke voedselsystemen.

Internationale Campus

De Metropoolregio Amsterdam trekt meer dan ooit internationale bedrijven aan en gevestigde bedrijven breiden uit. De regio wil deze aantrekkingskracht behouden en uitbreiden. Een van de belangrijkste randvoorwaarden voor het aantrekken van internationale werknemers is het beschikbaar hebben van plekken op internationale scholen.

Bron: cepezed

In het Handelingsperspectief worden internationale scholen genoemd als voorzieningen die een belangrijke sleutel zijn voor de economische ontwikkeling van Almere. Het sleutelproject sluit aan bij de ambities van Human Capital Agenda Almere en de Economische Agenda.

In de tweede fase van dit sleutelproject wordt ingezet op uitbreiding en verbetering van de internationale schoolvoorziening in Almere. Door samenvoeging én uitbreiding van de bestaande scholen op één campus ontstaat er een schaalniveau waarmee Almere herkenbaar is als onderwijsstad waar expats zich willen vestigen en (internationale) bedrijven zich willen vestigen. Door een bijdrage uit de eerste tranche FVA is de eerste fase van de internationale campus gerealiseerd: de bouw van een campus voor 700 leerlingen. De groei van de scholen wordt gemonitord. Mede op basis daarvan worden afspraken gemaakt over een mogelijke uitbreiding en de onderzoeken die daarvoor vereist zijn. De verwachting is dat in 2022 nagenoeg 700 leerlingen in de school gehuisvest zijn. Uit de groeiprognose van de MRA-regio blijkt dat tussen 2020 en 2030 de groep internationale kinderen in Almere met 37% zal toenemen. In de periode 2021-2025 is het vrijwel zeker dat er een kredietbesluit genomen moet worden voor de uitbreiding van het gebouw, waarin de groei naar 1.000 leerlingen mogelijk is. De uitbreiding zal deels gerealiseerd worden uit onderwijs-huisvestingsmiddelen van de gemeente Almere en de plus wordt gefinancierd uit het FVA. Deze plus is nodig voor de extra vierkante meters en extra kwaliteit die nodig is voor deze school om het als grootstedelijke en concurrerende school te kunnen realiseren, dat een gunstig effect heeft op het vestigingsklimaat van Almere.

Met de uitbreiding zal net als in de eerste fase een beroep gedaan worden op scholen op de MRA voor cofinanciering.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de schoolbesturen van Het Baken en de Almeerse Scholen Groep, de provincie Flevoland en de MRA.

Doelstellingen

- Aantrekkelijk woonmilieu scheppen voor internationale werkgevers en werknemers om het vestigingsmilieu van Almere te versterken.
- Versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel.
- Uitbreiding internationale campus van 700 leerlingen naar 1.000 leerlingen.

Mijlpalen 2021

- 1e paal
- Opening 1e fase

Mijlpaal 2023

- Besluit uitbreiden

Mijlpaal 2024

- Ontwerp uitbreiding Internationale Campus

Mijlpaal 2025

- Realisatie uitbreiding Internationale Campus

Kenniscampus Stadshart

(Hoger) onderwijs is een essentiële pijler om de economische structuur in Almere en de provincie te versterken. Met het realiseren van de Kenniscampus Stadshart, waarbij de binnenstad als campus het leidend principe is, wordt een volgende stap gezet om hoger opgeleiden te binden aan Almere en kennis, innovatie en ondernemerschap te stimuleren.

Hiervoor wordt ingezet op meerdere onderdelen, die elkaar versterken. Windesheim is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot een volwaardige hogeschool in Almere met een breed opleidingsaanbod. De hogeschool staat nu voor de opgave om grotere huisvesting te realiseren in combinatie met het versterken van onderzoek, innovatie en doorontwikkeling van het profiel van de school. In dit sleutelproject komen deze onderdelen aan bod. Windesheim zet in op de ontwikkeling van een brede hogeschool naar een kennisinstituut voor de stad en de regio. Zo kan het hbo-aanbod worden versterkt en een 'academische kop' op de hogeschool worden ontwikkeld. Daarin worden verbindingen aangegaan met een technische universiteit, kennisinstellingen en bedrijven in de regio. De inhoudelijke kop versterkt het profiel van Windesheim, jaagt economische bedrijvigheid met een kenniscomponent aan en levert kennis en innovatie op voor de stad passend bij de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Het instituut is een fysieke plek waar publieke en private partijen elkaar ontmoeten in onderwijs, onderzoek en praktijkvraagstukken. Het is een plek waar bedrijven en instellingen samenwerken met elkaar en kennispartners en gebruik kunnen maken van fieldlabs (testopstellingen) met de laatste technologieën. Fieldlabs gaan echter niet alleen over techniek. Ook nieuwe vormen van besluitvorming en nieuwe businessmodellen zijn te testen in een fieldlab.

Windesheim zet in op een inhoudelijke doorontwikkeling van een brede hogeschool naar een kennisinstituut voor de stad en de regio. Op deze manier kan het hbo-aanbod worden versterkt en een 'academische kop' op de hogeschool worden ontwikkeld. Daarin worden verbindingen aangegaan met een technische universiteit, andere kennisinstellingen en organisaties en bedrijven in de regio. De inhoudelijke kop versterkt het profiel van Windesheim, jaagt economische werking met een kenniscomponent aan en levert kennis en innovatie op voor de stad passend bij de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Het instituut is een plek waar publieke en private partijen elkaar treffen in onderwijs, onderzoek en praktijkvraagstukken. Het is een plek waar bedrijven en instellingen samenwerken met elkaar en kennispartners en gebruik kunnen maken van fieldlabs (testopstellingen) met de laatste technologieën. Fieldlabs gaan echter niet alleen over techniek. Ook nieuwe vormen van besluitvorming en nieuwe businessmodellen zijn te testen in een fieldlab.

Almere heeft net als alle andere steden een grote opgave in energietransitie, maar heeft daarnaast kwantitatief een unieke opgave in omvangrijke duurzame nieuwbouw wijken die ook moeten bijdragen aan inclusie. Met dit gegeven werkt Windesheim aan een kennisinstituut met als werktitel Urban Innovation Institute. Hier is ruimte voor technologische en organisatorische experimenten en innovaties in het bouwen en het realiseren van duurzame, inclusieve wijken.

Over samenwerking rondom onderzoek en het onderwijs vinden er gesprekken plaats met een universiteit. Er is al ervaring op het gebied van een doorlopende leerlijn en cross-sectoraal samenwerken binnen het netwerk van Tech Your Future. Windesheim kan zijn lectoraten in Almere en Zwolle inzetten. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse bedrijven en organisaties die ook hebben aangegeven mee te willen doen:

- Techniek Nederland/OTIB (Regio Midden (provincie Utrecht, Flevoland en Gooi- en Vechtstreek)
- Projectontwikkelaar BUN en installatiebedrijf Breedveld&Schröder
- Woningstichting Goede Stede
- Bouwtalent Noord
- Business Club Almere City FC
- Ontwikkelingsmaatschappij Horizon

De zorg- en welzijnspartners, zoals zorgorganisatie Coloriet, uit het netwerk rondom het 'Centrum voor praktijkvraagstukken' zijn betrokken. De komende maanden wordt de kring van partners uitgebreid, meer bedrijven en instellingen melden zich aan. Daarnaast wordt de samenwerking verkend met de programmalijn Vernieuwend Wonen. Het partnerschap met een cluster van hogeschool, technische universiteit en bedrijven biedt kansen om experimenten in deze programmalijn dieper te verankeren in de stad en regio. Ook is er een verbinding met PRICE, uit het programmalijn Circulaire Economie en Energie.

Tegelijkertijd zet Windesheim in op een nieuwe hoofdlocatie in het centrum, met ruimtes voor fieldlabs en bedrijvigheid. Door de groei van het studentenaantal heeft Windesheim meer ruimte nodig. Voor de definitieve huisvesting is nieuwbouw op een prominente locatie in de binnenstad van Almere voorzien.

Dit betekent een herstructureringsopgave voor de binnenstad, zodat op de nieuwe locatie de hogeschool maximaal onderdeel van de campusbeleving wordt en bijdraagt aan de inhoudelijke ontwikkeling van deze campus. De samenwerking tussen opleidingen onderling en het praktijkgericht onderzoek (lectoraten) wordt zo verbeterd. Ook versterkt dit de zichtbaarheid van Windesheim.

Tevens is er de wens om studentenhuisvesting in het centrum te realiseren. Een campus waar Almeerse en Flevolandse studenten huisvesting kunnen vinden, en ook studenten uit de rest van het land en internationaal. De huisvesting voor studenten is een regionale opgave. In de regio is voor de komende periode een tekort aan studentenhuisvesting voorzien, waarbij Almere kan bijdragen aan het oplossen daarvan. Maar ook voor Almeerse studenten zelf, geldt een groeiende behoefte aan adequate studentenhuisvesting. Dit is een samenwerking van de UvA, VU en de Almeerse Hogescholen. Het is van belang dat er een community wordt gevormd die ook een sterke relatie heeft met de stad, met de maatschappelijke opgaven en de economische bedrijvigheid.

De investeringen in studentenhuisvesting zijn afkomstig van de volgende partijen:

- UvA/HvA
- VU
- Aeres Hogeschool
- Windesheim
- De gemeente

De huisvesting voor de hogeschool zal voor de rekening van Windesheim komen. De bijdrage uit het FVA zal ingezet worden voor het bouwen van ruimtes voor een economische broedplaats in het nieuwe gebouw van Windesheim, studie-faciliteiten, community-vorming en een programmering van congressen, onderwijsactiviteiten en webinars op de campus (plint), met een sterke verbinding met de binnenstad en het Almeers bedrijfsleven. De universiteiten committeren zich voor langere termijn aan Almere en zullen mee investeren in deze activiteiten. Ook wordt verkend of het profiel van de internationale studenten kan aansluiten bij het thema van het kenniscentrum en de maatschappelijke opgaven van de stad.

Dit project wordt uitgevoerd in samen met Windesheim, VU, UvA en TU Twente. De nieuwbouw van Windesheim en realisatie van studentenhuisvesting in het centrum wordt in nauwe samenwerking met programmalijn Hart van de Stad uitgewerkt.

Doelstellingen

- Groei van het arbeidspotentieel voor bestaande en nieuwe werkgevers in Almere en regio Flevoland
- Levendigheid in het centrum: studenten kleuren stad en zorgen voor levendig klimaat en ander bestedingspatroon
- Stimuleren en versterken van (sociaaleconomische) netwerken in Almere en de regio
- Studenten kunnen met stages en opdrachten werken aan maatschappelijke en economische thema's en kunnen partijen (overheid en ondernemers) verder helpen
- Meer kennis en innovatie voor Almere en regio: een verdere brain gain voor Flevoland
- Toevoeging voor de stad als belangrijke schakel in de woonmogelijkheden, waarbij ontlasting van de druk op de bestaande sociale woonvoorraad
- Een voedingsbodem creëren voor de komst van het wetenschappelijk onderwijs naar Almere en Flevoland

Mijlpalen 2021

- Kennisinstituut en onderzoeksprogramma operationeel
- Start programma van fieldlabs rondom de thema's
- Start werving deelnemers onderwijs

Mijlpalen 2022

- Onderzoeksprogramma op sterkte
- Start master
- Start eventuele universitaire bachelor

Mijlpalen 2023

- Aanloop en definitief ontwerp nieuwbouw Windesheim
- Voorbereiding en ontwerp studentenhuisvesting

Mijlpaal 2024

- Realisatie nieuwbouw Windesheim, studentenhuisvesting

Mijlpaal 2025

- Nieuwbouw klaar

MBO ICT FieldLab

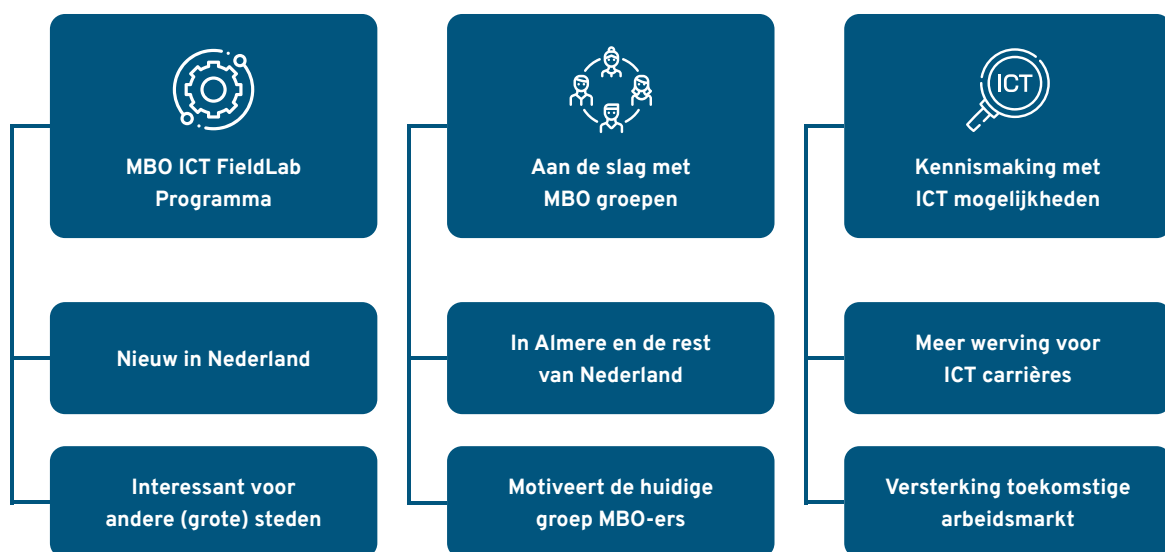
Een belangrijk zorgpunt in de Almeerse arbeidsmarkt is de oververtegenwoordiging van MBO-ers, en dan meer specifiek MBO administratief. Hier is weinig tot geen perspectief voor in de toekomstige arbeidsmarkt.

Deze groep is dermate oververtegenwoordigd in Almere, dat dit grote consequenties kan hebben op sociaal, economisch, cultureel en financieel gebied als deze groep niet naar andere disciplines geleid wordt, door middel van onderwijs.

Bovendien is Almere is een echte MKB-stad, met weinig grote bedrijven. Het is een ondernemende stad, maar kent meer faillissementen. Start-ups en scale-ups groeien niet zo snel en willen gefaciliteerd worden. Het ministerie van EZK wordt ingezet bij het ondersteunen van het (kleine) MKB: het landelijke MKB actieplan (2018). Er zijn (financiële) regelingen om het MKB te helpen bij vraagstukken zoals digitalisering. Het is van belang dat de (kleine) MKB-ers in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen er voor zorgen dat hun personeel mee kan groeien en zich blijvend kan scholen om mee te kunnen met de ontwikkelingen in de ICT en technologie.

Het sleutelproject MBO ICT FieldLab biedt een programma wat nog niet bestaat in Nederland (niet volgens Platform 31, Aan de slag voor het brede MBO), maar wat ook voor andere grote steden interessant is. In dit programma gaat men juist aan de slag met de grote MBO groep in Almere en de rest van Nederland waar nu weinig perspectief voor is op de toekomstige arbeidsmarkt. Het uitgangspunt is om deze mensen op een laagdrempelige doch daadkrachtige en actieve wijze kennis te laten maken met alle verschillende mogelijkheden van werken en opleidingen in de ICT op een vaste fysieke plek waar alle faciliteiten aanwezig zijn.

Verschillende doelgroepen kunnen terecht in het ICT Field Lab voor zowel theoretische kennis opbouw als ook werken aan opdrachten vanuit het Almeerse bedrijfsleven die hierdoor een mogelijkheid krijgt om zijn product portfolio te verbeteren door de inzet van een gezamenlijke research & development afdeling, werken aan procesoptimalisatie door de proces (verder) te laten automatiseren, het binden en aantrekken van Almeers talent als ook het faciliteren van een broednest voor start-ups en scale-ups. Dit alles zorgt voor een goede doorlopende leerlijn met Windesheim HBO in de vaardigheid van de toekomst die in vrijwel ieder beroep gaat terugkomen, waardoor de Almeerse beroepsbevolking weer een goed perspectief krijgt op de arbeidsmarkt. Het zal de doorstroom naar het HBO verder verhogen, omdat het een natuurlijke doorstroom is en geen wijziging van richting vraagt.

Er wordt samenwerking gezocht met een aantal partners en partijen die werken aan het digitaliseringsvraagstuk, zoals het MKB-Lab van Windesheim, waar studenten gekoppeld worden aan vraagstukken vanuit het MKB. Dit kunnen ook ICT-vraagstukken zijn. Andere belangrijke partijen voor de samenwerking zijn ICT in de Wolken Almere (buitenschools programma voor ICT-talent in het vo en vmbo) en DGTL District (samenwerkende IT bedrijven in Flevoland die gezamenlijk met het onderwijs investeren in de ontwikkeling van IT-professionals). Tevens wordt onderzocht of het mogelijk is om aan te sluiten bij House of Skills. House of Skills werkt aan een skillsgerichte arbeidsmarkt. Niet het diploma, maar de competenties en het ontwikkelvermogen staan centraal. Samen met werkgevers en organisaties wordt gewerkt aan een skillspaspoort dat naast het diploma een 'toegang' tot werk is. De gemeente Almere neemt deel aan de MKB-deal die samen met de provincie en 21 andere partners in maart 2020 ingediend is bij het ministerie van EZK. De MKB-deal richt zich op het ondersteunen van de kleine MKB-ers (2-10 personeelsleden) bij alle vraagstukken variërend van HRM, bedrijfsvoering tot digitaliseringsvraagstukken. En juist bij de digitaliseringsvraagstukken kan het ICT Field Lab een rol spelen als het gaat om het aanbod van scholingsmogelijkheden en ondersteunen bij of helpen oplossen van ICT-vraagstukken.

Uiteindelijk doel is dat dit alles op termijn resulteert in Brainport ICT Almere. Het ontbreken van grote bedrijven is niet meer een zwakte. De regionale kracht van kennis zorgt dat studenten hier willen werken en trekt nieuwe bedrijven aan.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met ROC Flevoland, provincie, bedrijfsleven, UWV, uitzendbureaus actief in Almere (hebben budget voor de opleiding van hun flexkrachten), Windesheim.

Doelstellingen

- Het creëren van een broednest voor ICT waar vanuit het Almeerse bedrijfsleven (de groep ZZP-ers en micro MKB 1-9 werknemers) en leerlingen/geïnteresseerden samen kunnen werken, innoveren en elkaar kunnen inspireren
- Uitbreiding ICT opleiding door het aanbieden van diverse interessante stages en opdrachten
- Almeerse talenten aan Almeerse bedrijven verbinden
- ICT vaardigheid door middel van verschillende trainingen en cursussen verbreden in de Almeerse maatschappij
- Beroepsbevolking klaar stomen voor de toekomst door uitbreiding ICT vaardigheden, beroepen, etc.
- Meer bekendheid creëren voor de breedte van werken in de ICT en aangeven dat het niet alleen om wiskunde en Engels gaat
- Mensen vanuit een uitkeringssituatie dmv het ICT lab weer terug aan het werk krijgen maar dan in de ICT ipv administratief
- Meer arbeidsparticipatie door kennisverbetering in de ICT sector
- Nieuwe bedrijfsopleidingen voor het gehele MKB om aan de vraag naar ICT-expertise te kunnen voldoen
- Een gezamenlijke R&D afdeling vormen waardoor het MKB kan groeien
- Minder faillissementen door procesoptimalisatie
- Het aantrekken van nieuwe bedrijven doordat hier veel kennis op alle niveaus aanwezig is en zich daar wil vestigen
- Een stad die een stabiele beroepsbevolking heeft en daarmee een goed groeiperspectief

Mijlpalen 2021

- Start practoraat (ontwikkeling expertise vakonderwijs)
- Inrichting ICT fieldlab: ontmoetingsplek, 35 beschikbare werkplekken, competentie ontwikkelplekken (apparatuur en software)

Mijlpaal 2021-2025

- Praktische ontwikkeling onderwijs modules

Meerjarenraming

Meerjarenperspectief

Leer- en werkomgeving	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 2	-284	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.284
Floriade Werkt!	-672	0	-367	0	0	0	0	-1.039
Flevo Campus	-5.335	0	-2.475	-2.475	-2.475	-2.475	-9.900	-15.235
Internationale Campus	-1.627	0	-1.232	0	-1.250	0	-2.482	-4.109
Kenniscampus Stadshart	0	-600	-600	-1.000	-2.500	-2.500	-8.000	-8.000
MBO ICT FieldLAB	0	-500	-473	-343	-343	-343	-2.001	-2.001
Subtotaal	-7.919	-1.100	-5.397	-3.668	-7.418	-6.168	-23.750	-31.668

Bedragen € x 1.000

Cofinanciering

Flevo Campus

De Flevo Campus is een initiatief van provincie, gemeente, Aeres Hogeschool, onderzoekspartijen en ondernemers en krijgt ook middelen inzet van personeel en vastgoedinvesteringen door deze partijen vorm. De exacte omvang is op voorhand niet te bepalen, maar de Campusontwikkeling komt nooit 'van één kant'. Wellicht zijn er mogelijkheden om verbinding te leggen met Europese programma's (en subsidies).

Internationale Campus

De gemeente Almere zal de normvergoeding op basis van de verordening onderwijshuisvesting beschikbaar stellen. Voor de extra kwaliteitsimpuls van de uitbreiding naar 1.000 leerlingen wordt uitgegaan van cofinanciering vanuit het FVA. Het Baken en ASG hebben thans €1 miljoen eigen middelen als voorfinanciering in de eerste fase ingebracht. Deze middelen worden vanuit de normvergoeding vrijgespeeld zodra de uitbreiding naar 1.000 leerlingen plaatsvindt. De scholen krijgen deze voorfinanciering dan weer terug. In overleg met de scholen zal dan opnieuw aan de hand van een programma van eisen met financiële vertaling worden bepaald hoe de eigen middelen van de scholen en de bijdrage van de FVA zo goed mogelijk ingezet kunnen worden. In 2020 heeft de MRA €0,6 miljoen bijgedragen aan cofinanciering.

Kenniscampus Stadshart

Voor de inhoudelijke doorontwikkeling van Windesheim van brede hogeschool naar een kennisinstituut voor de stad en de regio is cofinanciering voorzien van Windesheim, de universiteit en het bedrijfsleven. De investeringen in de studentenhuysvesting zullen door marktpartijen (woningen en commerciële, campus ondersteunende functies) en door de samenwerkende onderwijsinstellingen (UvA (HvA), VU, Aeres en Windesheim) worden gedaan. De huisvesting voor de hogeschool zal voor rekening van Windesheim komen. Met beide projecten is een investeringssom van ca €100 miljoen gemoeid.

ICT Fieldlab

Het ROC Flevoland draagt zorg voor begeleiding in het ICT Fieldlab en stelt ruimte ter beschikking. Waarschijnlijk kunnen bedrijven gebruik maken van een stimuleringsregeling voor MKB, de zogenoemde SLIM-regeling.

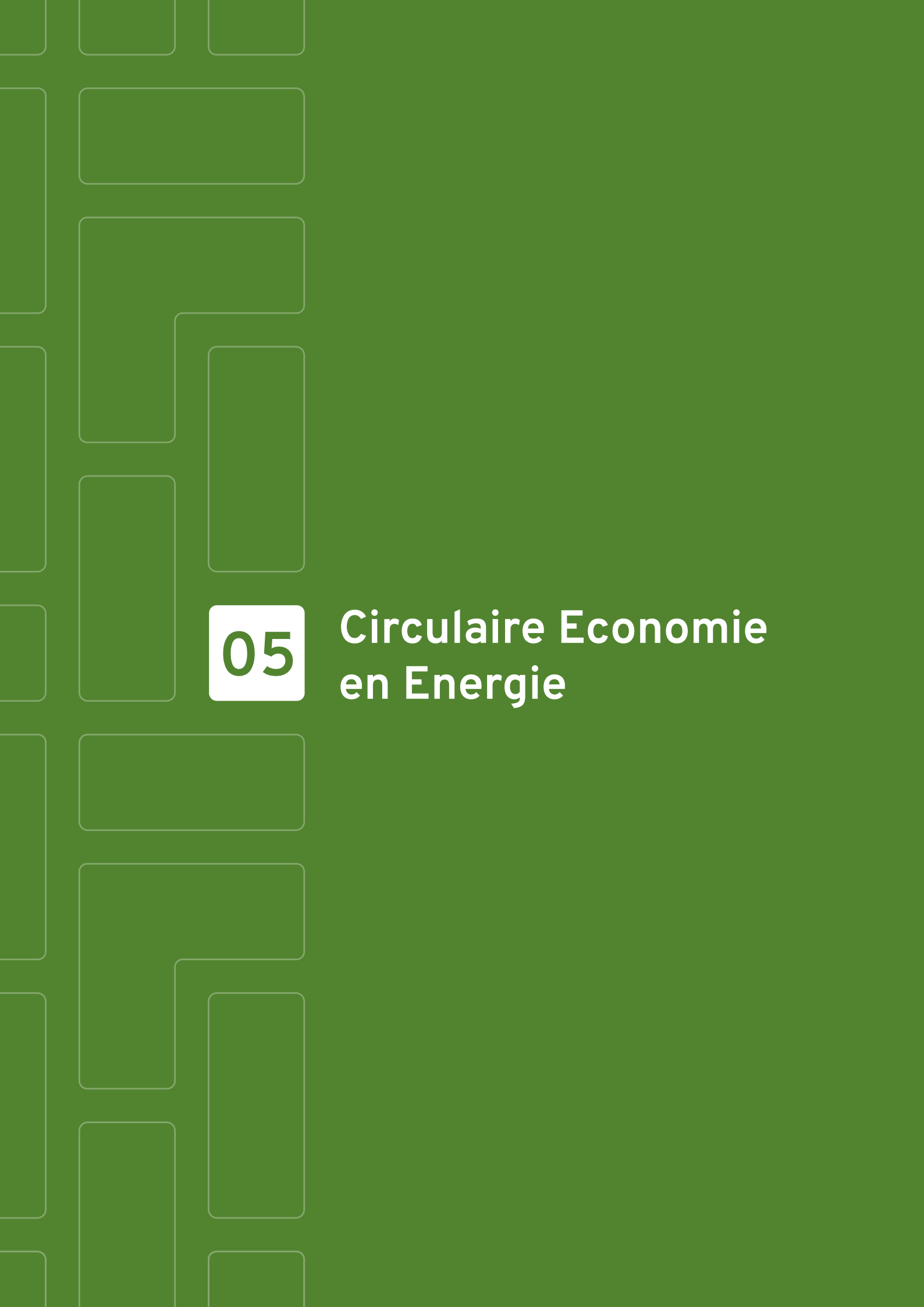
NIEUWS IN 2022

Cola dries up

FLEVO
CAMPUS

05

Circulaire Economie en Energie

Circulaire Economie en Energie

De opwarming van de aarde heeft globale gevolgen voor de natuur, onze gezondheid, veiligheid en voor de beschikbaarheid van voedsel en water. Fossiele brandstoffen raken op. Daarom zijn er de komende jaren grote veranderingen nodig: overstappen op duurzame energie, grondstoffen veel spaarzamer en beter benutten en niet verloren laten gaan.

Dat levert meer op dan alleen CO₂-reductie. Door zelf meer duurzame energie te produceren, wordt Nederland minder afhankelijk van import. Bovendien wordt er in 2022 geen gas meer gewonnen uit Groningen. In goed geïsoleerde huizen is het fijner wonen met een lagere energierekening. Elektrische auto's, bussen en scooters maken de steden schoner en stiller. De nieuwe, circulaire economie is een bron van economische kansen en innovaties. De rol van de overheid is essentieel om alle belangen af te wegen en keuzes te maken die voor de samenleving van belang zijn.

De provincie Flevoland en gemeente Almere willen goede voorbeelden stellen voor de rest van het land en moeten onderdeel van de oplossing (willen) zijn in plaats van bij te dragen aan het probleem. Duurzaamheid is voor Almere en Flevoland vanzelfsprekend: het is al lang niet meer de vraag of duurzaamheid op onze agenda staat, maar hoe en met wie? Wij zijn overtuigd dat de oplossingen lokaal moeten plaatsvinden, we wachten niet op (inter-)nationale acties. Almere vormt een vruchtbare bodem: er is kennis op hoog niveau, er zijn middelen en investeerders en de grootte van de stad maakt direct toepasbare oplossingen mogelijk.

Om de duurzaamheidsuitdagingen goed aan te pakken is het noodzakelijk om de verduurzaming in en van Almere te vergroten en versnellen, maar dat kunnen we niet alleen. De versnelling vraagt om anders denken en om een daadkrachtige samenwerking met kennisinstellingen, bedrijven en de regio. Daarbij geldt: wat je van de samenleving vraagt en wat je stimuleert via beleid en subsidies, moet je zelf ook waarmaken: goed voorbeeld doet goed volgen. Bovendien versterkt dit zeer de aantrekkelijkheid van de stad en de regio.

In de programmalijn Energy on Upcycling zijn de afgelopen jaren reeds stappen gezet in het ontwikkelen van duurzame energiesystemen en de ontwikkeling van de circulaire economie op de Vaart en de Steiger. Sleutelprojecten als de Upcycle City Competitie en de realisatie van het Upcycle Centrum zijn geslaagd gebleken. Het sleutelproject Citylab Stedelijke Grondstoffen is nog volop in uitvoering, en heeft de eerste successen geboekt. In de komende jaren willen

we hier op inzetten met de focus op circulaire economie en duurzame energie. De programmalijn heeft daarom een nieuwe naam gekregen: Circulaire Economie en Energie.

Sleutelprojecten Circulaire Economie en Energie

Circulaire Economie

- Competitie Upcycle City 2.0
- Stedelijke grondstofstromen
- Praktijk- & Innovatiecentrum
- Stedelijk Voedselsystemen

Duurzame Energie

- Energiefonds
- Balanceren elektriciteitsnet
- Geothermie

Doelstellingen

- Almere wil in 2022 energieneutraal zijn. De stad heeft dan geen energie en warmte van buiten nodig. De zelfvoorzienende stad kan in samenwerking met Flevoland duurzame energie opwekken, opslaan en distribueren.
- In Almere durven wij te experimenteren, innoveren en testen. Dit leidt tot producten, diensten en modellen waar ook anderen profijt van kunnen hebben: Almere als living lab. Deze pijler levert een belangrijke bijdrage aan de aantrekkingskracht van Almere als vestigingsplaats voor de circulaire economie.
- Stad zonder afval: Concreet: In 2020 in Almere nog maar 50 kilo restafval per persoon per jaar overhouden. Van het overige afval worden nieuwe grondstoffen en nieuwe producten gemaakt. Nieuwe technologie speelt een belangrijke rol bij de realisatie van deze ambitie.
- Almere nodigt bewoners, ondernemers en instellingen uit om samen te werken aan upcycling: bevorderen innovatie, kennis, meedenken over voedselverspilling terugdringen.

Circulaire Economie

In Almere gaan meer dan gemiddeld in Nederland grondstoffenstromen rond in verband met de groei van de stad en de bijbehorende bouwopgaven. In de laatste jaren zijn mogelijkheden voor het verwerken van reststromen onderzocht en pilotgewijs getest. Op de bedrijventerreinen De Vaart en de Steiger zijn de eerste resultaten zichtbaar.

In de komende jaren komt de nadruk meer te liggen op de opschaling van deze projecten tot projecten met een gezonde businesscase (die zonder steun van overheid of Almere 2.0 verder gestalte krijgen).

Voor de opgave om in 2030 al 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken, is het nodig om nieuwe pilots te starten, de pilots van de afgelopen jaren op te schalen en de circulaire economie volwassen te laten worden. Hoe we dit gaan doen is onder andere omschreven in de Strategische Economische Agenda en de Duurzaamheidsagenda van Almere. Deze agenda's versterken elkaar; circulaire economie is in de Duurzaamheidsagenda van Almere één van de prioriteiten en in de Strategische Economische Agenda van Almere één van de twee thema's met veel potentie. Ook is circulaire economie benoemd in het Handelingsperspectief als één van de opgaven voor een gezonde groei van de stad, mede als bijdrage aan een duidelijker economisch profiel voor de stad. Daarbij ligt de focus op 'de ontwikkeling van de nieuwe economie op het nieuwe land'. De provincie werkt ook aan deze transitie middels de Omgevingsvisie 'Flevoland Straks'.

Dit sleutelproject wordt benaderd vanuit de kansenstrategie. De ontwikkelingen in de circulaire economie gaan zeer snel. Vooral nog wordt ingezet op een vijftal onderdelen:

- Citylab Stedelijke Grondstoffen
- Een volgende Competitie Upcycle City
- Doorontwikkeling van het verwaarden van stedelijke grondstofstromen
- Ontwikkelen van een Praktijk- en Innovatiecentru Circulaire Economie
- Aandrijving van Stedelijke Voedselsysteem

Citylab Stedelijke Grondstoffen

Het Citylab is gestart als onderdeel van de eerste tranche Fonds Verstedelijking Almere, in de programmalijn Energy on Upcycling. Het Citylab is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen. Met het Citylab heeft de gemeente Almere de ambitie nieuwe circulaire bedrijven aan te trekken en de huidige circulaire bedrijfsactiviteiten te stimuleren door het bieden van een fijn vestigingsklimaat op De Steiger en De Vaart. Een prettig vestigingsklimaat en opvolgmilieu bereiken we door te werken aan de volgende drie focuspunten:

- Maatwerk voor circulaire bedrijven
- Een HUB van circulaire bedrijvigheid creëren
- Aanjagen van de circulaire transformatie van bedrijventerrein De Steiger

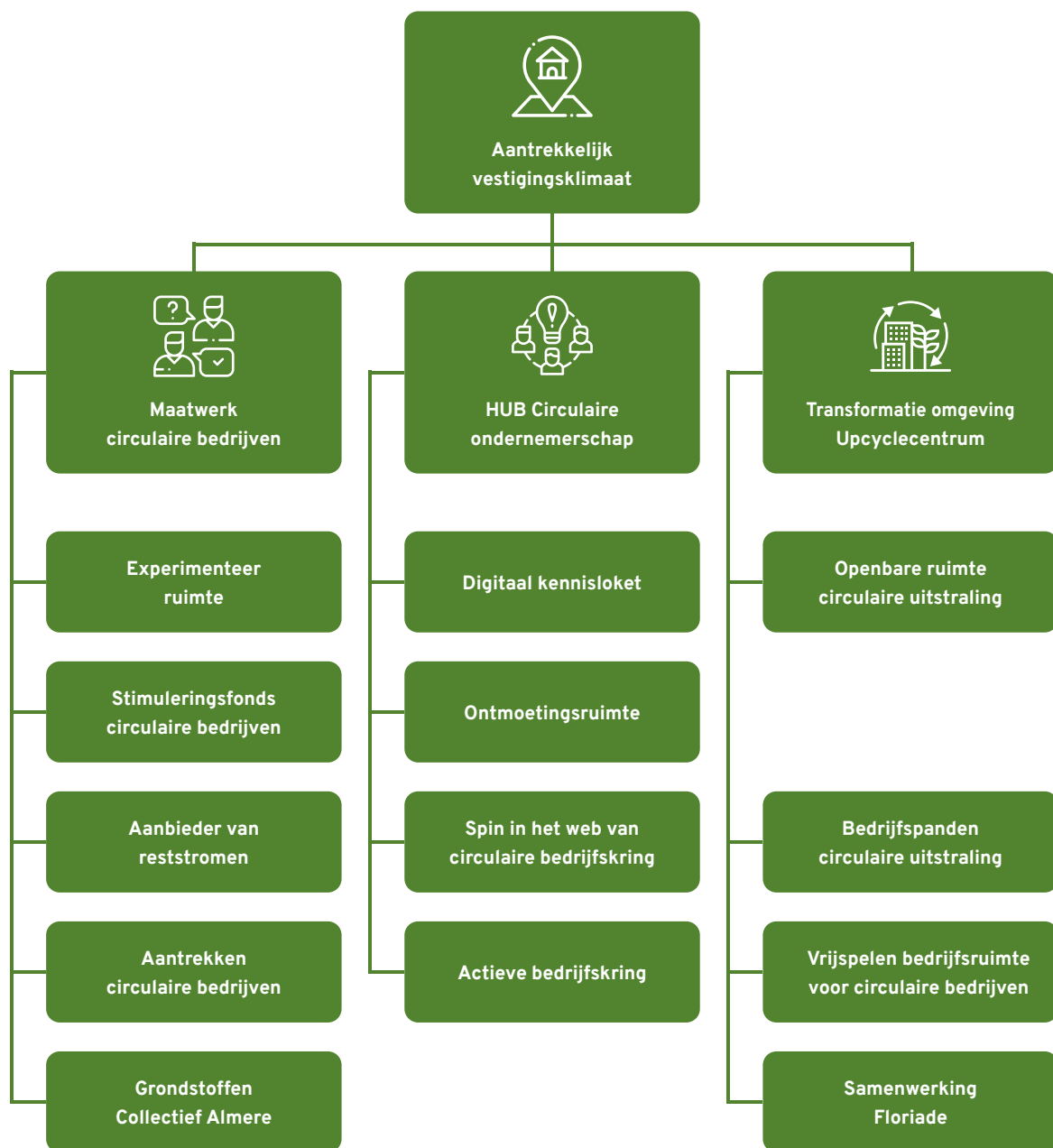
Doelstellingen

- Experimenteerruimte op De Steiger en De Vaart als landelijke pilot om obstakels voor circulaire bedrijvigheid weg te nemen. Overheid, bedrijven en kennisinstellingen draaien hier samen aan de knoppen van circulair beleid en regelgeving. De Steiger is één van de aangewezen gebieden voor de toepassing van de Crisis- en Herstelwet. De aanwijzing maakt het (o.a.) mogelijk om andere, ruimtelijke functies en activiteiten op het bedrijventerrein toe te laten. De experimenteerruimte wordt vastgelegd in het nieuwe bestemmingsplan voor De Steiger. De Vaart heeft geen CHW-aanwijzing en hier zal de juridisch-planologische ruimte op een andere manier geborgd worden.
- Het opzetten van een stimuleringsfonds dat wordt ingezet om individuele bedrijven op weg te helpen naar circulair ondernemerschap. Dit stimuleringsfonds gaat vraaggericht werken, en staat onder beheer van de Stuurgroep Energy on Upcycling.
- Een digitaal kennisloket over wet- en regelgeving die betrekking heeft op (het starten van) circulaire bedrijven en circulaire economie. Op deze toegankelijke website is informatie makkelijk vindbaar. Via de portal kunnen aanvullend vragen gesteld worden, die door het Citylab nader uitgezocht worden en van een antwoord voorzien.
- Een ontmoetingsplek inclusief een fysiek kennisloket op De Steiger, als onderdeel van de HUB; een community van circulaire ondernemers die kennis en expertise uitwisselen, cross-sectorale keten samenwerking in praktijk brengen en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het bedrijventerrein De Steiger.
- Herinrichting van de openbare ruimte van de HUB op De Steiger. Zo straalt ook de buitenruimte van het gebied een en al circulariteit uit.

Naast de bovenstaande resultaten die door het Citylab gerealiseerd worden, kan de gemeente veel beweging creëren door een actieve rol te vervullen als initiator, aanjager, stimulator, facilitator en regisseur.

Mijlpalen 2021

- Nieuw bestemmingsplan de Steiger definitief
- 2de editie Steiger festival
- Opening locatie voor circulaire bedrijvigheid op De Steiger
- Opening openbare ruimte aantrekkelijk en circulair
- Bedrijfspanen opgeknapt en duurzaamheidsslag gemaakt

Rol van het Citylab

- Nieuwe circulaire bedrijven aantrekken;
- Ondersteunen van het Grondstoffen Collectief Almere;
- Fungeren als spin in web van circulaire bedrijvigheid Almere;
- Initiatief nemen voor oprichting van (actieve, triple helix) circulaire bedrijfskring op De Steiger;
- Bestaande en nieuwe circulaire ondernemers stimuleren om buitenkant van bedrijfsruimten aan te passen zodat HUB een circulaire uitstraling krijgt;
- Organiseren van ophalen, sorteren en aanbieden reststromen aan circulaire bedrijven;
- Vrijspelen van bedrijfsruimte voor circulaire bedrijven in lijn met de overkoepelende strategie voor doorontwikkeling van De Steiger zoals voorgesteld door Programmalijn 1 – Hart van de Stad en Economische Ontwikkeling;
- Samenwerken met Floriade om koppeling met ontwikkeling van De Steiger en circulair ondernemerschap te stimuleren.

Competitie Upcycle City 2.0

De eerste Competitie Upcycle City heeft opvallend veel opgeleverd. Dit is te zien aan de verschillende ontwikkelingen op bedrijventerrein De Vaart. Daarmee is een belangrijke bijdrage geleverd aan de circulaire economie in Almere. De ambitie die de gemeente Almere heeft op dit thema, is alleen waar te maken wanneer we hier op blijven inzetten. Met de 'geleerde lessen' uit de voorgaande competitie is de verwachting dat een volgende competitie nog succesvoller kan worden. De markt moet constant uitgedaagd worden op dit onderwerp en zo kan de gemeente dit blijven aanjagen. Het is belangrijk om dit in combinatie te doen met de ketenaanpak, omdat daar uit blijkt welke reststromen vatbaar zijn voor een competitie. Er blijkt veel draagvlak in het in- en externe netwerk om de focus van de tweede Upcycle City Competitie te leggen op circulair bouwen.

Er is een aanzienlijke duurzaamheidswinst te boeken in duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling, getuige onder andere landelijke en regionale activiteiten hieromtrent. Het voorstel Duurzame Gebiedsontwikkeling is één van de drie transities in de Duurzaamheidsagenda van Almere. De competitie wordt in samenwerking met programmalijn Vernieuwend Wonen uitgewerkt.

Uit de eerste Upcycle City Competitie is gebleken dat er een grote investering nodig is om serieuze projecten en reststromen op te kunnen pakken en om innovatieve ideeën uit de markt te krijgen. De bijdrage uit het Fonds Verstedelijking Almere kan onder meer worden ingezet om investeringen te doen in een duurzaam en circulair ontwikkelde kavel, welke kan dienen in Flevoland en de rest van Nederland. Daarnaast kan het worden gebruikt om innovaties te ontwikkelen en toe te passen. Tevens wordt een deel van het bedrag ingezet voor projectbegeleiding, marketing en het opzetten van de competitie.

Doelstellingen

- Innovaties in de markt stimuleren; Almere als living lab
- Creëren nieuwe arbeidsplaatsen circulaire economie
- Verminderen CO₂ uitstoot
- Stedelijke reststromen verwaarden

Mijlpaal 2021

- Voorbereiden Upcycle City Competitie 2.0

Mijlpaal 2022

- Uitvoering Upcycle City Competitie, bekendmaking winnaar

Mijlpaal 2023-2025

- Realisatie initiatief winnaar Upcycle City Competitie 2.0

Mijlpaal 2025

- Voorbereiden Upcycle City Competitie 3.0

Stedelijke grondstofstromen

Door in te zetten op grondstoffenregie vanuit de gemeente is in de afgelopen tijd de groene betoncentrale opgericht, een fabriek voor het verwaarden van plastics opgestart en een grondstoffencollectief opgericht. Op bedrijventerrein De Vaart worden steeds meer materiaalstromen verwerkt voor nieuwe toepassingen. Dit zijn belangrijke projecten die zijn gestart vanuit een reststroom waar een circulaire toepassing voor gevonden is door samenwerking in de keten. Circulaire economie vraagt om verandermanagement; per reststroom zijn aanzienlijke veranderingen nodig, zowel op wetgevingsgebied als op bestaande verwerkingsmethodes, werkprocedures en inkoopmodellen. De pilots die zijn opgezet, zijn succesvol gebleken en het loont daarom om dit voort te zetten.

Deze transitie kunnen we niet alleen doen als gemeente en provincie. We hebben ook partners nodig zoals verwerkers en bewerkers, maar ook (Europese) kennisinstellingen. Alleen op die manier is een keten te sluiten. Momenteel neemt de hoeveelheid reststromen alleen nog maar toe. De hoop is uiteraard dat dit in de toekomst minder wordt. Dit kan snel gaan wanneer daar wetgeving (bijvoorbeeld op verpakkingsmateriaal) op komt, maar vooralsnog zit daar nog onvoldoende beweging in. Daarom willen we in Almere alvast op zoek gaan naar oplossingen die zowel de regio als het Rijk kunnen helpen in de strijd tegen reststromen en de verwerking hiervan. Gezien de verwachting is dat de aankomende jaren nog genoeg reststromen zijn om deze grootschalig te verwerken wordt de afschrijvingstermijn van de investering in opslag-, sorteer- en reparatieruimten (of verwerkingsinstallaties zoals de plasticfabriek), geschat op ongeveer 10 jaar.

Bovendien betekent circulair beheer dat er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van plaatselijke grondstoffen. Om maximaal gebruik te maken van de lokale grondstoffen zijn een grondstoffendepot (opslag van materialen is één van de uitdagingen in de circulaire economie), sorteerlocaties en opslag- en reparatiefaciliteiten nodig samen met een digitale grondstoffenmarktplaats. In 2020 is onderzocht hoe en op welke locatie dit vorm kan krijgen, en is een businesscase opgesteld. In 2021 worden de eerste stappen gezet voor de realisatie van het grondstoffendepot en voor de inrichting van de digitale infrastructuur omtrent het depot. Hierbij wordt steeds afstemming gezocht met lopende trajecten en aansluitende initiatieven in de regio. Denk bij dit laatste bijvoorbeeld aan de provincie Flevoland die onderzoekt waar zij de circulaire beweging kunnen versnellen.

Vanuit de provincie Flevoland, de gemeente Almere en Aeres Hogeschool was er het verlangen om een lectoraat circulaire economie, ecologie en klimaatadaptatie te starten: innovatie en groenstedelijke ruimte. Het lectoraat zal kennis verschaffen over de waarde van het groen in – en rondom de stad in relatie tot circulariteit, biodiversiteit en de klimaatadaptatie én de onderlinge samenhang en draagt bij aan de ontwikkeling van innovatieve concepten, producten of diensten, bij voorkeur op systeemniveau. Hiermee heeft het een duidelijke relatie tot Duurzame en Circulaire Gebiedsontwikkeling. Met de uitvoering van het lectoraat willen we bijdragen aan een circulaire, duurzame, groene en economisch vitale stad. Het lectoraat wordt in samenwerking met de twee programmalijnen Groene en Waterrijke identiteit en Leer- en Werkomgeving uitgewerkt.

Doelstellingen

- Lokaal gebruiken, toepassen, verwerken en opwaarderen van de gemeentelijke reststromen
- Onderwijs- en kennisontwikkeling omtrent verwaarden van stedelijke grondstoffen
- Aantrekken/stimuleren van nieuwe circulaire bedrijvigheid
- Creëren nieuwe arbeidsplaatsen, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Doorontwikkeling bedrijventerreinen De Steiger en De Vaart voor circulaire bedrijvigheid

In 2021-2025 wordt per jaar gekeken naar de ketenaanpak voor twee of drie reststromen. Hierbij wordt er eerst een haalbaarheidsstudie gedaan samen met kennisinstellingen, vervolgens start er een pilot op dit onderdeel, om vervolgens op te kunnen schalen. Het belangrijkste aspect is echter het realiseren van een afzetmarkt voor de opgeknapte producten. Hierbij wordt ook de bestaande retail betrokken, opdat zij hun eigen (opgeknapte) producten weer opnieuw in de schappen zetten.

Mijlpalen 2021

- Ontwerpfase grondstoffendepot
- Verkennend onderzoek naar de inhoud van het lectoraat Innovatie en groenstedelijke ruimte om toe te werken naar een 4-jarig programma

Mijlpaal 2021-2025

- Uitvoering lectoraat Innovatie en groenstedelijke ruimte

Mijlpaal 2022

- Realisatie grondstoffendepot

Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE)

Het economisch systeem in een circulaire samenleving is ingericht om producten en onderdelen, materialen en grondstoffen waarvan ze gemaakt zijn, zo lang mogelijk in het economisch systeem te houden en opnieuw te gebruiken. De meeste circulaire initiatieven zijn in de werkelijkheid

‘vertraagd lineair’, ofwel verlengd gebruik van producten. De overgebleven ‘echte’ circulaire initiatieven tonen potentie, maar landen hebben moeite om op te schalen vanwege koppige normen, gewoonten en wringende wet- en regelgeving. Versnipperde projecten betekenen versnipperde kennis, kennisoverdracht en kennisborging. En dat terwijl dit cruciaal is voor het onderwijs van de toekomst. Studenten van nu gaan een bijdrage leveren aan de transitie naar een circulaire economie in de nabije toekomst. Het traditionele, lineaire onderwijs sluit onvoldoende aan op de behoefte van de veranderingen op de arbeidsmarkt. Er is behoefte aan arbeidskrachten met 21ste-eeuwse vaardigheden in regio’s die er naar streven dat alle mensen duurzaam hun talenten optimaal kunnen benutten. In Almere vormt de onderwijsstructuur een belangrijke levensader van de stad. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar de Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren en te werken.

Zo’n circulaire wereld is mogelijk, realiseerbaar, economisch verantwoord en binnen handbereik. Met het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire economie willen de gemeente en de provincie hiermee een start maken. De provincie en de gemeente Almere willen met marktpartijen en onderwijs een volgende stap verkennen naar een voorziening waar de verschillende initiatieven samenkomen, zichtbaar worden en verder worden ontwikkeld. Een dergelijk centrum speelt een belangrijke rol in de realisatie van de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. Het maakt concreet wat de kansen en mogelijkheden zijn van circulaire economie, heeft een stimulerende werking naar iedereen die met het onderwerp bezig is en zet het onderwerp en de regio landelijk op de kaart.

PRICE heeft de ambitie om hét (inter)nationale verbindende praktijk- en innovatiecentrum te worden, waar ondernemers, studenten, overheid, onderwijs én inwoners op gelijkmatige wijze elkaar ontmoeten. Hier wordt zowel fysiek als virtueel gewerkt aan en geleerd over innovaties ten behoeve van een circulaire leefomgeving (een relatie met duurzame circulaire Gebiedsontwikkeling) middels praktijkgericht onderwijs. Een proeftuin waar initiatiefrijke innovators hun ontwikkeling kunnen testen en presenteren in een regelvrije omgeving. Door de opzet van dit centrum versterken we de circulaire arbeidsmarkt, niet alleen in Almere maar juist regionaal. In 2019 is een verkenning naar de realisatiemogelijkheden van het centrum geweest. Hieruit blijkt draagvlak voor een organisatie die innovaties op het gebied van een circulaire leefomgeving in de praktijk, de gemeente Almere heeft zich ijverig getoond in relatie tot hun eigen beleid en ambities. Hogeschool Windesheim evenals het ROC van Lelystad, de Amsterdam Economic Board, recyclingbedrijven en bouwbedrijven geven aan dat een dergelijk centrum en zijn inhoudelijke richting goed past bij de manier waarop zij met circulaire economie aan de slag willen. Het sluit ook aan bij de wens van het (V)MBO om meer aandacht te geven aan technische opleidingen.

In 2020 is een haalbaarheidsonderzoek met businesscase opgeleverd en zijn de eerste activiteiten van PRICE ontsplood. De bijdrage van het FVA wordt ingezet voor een bijdrage aan de fysieke locatie en het exploiteren en ontwikkelen van de kennisinfrastructuur. Daar valt te denken aan aanschaf van hardware en software, bijeenkomsten/gastcolleges/workshops, community building, branding & profilering, virtuele locatie, onderzoek en Research & Development etc.

PRICE wordt opgepakt door de programmalijnen Leer- en werkomgeving (lectoraat circulaire economie Windesheim, informele werklocaties voor circulaire start-up/scale up, aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs), Vernieuwend Wonen (Upcycle City Competitie 2.0, Woningbouwatelier, aanjagen circulaire bouwexperimenten, en versterken imago van de stad op het gebied van iconische woningbouw). Voor dit project wordt nauwlettend samengewerkt met de provincie Flevoland, Economic Board Amsterdam, ROC Flevoland, Hogeschool Windesheim en verschillende ondernemers waaronder CIRWINN en Van Wijnen.

Doelstellingen

- Versnellen van kennisvalorisatie en innovatie door het in praktijk brengen van marktvragen rondom een circulaire leefomgeving. Door co-creatie tussen het onderwijs, bedrijfsleven, bewoners en overheid en het doen van praktijkgericht onderzoek, komen kennisvalorisatie en innovatie tot stand. Investeren in en focus leggen op praktijkgericht onderzoek, gericht op concrete vraagstukken, leidt tot meer vergaring, deling en verspreiding van kennis en het benutten hiervan door bedrijven, overheden en onderwijs. Zo wordt gestuurd op waardecreatie en vernieuwing, zowel in de markt als in het onderwijs.
- Opleiden van meer en beter gekwalificeerde professionals voor de arbeidsmarkt van nu en in de toekomst. Dit doet het door focus op 'circulaire leefomgeving' aan te brengen in de bestaande curricula van onderwijsinstellingen, en door nieuwe (onderdelen van) opleidingen te ontwikkelen en door het onderwijs een kwaliteitsimpuls te geven. Mede hierdoor wordt het aantal mbo- en hbo-studenten vergroot dat kennis en competenties verwerft rondom het thema waarbij de circulaire economie integraal wordt benaderd.
- In PRICE staan kennisvalorisatie & duurzame innovatie t.b.v. circulaire leefomgeving centraal. Vraagstukken vanuit de 4-helix op dit gebied worden concreet gemaakt en in de praktijk getest. Hiertoe ontwikkelt PRICE nieuwe processen, technieken en verdienmodellen met sociale en economische impact.

Mijlpalen 2021

- Besluit over fysieke locatie
- Realisatie virtuele locatie
- Samenwerkingsovereenkomsten PRICE Bestuur en PRICE manager
- PRICE merk- en communicatiestrategie (branding & profilering)

Mijlpalen 2021-2023

- Realisatie fysieke locatie
- 5 Challenges – praktijkgericht onderzoek op concrete vraagstukken

Mijlpaal 2022

- Ontwikkelen nieuwe (onderdelen van) opleidingen / minor CE

Stedelijk voedselsysteem

Voedsel verschijnt steeds prominenter op de stedelijke agenda, in Nederland maar ook wereldwijd. Voedsel is van groot belang als we kijken naar duurzaamheidsambities van steden en regio's. De manier van produceren, distribueren en consumeren is van invloed op de hoeveelheid CO₂-uitstoot, volksgezondheid, beheer van natuurlijke hulpbronnen en alle daarmee verband houdende sociale aspecten. Het Stedelijk Voedselsysteem speelt een belangrijke rol spelen bij het terugdringen van risico's gerelateerd aan klimaatverandering.

Onze productie en consumptie zijn ontworpen op basis van lineaire systemen: er worden zoveel mogelijk producten geproduceerd tegen een zo laag mogelijke prijs, die de hele wereld over worden vervoerd waarbij er in het hele proces (productie en consumptie) sprake is van grote hoeveelheden afval. De uitdaging is om dit proces te transformeren naar een circulaire voedselketen, waarin kringlopen worden gesloten (circulair). Hiermee verandert de manier waarop waarde wordt gecreëerd en wordt behouden. Ook de nieuwe landbouwvisie van minister Schouten gaat hier over: kringlooplandbouw. De provincie Flevoland is actief op dit terrein met programma's zoals Floriade Werkt! (het stimuleren van innovaties in de voedselsector), Landbouw Meerdere Smaken en Growing Green Proteins.

Almere heeft samen met verschillende stakeholders uit de keten in 2020 een adaptieve voedselstrategie ontwikkeld (als uitvoering van de vastgestelde Duurzaamheidsagenda) waarin de doelstellingen van de stad zijn geformuleerd. Het gaat om de hele keten van productie, distributie en consumptie waarbinnen voorkomen van afval, behoud van biodiversiteit, reductie CO₂, gezondheid, dieetverandering belangrijke items zijn. Tegelijk wordt er ruimte geboden om met de partners aan concrete innovatieve interventies in de stad te werken. Hiermee wordt eveneens invulling gegeven aan Floriade.

Het kenniscluster Flevo Campus, de samenwerking met de Ellen MacArthur Foundation (EMF) en het netwerk van het Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP), worden benut. Binnen het programma EMF, waar 14 steden wereldwijd bij betrokken zijn, wordt gewerkt aan lokale interventies door verschillende belanghebbenden te betrekken bij privaat-publieke consortia en showcases die opschaalbaar zijn, kunnen worden gekopieerd en oplossingen bieden voor stedelijke voedselvraagstukken. Het MUFPP is een netwerk van meer dan 200 steden wereldwijd die zich inzetten voor een duurzaam stedelijk voedselsysteem. De gemeente Almere geeft op deze manier invulling aan het experimentele en het innovatieve karakter van de stad, terwijl tegelijk de lokale productie, verwerking en afzet van voedsel als economische groeisector wordt gestimuleerd.

Vanuit de voedselstrategie die in 2020 werd opgezet door de gemeente en interventies die hierin worden voorgesteld, kunnen in 2021-2025 stappen worden gezet om te komen tot een duurzaam stedelijk voedselsysteem. De nadruk wordt gelegd om in 2021-2025 Almere op de kaart te zetten als kennis- en innovatiestad op gebied van voedselvraagstukken. Dit gebeurt door ruimte te geven aan experimenten, met partners actief interventies te plegen en het stimuleren van de vestiging van innovatieve voedselbedrijven in de stad en regio. Tevens gaan we Almere en Flevo Campus als brandpunt van kennis en innovatie positioneren op Floriade (Feeding the City), door netwerken naar Almere te halen en een tentoonstelling van innovaties van steden in de wereld op het gebied van voedsel te laten zien.

Duurzame Energie

De gaswinning in Groningen wordt beëindigd, en dat is niet alleen omdat we de Nederlandse doelstelling hebben om in 2050 CO₂ arm te zijn, maar ook voor de veiligheid van het gebied. Het gebruik van aardgas verdwijnt daarmee stap- voor- stap ook uit Almere en de rest van Flevoland.

Er zijn innovatieve kansen voor het opwekken en opslaan van energie. Duurzame energie voor verwarming en warm water komt ervoor in de plaats. Duurzame energie wekken we het liefst in Almere op. Dat levert werkgelegenheid op en het biedt de mogelijkheid om Almeerders (financieel) mee te laten profiteren. Daarbij moeten we veel zuiniger omgaan met energie. Naast energie besparen en isoleren van woningen, moeten woningen andere warmtevoorzieningen verkrijgen. Er wordt daarom onderzoek gedaan naar hernieuwbare en alternatieve energiebronnen. Zo wordt onderzoek uitgevoerd voor het aanboren van ultradiepe aardwarmte in Almere. Almere heeft de afgelopen tijd op diverse manieren ervoor gezorgd dat er meer windenergie komt en zon op daken van Almeerse bewoners. Hoewel er belangrijke stappen in gezet zijn (Woningabonnement) is het verstandig om te kijken naar innovatieve manieren om woningen te verduurzamen door innovatieve, nog niet bestaande financieringsconstructies voor bewoners (en mogelijk bedrijven) te creëren.

Een van de interventies die in Almere wordt verkend is een Foodcyclecentrum: een centrum waar voedseloverschotten worden verwerkt tot nieuwe maaltijden.

Doelstellingen

- Terugdringen voedselverspilling
- Duurzaam stedelijk voedselsysteem
- Almere als kennis – en innovatiestad op het gebied van voedselvraagstukken

Mijlpalen 2021

- Realisatie pilotlocatie van een logistieke regionale hub wordt gerealiseerd.
- Vaststellen voedselstrategie gemeente Almere en Plan van Aanpak Stedelijk Voedselsysteem
- Verdere voorbereiding conferentie Milan Urban Food Policy Pact

Mijlpaal 2021-2025

- Uitvoering Plan van Aanpak Stedelijk Voedselsysteem

Mijlpalen 2022

- Conferentie Milan Urban Food Policy Pact op Floriade EMF-Expo op Floriade

Energiefonds

Het Energiefonds betreft een financiële voorziening waarmee hernieuwbare energie-projecten eenvoudig (aanvullende) financiering kunnen krijgen in de vorm van leningen aan bewoners en bedrijven. Het gaat daarbij om een portfolio aan projecten van kleine initiatieven tot het realiseren van een grootschalige opwekking van hernieuwbare energie. Het deelproject energieleningen voor bewoners is medio 2018 volledig benut. De eerste aanvragers zijn inmiddels begonnen met aflossing en renteterugbetaling; dit loopt conform begroting. Het beheer van deze aflossing en de terugbetalingsgelden loopt nog zeker 15 jaar door. Een ander deel van het Energiefonds, een leaseconstructie voor zonnepanelen, heeft zich niet haalbaar gebleken. Deze mogelijkheid wordt al aangeboden door de markt en door woningbouwcorporaties. Vervolgens is voor dit resterende budget gezocht naar een meer marktconforme en revolverende optie volgens dezelfde voorwaarden die de gemeenteraad gesteld heeft.

Het WoningAbonnement biedt hier een nieuwe invulling voor. Deze regeling geeft bewoners de mogelijkheid een lening af te sluiten om energiebesparende maatregelen te nemen. De resulterende besparing op de energierekening wordt gebruikt ter aflossing van die lening. Maandelijkse lasten blijven gedurende de leningperiode (maximaal 15 jaar) gelijk en nemen daarna af. Het WoningAbonnement is in 2019 in uitvoering gekomen.

Doelstellingen

- Stimuleren energiezuinige oplossingen voor woningen en bedrijven
- Verduurzaming woningen en bedrijven
- Bijdragen doelstellingen Almeerse duurzaamheidsagenda en het nationale klimaatakkoord met betrekking tot CO₂ besparing

Mijlpalen 2021

- Afronding uitgifte leningen Energiefonds
- Bewaken retouren van uitgezette leningen
- Opstellen evaluatie leningsfaciliteit
- Uitvoering Woning Abonnement

Ultradiepe geothermie

Vanuit de programmalijn Energy on Upcycling is de laatste jaren onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het aanboren van ultradiepe aardwarmte. Vanwege een nieuwe Rijksaanpak bleek het noodzakelijk om het projectplan aan te passen om aan de sluiten bij het Rijk. Dit betekent ook er op z'n vroegst een proefboring plaats vindt in 2025. Om aan te blijven sluiten bij de Rijksaanpak en de Provincie is het van belang om dit project voor te zetten. Dit project wordt uitgevoerd samen met het ministerie van EZK, provincies Noord-Holland en Flevoland, Metropoolregio Amsterdam, Vattenfall en diverse gemeenten.

Doelstellingen

- Verduurzaming van warmtenet door mogelijke realisatie van Ultra Diepe Geothermiebron
- CO₂ besparing
- Energieneutraal in 2050

Mijlpaal 2021-2024

- Voorbereidingen proefboring Ultradiepe Geothermie

Mijlpaal 2024-2025

- Uitvoering proefboring Ultradiepe Geothermie

Balanceren Energienet

Voor de implementatie van het Klimaatakkoord zal er een verschuiving plaats moeten vinden omtrent gasgebruik in woningen naar groene elektriciteit en warmtevoorziening. Vóór 2021 hebben alle gemeenten aan moeten geven hoe dit per wijk kan plaatsvinden. Daarbij is de netcapaciteit beperkend, op termijn ook in Almere. De eerste beperkingen worden nu al zichtbaar en het wordt dus steeds urgenter om hier oplossingen voor te vinden. Storingen in het elektriciteitsnet komen vaker voor in de toekomst. Lokale afstemming zorgt voor een evenwichtiger elektriciteitsnet waardoor makkelijker kan worden ingespeeld op schommelingen in elektriciteitstoevoer.

De beperkingen op het elektriciteitsnet kunnen aangepakt worden door vraag en aanbod van elektriciteit beter af te stemmen op elkaar. Bijvoorbeeld met het slim inzetten van auto-accu's, buurtaccu's, zonnepanelen en windenergie en grote stuurbare elektriciteitsverbruikers in huis. Om hierop voor te sorteren als innovatieve stad en om bewoners een helder en zinvolle handelingsperspectief te geven, willen we een pilot uitvoeren voor een wijk of buurt in Almere Buiten. Hierbij leren we van de ervaringen die bij o.a. Lelystad Airport opgedaan zijn omtrent het tijdelijk opslaan van energie in accu's van geparkeerde elektrische auto's, en verkennen we de mogelijkheden om hierin samen op te trekken.

Door hier eerst een pilot van te maken in een wijk of buurt, kan dit bij succes (en met de 'lessons learned') worden opgeschaald naar de rest van de stad en vervolgens ook de regio. Indien we hier geen pilot voor kunnen opstarten is er een grote kans dat er steeds regelmatig storingen in het elektriciteitsnet ontstaan.

Dit sleutelproject wordt uitgevoerd in samenwerking met Alliander (direct belanghebbende), Alfen (leverancier buurtaccu), wijken/bewonersvertegenwoordiging (pilot), energiecoöperaties (communicatie binnen de wijk), kennispartners en zo mogelijk onderwijs e.a.

Doelstellingen

- Waarborgen van de betrouwbaarheid van het energienet op alle momenten van de dag
- Verminderen verlies duurzame energie
- Betrekken/activeren van bewoners bij de energietransitie

Mijlpaal 2021

- Groei aantal deelnemende huishoudens in pilotwijk Hoekwierde

Mijlpaal 2022

- ev. Mogelijke opschaling

Meerjarenraming

Meerjarenperspectief

Circulaire Economie en Energie	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 3	-252	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.252
Circulaire economie	-2.235	-2.131	-2.289	-2.173	-2.794	-1.875	-11.260	-13.495
Duurzame energie	-1.319	-340	-320	-520	-160	-160	-1.500	-2.819
Subtotaal	-3.806	-2.471	-2.859	-2.943	-3.204	-2.285	-13.760	-17.566

Bedragen € x 1.000

Cofinanciering

Programmasturing

In 2020 is de uitvoering van de duurzaamheidsagenda gestart. Dit is een verbreding ten opzichte van het programma Energy on Up-cycling en gaat ook over de thema's mobiliteit, voedsel, ecologie en klimaatadaptatie. Daarnaast komt er een focus op de transitie duurzame gebiedsontwikkeling, duurzaam beheer & groot onderhoud, duurzame inkoop & aanbesteding en stimuleren duurzaam gedrag. Dit betekent dat er naast FVA projecten ook projecten vanuit gemeentelijke middelen worden ingezet om te komen tot verduurzaming. De cofinanciering van €2.625.000 op het programmabureau zijn de gemeentelijke middelen.

Circulaire economie

Competitie Upcycle City: uitgangspunt van de competitie is dat de winnende partij zelf 2/3de van de totale investering betaalt, ofwel een bijdrage van circa €6 miljoen.

Stedelijke grondstoffen: voor dit onderdeel wordt een cofinanciering van circa €1,4 miljoen verwacht. Voor de ketenaanpak van stedelijke grondstoffen is samenwerking met partners noodzakelijk. Bovendien komt de opschaling van deze ketens vaak in aanmerking voor Europese subsidies. Dit netwerk is in de afgelopen jaren goed opgebouwd. Er ligt daarom een grote kans om dit te blijven benutten. In het onderzoek naar het grondstoffendepot wordt een onderbouwde definitieve businesscase opgeleverd. Hieruit zal duidelijk worden waar en hoeveel cofinanciering beschikbaar is.

PRICE: De verwachting is dat er €3 miljoen aan cofinanciering beschikbaar wordt gesteld vanuit de externe partners. Daarbij valt te denken aan het ontwikkelen van een locatie, ureninzet, begeleiding van studenten en het opstarten van een onderwijsprogramma. Wat zij inleggen is nader te bepalen, zodra de businesscase is afgerond.

Stedelijke voedselsystemen: Voor dit deelproject is een Horizon2020 aanvraag ingediend, met een internationaal consortium: Food 2030 - empowering cities as agents of food system transformation. Deze aanvraag is helaas niet toegekend. De grotere interventies, zoals het Foodcyclecentrum, zullen altijd met cofinanciering gerealiseerd worden. Voor de MUFPP Expo wordt een businesscase opgesteld. Hier zullen partners als FAO en EMF aan mee doen, ook financieel, en Floriade BV stelt om niet ruimte beschikbaar. Voor de organisatie van het congres wordt samengewerkt met de provincie Flevoland en Nederlandse Food-steden als Ede.

Duurzame Energie

Ultradiepe geothermie: Zowel provincie Noord-Holland als Flevoland en het Rijk hebben geld beschikbaar gesteld voor de seismische onderzoeken.

Balanceren Energienet: mogelijkheden cofinanciering voor dit project moet dit blijken uit het haalbaarheidsonderzoek dat wordt uitgevoerd. Dit project lijkt kansrijk voor Europese of rijkssubsidies (wordt onderzocht).

06

Cultuur en Toerisme

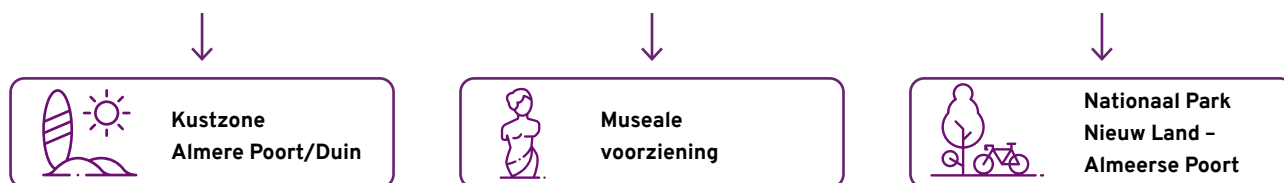
Cultuur en toerisme

Eén van de grote kwaliteiten van de Noordvleugel ten opzichte van andere stedelijke regio's in Europa is de toegang tot grote groen- en recreatiegebieden. De afgelopen jaren zijn er flinke stappen gezet in Almere.

Er is geïnvesteerd in een aantal gebieden in en om de stad, die de stad en regio prettiger maken als verblijfsgebied, als recreatiegebied en die het toerisme bevorderen. Maar voornamelijk de culturele voorzieningen blijven nog achter bij de groei van de stad. Tegelijkertijd is er wel een sterke behoefte aan het kunnen beleven van cultuur bij zowel de Almeerders alsook in de regio.

Kustzone Poort biedt bij uitstek mogelijkheden voor het versterken van toerisme en recreatie. Het doel is om de kustzone verder op de kaart te zetten. Ook wordt binnen het programma ingezet op het toegankelijker maken van de Oostvaardersplassen en de nabijgelegen natuurgebieden voor Almeerders en de regio. Dit zet Almere steviger op de kaart als groene stad.

Sleutelprojecten Cultuur en toerisme

Kustzone Almere Poort / Duin

Kustzone Poort/Duin vormt de entree van Almere vanaf de Hollandse Brug en is voor de regio de eerste locatie voor het verkennen van Almere. Het is een unieke plek waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Hier liggen mogelijkheden om cultuur, toerisme en recreatie verder uit te breiden. Hiermee creëren we binnen de Noordvleugel (internationaal) een attractief gebied en verblijfsplek.

Kustzone Almere Poort/Duin is volop in beweging. Jaarlijks vinden grote evenementen plaats zoals strandfestival Zand, dat bezoekers uit het hele land trekt. Lokale theatergroep Vis à Vis geeft zomervoorstellingen en heeft een energie-neutraal pand met podium en restaurant gebouwd, zodat in de winter voorstellingen gegeven kunnen worden. Marina Muiderzand breidt uit en strandbad Duin en Europa's grootste catamaranstrand worden volop benut. Bovendien wonen er steeds meer mensen in het gebied. Per eind 2020 zijn er ruim 1.000 woningen in DUIN opgeleverd en nog circa 300 in aanbouw.

De aantrekkingskracht op regionale schaal creëert kansen voor werkgelegenheid in de toeristische sector en vooral in de horeca, culturele, sportieve en recreatieve activiteiten. De inspanning vanuit de overheid is vooral gericht op het aanjagen van ontwikkeling. Lokaal ondernemerschap wordt gestimuleerd waardoor meer werkgelegenheid kan ontstaan. Als onderdeel van de eerste fase FVA is er in de Kustzone Almere Poort/Duin met name geïnvesteerd in de aanleg van het verbreden van het Almeerderstrand aan de zuidkant en het aanjagen van culturele en recreatieve activiteiten op en om het Almeerderstrand onder de naam StrandLAB.

In 2021-2025 wordt ingezet op de doorontwikkeling van het gebied, waar cultuur, ontspanning, recreatie en bijzondere vormen van wonen en werken samengaan. Het gebied moet aantrekkelijk en goed bereikbaar zijn voor grote groepen mensen. De ambitie is om de bereikbaarheid en mobiliteit op een duurzame en innovatieve wijze te organiseren. Het handhaven van Vis à Vis op de huidige locatie biedt, mede in samenwerking met StrandLAB, kansen voor versterking van cultuur en leisure. Er ontstaat namelijk letterlijk (minder woningen in de directe omgeving) en figuurlijk meer ruimte. Er zijn reële kansen om de relatie met het zuidelijk deel van het Almeerderstrand en het binnendijkse- en buitendijkse landschap te versterken.

In 2020 is daarom een uitwerking van de visie en ontwikkelstrategie gemaakt, in samenwerking met partners en omgeving. Het gaat om een overkoepelende visie vanuit de ambities voor aantrekkelijke cultuur, natuur, sport, leisure en evenementen, die goed bereikbaar zijn voor een breed publiek met een uniek profiel binnen de MRA.

Projectdoelstellingen

- Realiseren van een evenementenlocatie die ruimte biedt aan grootschalige evenementen
- Opstellen van een gezamenlijke evenementenkalender/culturele programmering
- Verstrekken van de toeristische recreatieve mogelijkheden, waarmee binnen de Noorvleugel (internationaal) een attractief gebied en verblijfsplek wordt gecreëerd
- Aantrekkingskracht van Kustzone Poort/Duin op regionale schaal creëert kansen voor werkgelegenheid

StrandLAB

StrandLAB is in 2017 begonnen met haar activiteiten als placemaker om, samen met partners als Vis à Vis, het gebied een creatieve impuls te geven. Hierdoor zien bewoners van Almere en bezoekers uit de wijde omtrek het gebied als dé plek om te zijn, met activiteiten die je mee wilt maken. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het opbouwen van netwerken, het bepalen van de richting van het aanbod en het feitelijk realiseren van tijdelijke bouwwerken en een semi-permanent strandatelier. De komende jaren zal de focus meer komen te liggen op het ontwikkelen van StrandLAB als een stabiele en onderscheidende speler in het culturele veld van Flevoland en Nederland. Hierbij wordt toegewerkt naar verzelfstandiging. Eind 2019 is de Stichting StrandLAB Almere opgericht waaruit de activiteiten gecoördineerd zullen worden. Hiervoor werd op 1 februari 2020 bij het Rijk een aanvraag gedaan om als ontwikkelinstelling in de BIS (subsidieregeling culturele basisinfrastructuur) te komen. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met Vis à Vis, Twee turven hoog, Bonte Hond, Suburbia en StrandLAB.

Doelstellingen

- Op en rond het Almeerderstrand een culturele identiteit te ontwikkelen die aantrekkelijk is voor omwonenden, kunstenaars, creatieve ondernemers én bezoekers.

Mijlpaal 2021

- Oprichten (al dan niet tijdelijk) bouwwerk

Mijlpaal 2024

- StrandLAB op eigen benen

Versterken cultuur & leisure cluster

Het besluit om Vis à Vis op de huidige locatie te behouden en ruimtelijk in te passen in de gebiedsontwikkeling van Muiderduin biedt kansen om een aantrekkelijker gebied te ontwikkelen als het gaat om natuur, landschap en cultuur. De sfeer van het strand kan langs de strandopgang doorgetrokken worden naar de Poortdreef, zodat bezoekers al eerder het strand gaan ervaren. Ook draagt het gemengde programma bij aan meer levendigheid in het strandgebied. Vis à Vis wordt in de opzet geïntegreerd in een stedelijke omgeving. Het gaat onderdeel uitmaken van het landschap en er zal visueel interactie plaatsvinden met de omgeving. Daarnaast is StrandLAB Almere een belangrijke partner waarmee samenwerking in de toekomst kan leiden tot een unieke culturele werk- en broedplaats in Nederland. Een logische vervolgstap is om dit 'culturele landschap' over de dijk door te trekken naar het strand en het water. Daardoor ontstaat er midden in de MRA een nieuw multifunctioneel 'podiumlandschap' voor culturele evenementen in de open lucht met crossovers naar natuur en duurzaamheid.

Naast de culturele sector biedt het Almeerderstrand en het toekomstige Meerstrand ook veel kansen voor sport en waterrecreatie. Dit zijn sectoren waarmee Almere zich in de MRA veel sterker kan onderscheiden. Deze kansen zijn verwoord in de vastgestelde nota's 'Sportief in beweging 2017 – 2020' en de 'Agenda Toerisme en Recreatie 2016 – 2022'. Om dit op gang te brengen is extra inzet nodig. Er zijn kansen om in het zuidelijk deel van het Almeerderstrand het thema 'water' van de culturele sector te verbinden met actuele thema's omtrent natuur, educatie en duurzaamheid. Momenteel wordt voorzichtig geëxperimenteerd met deze crossovers. De volgende stap hierin is de realisatie van het waterbeleefcentrum. Deze ontwikkeling sluit aan bij de ambitie om van deze kustzone een spannende en prettige verblijfsplek te maken, die bovenregionale trek heeft op initiatiefnemers, toeristen en recreanten. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met o.a. Vis à Vis.

Om ambities rondom duurzaamheid te kunnen realiseren zijn extra investeringen voorzien voor permanente aansluitingen op elektra (trafo's), schoon water, riool, internet om de inzet van incidentele en vervuilende energiebronnen (vrachtverkeer voor op- en afbouw sanitaire voorzieningen, generatoren voor opwekking elektra) te voorkomen.

Doelstellingen

- Toekomstbestendiging van de culturele infrastructuur, mede vanuit economisch perspectief.

Mijlpaal 2021-2022

- Realiseren duurzaamheidsmaatregelen

Mijlpaal 2021

- Opstellen Visie Kustzone Poort

Almeerderstrand en Meerstrand

Met het verbreden van het Almeerderstrand aan de zuidkant en de mogelijkheid om grotere evenementen naar dit nieuwe gedeelte te verplaatsen, ontstaat er op het Almeerderstrand ruimte om dit strand op te waarderen tot een volwaardig recreatiestrand. Ten noorden van de Marina Muiderzand zijn er daarnaast mogelijkheden om, aansluitend op het noordelijk deel van de nieuwe woonwijk DUIN, strand toe te voegen.

Deze strandontwikkeling creëert ruimte om delen van het strand meer te benutten terwijl andere delen extensiever kunnen blijven. Op de intensiever gebruikte delen zijn een aantal (gevarieerde) horecagelegenheden voorzien en wordt ingezet op een goed voorzieningenniveau in de vorm van fietsenstallingen, toiletten, verkleedruimtes en douches. Ook kan er worden gedacht aan speelelementen en andere voorzieningen voor durfsporten. De bereikbaarheid van het Almeerderstrand en het zuidelijk deel vanaf station Almere Poort voor voetgangers en fietsers zal verbeterd worden en wordt er geïnvesteerd in goede bewegwijzing. Het grootste deel van het strand richt zich op wandelen, uitwaaien en vormen van durfsporten als kitesurfen of strandzeilen.

Doelstellingen

- Integrale kustontwikkeling waar op verschillende delen ruimte komt voor evenementen, intensieve recreatie, sport en extensieve recreatie.

Mijlpaal 2021-2022

- Verbreding Almeerderstrand aan de zuidkant

Mijlpaal 2022

- Impuls Duinlandschap/inpassing dijk

Museale voorziening

De versterking van de Almeerse cultuur maakt de stad prettig en economisch succesvoller. Een gevarieerd cultureel aanbod, samen met de bereikbaarheid van werk en aanwezigheid van natuur, spelen daarin een sleutelrol. Door de toevoeging van publiekstrekkende culturele programmering, evenementen en het versterken van de verblijfs- en belevingswaarde worden meer bezoekers naar toplocaties in Almere getrokken, wordt hun verblijfsduur verlengd, zullen zij meer gebruik maken van de voorzieningen en stijgt de omzet.

De ontwikkeling richting museale voorziening is onderdeel van het Cultuurplan Almere, het Regioprofiel Flevoland en past binnen de ambities van de door de Raad van Cultuur gepresenteerde beleidsvisie 2021-2025. In 2020 is door de minister van OCW besloten om het Kunstmuseum Flevoland op te nemen in de Basisinfrastructuur (BIS) van het cultuurstelsel 2021-2025. Het doel is om meer aandacht voor andere kunstvormen en de volgende generatie makers te genereren, waarvan het publiek meer gevarieerd zal zijn. Het concept voor de museale voorziening in Almere sluit hier goed op aan. De voorziening richt zich op toegankelijke en aansprekende kunst die past bij Almere en Flevoland. De nadruk ligt op grootschalige kunst in de openbare ruimte, mediakunst- educatie en hedendaagse kunst. De museale voorziening wordt van (inter)nationale betekenis en een interessante aanvulling op het museale aanbod wereldwijd.

Vanaf 2020 is een kwartiermaker gestart met de uitwerking van plannen op zakelijk en inhoudelijk niveau. De kwartiermaker heeft de opdracht om het concept van het nieuwe museum verder zakelijk uit te werken en dit in de praktijk al zichtbaar te maken met programmering en een paviljoen (De Kunstruimte) op het Floriadeterrein. Het paviljoen opent met de start van Floriade Expo 2022 en wordt ten minste vijf jaar door het toekomstige museum als tijdelijke dependance in gebruik genomen. Op basis van de businesscase kan worden besloten tot verdere realisatie en uitvoering van de plannen. De ambitie is om in 2025 te starten met de bouw van de museale voorziening. Vooruitlopend op de komst van deze voorziening in de vorm van een gebouw wordt, mede op advies van deskundigen uit het museale veld, ingezet op een programmering die leidt naar een gebouw.

Doelstellingen

De museale voorziening:

- Heeft een bovenregionale aantrekkingskracht;
- Is herkenbaar en uniek, toevoeging aan cultuurbestel;
- Draagt bij aan eigenzinnige en unieke profiel van Almere en Flevoland: pionieren, jong en open voor talentontwikkeling; Gaat een relatie aan met de buitenruimte;
- Zet de relatie kunst – natuur – techniek op de kaart;
- Werkt samen met grote namen en partners;
- Brengt een briljant en vernieuwende programmering, met een grote mix aan activiteiten voor een zo groot mogelijk publiek;
- Geeft een boost aan de stad: het neemt de bestaande culturele voorzieningen mee in een eenduidige visie en het geeft nieuwe initiatieven (informele werkmilieus, ateliers, vakopleidingen) een impuls;
- Werkt samen met de bestaande culturele partners van Almere;
- Heeft iets waar Almeerders zich bij betrokken voelen en waar ze trots op kunnen zijn;
- Is een volwaardige partner in de Metropoolregio Amsterdam.

Mijlpalen 2021

- Voorbereiding programmering vooruitlopend op museum (gebouw)
- Realisatie De Kunstruimte op het Floriade terrein
- Start meerjarenprogramma 2021-2025 (vanaf de zomer)
- Oplevering fase 1: na het opleveren van deze fase is de missie, visie en het strategisch plan voor de komende jaren opgeleverd van het nieuwe museum. Daarnaast wordt ook de officiële naam gekozen (inclusief huisstijl) waarmee het kunstmuseum de komende jaren naar buiten gaat treden.

Mijlpaal 2022

- Realisatie programmering onder meer in paviljoen De Kunstruimte

Mijlpaal 2022-2024

- Planuitwerking realisatie museum (locatie onderzoek, ontwerp)

Mijlpaal 2025

- Start realisatie museum

Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort

Provincie Flevoland heeft een uniek natuurgebied: het Nationaal Park Nieuw Land bestaande uit de Oostvaardersplassen, Markerwadden, Markermeer en de Lepelaarplassen. Vooral het Oostvaardersplassengebied trekt grote belangstelling van zowel de binnenlandse- als buitenlandse bezoeker voor het beleven van deze nieuwe natuur.

Gebiedsbegrenzing sleutelproject Almeerse Poort

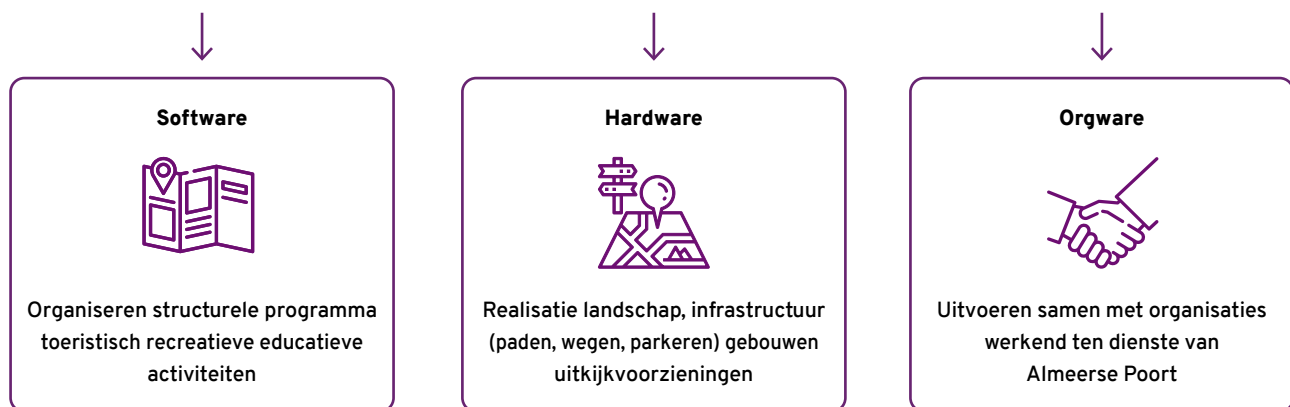

Delen van Nationaal Park Nieuw Land kunnen toeristisch recreatief verder ontwikkelen met behoud en versterking van de ecologische waarden. Nationale parken bieden internationale bekendheid, meer bezoekers, meer recreatieve voorzieningen (horeca, hotels, natuur- en cultuurgerichte, recreatieve activiteiten en extra werkgelegenheid). Fase twee van project Almeerse Poort kent twee toeristisch recreatieve bestemmingen: Oostvaardersplassen Almere en het Lepelaarplassen gebied (inclusief Blocq van Kuffeler). De bestemming Oostvaardersplassen Almere bestaat in deze fase uit de deelprojecten Entreegebied en Kotterbos. Deze zijn het verst in hun ontwikkeling en daar kunnen spoedige concrete handelingen uitgevoerd worden. Het deelproject Westvaarders maakt onderdeel uit van de ontwikkeling van de Oostvaardersoever, dat een lang ontwikkeltraject kent, onder leiding van Rijkswaterstaat en de Provincie.

Nieuw in de tweede fase is de toevoeging van het Lepelaarplassen gebied. De formalisering van de het Nationaal Park Nieuw Land is aanleiding om het Lepelaarplassen gebied onderdeel te maken van het project 'Almeerse Poort'. De laatste tijd is in samenwerking met Het Flevo-landschap een compleet nieuwe visie voor de ontwikkeling van het gebied en de toekomst van de Trekvogel tot stand gekomen. Deze visie zal verder worden uitgewerkt tot concrete ruimtelijke en programmatische plannen.

Ook wordt er geparticipeerd in de Organisatie Nationaal Park Nieuw Land. Daar gaat het om de inzet van capaciteit en middelen door de deelnemende organisaties ten behoeve van overkoepelende activiteiten gericht op het versterken van het nationaal park.

Rode Draad Almeerse Poort

Bij placemaking werken we samen met gebruikers aan de verbetering van het gebied, om het gebied zo bekender, meer beleefbaar en aantrekkelijker te maken. In dit sleutelproject wordt samengewerkt met vele partners, waaronder Provincie Flevoland, Staatsbosbeheer, Stad & Natuur, Het Flevo-landschap en Rijkswaterstaat.

Doelstellingen

- Almeers poortgebied van het Nationaal Park aanleggen door versterken van het landschap en de recreatieve inrichting
- Goede voorzieningen voor de bezoekers en ruimte voor private initiatieven realiseren
- Bereikbaarheid verbeteren
- Programmering activiteiten, gastheerschap en marketing ontwikkelen en uitvoeren
- Participeren in de organisatie Nationaal Park Nieuw Land
- De stad met de daarbinnen en omliggende landschappen van wereldklasse, in dit geval de Oostvaardersplassen, aan elkaar verbinden.
- Verhogen gebruiks- en belevingswaarde van de Oostvaardersplassen voor recreatie en toerisme.

Mijlpaal 2021

- Uitvoeringsprogramma Almeersepoort Nationaal Park Nieuw Land

Mijlpalen 2021-2025

- Participatie in organisatie Nationaal Park Nieuw Land
- Marketing, communicatie en programmering activiteiten

Mijlpaal 2022

- Planontwikkeling

Mijlpalen 2023

- Start uitvoering maatregelen Entreegebied Oostvaardersplassen en Kotterbos
- Start Uitvoering maatregelen Lepelaarplassengebied

Mijlpaal 2024

- Start uitvoering project Oostvaardersoever

Mijlpaal 2025

- Oplevering Entreegebied Oostvaardersplassen, Kotterbos en Lepelaarplassengebied

Meerjarenraming

Meerjarenperspectief

Cultuur en toerisme	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 4	-229	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.229
Kustzone Almere Poort/Duin	-4.120	-1.000	-2.000	-1.500	-1.500	-1.000	-7.000	-11.120
Museale voorziening	-170	-2.400	-1.205	-1.753	-1.852	-5.305	-12.515	-12.685
Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort	-5.612	-50	-2.908	-2.350	-2.000	-2.000	-9.308	-14.920
Subtotaal	-10.132	-3.450	-6.363	-5.853	-5.602	-8.555	-29.823	-39.955

Bedragen € x 1000

Cofinanciering

Kustzone Almere Poort/Duin

De kustzone Almere Poort / Duin is een majeure gebiedsontwikkeling die op dit moment al volop in uitvoering is. Het betreft dan met name het binnendijkse gebied waarover afspraken zijn gemaakt met ontwikkelaar Amvest over het te realiseren programma en de bijbehorende investeringen in onder andere de aanleg van het duinlandschap dat over de dijk tot op het strand wordt doorgetrokken. Ook door andere partijen in het gebied wordt geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling en programmering van Kustzone Poort. Hiermee is een investering tussen de €5 en 10 miljoen gemoeid. Op hoofdlijnen betreft het:

- Cofinanciering van gebiedsontwikkeling DUIN: €3,5 miljoen
- Horeca-ontwikkeling: €3 miljoen
- Culturele basisinfrastructuur / cofinanciering via BIS: €1,5 miljoen (in ontwikkeling)

Museale voorziening

In 2020 is door de minister bekendgemaakt dat de museale voorziening deel gaat uitmaken van de nieuwe Culturele Basis Infrastructuur (BIS). Voor Almere en Flevoland betekent dit dat de museale voorziening voor de periode 2021-2024 jaarlijks een bedrag van €250.000 subsidie ontvangt.

Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort

LVN heeft voor de eerste fase €1,25 miljoen aan cofinanciering toegezegd. Het overleg met de partners over hun ambities en de exacte hoogte van hun financiële bijdrage is nog gaande. Besluitvorming vindt in 2021 plaats in relatie tot het Uitvoeringsprogramma Almeersepoort. Naar verwachting zullen de partners €4 miljoen bijdragen in de tweede fase.

NBC De Oostvaarders (Bron: gemeente Almere)

07

Vernieuwend Wonen

Vernieuwend Wonen

Almere heeft als groeistad een geschiedenis op gebied van woningbouw waarbij productie voorop staat. Ook voor de komende jaren ligt de kwantitatieve ambitie hoog, de stad zal een aanzienlijk deel van de met het Rijk afgesproken nieuwbouw binnen de MRA voor haar rekening nemen. Wat Almere daarin van andere groeisteden in Nederland onderscheidt, is haar blijvende pioniersgeest.

Sinds het begin biedt Almere ruimte aan nieuwe manieren van ontwerpen, bouwen en ontwikkelen in de overtuiging dat dit de stad vooruit helpt. Om deze traditie voort te zetten, spraken het Rijk en de gemeente Almere in de RRAAM-overeenkomst af te gaan samenwerken aan de opzet en uitvoering van experimenten betreffende stimulering van de woningbouw.

Nieuwe vormen van gebiedsontwikkeling en woningbouw worden inmiddels erkend als 'echt Almeers'. Ze zetten de stad op een podium, dragen bij aan het veranderde imago de afgelopen jaren en trekken nieuwe doelgroepen aan. Almere 2.0 heeft hier een stimulans aan gegeven. In de opgaven van morgen, zo blijkt uit de eerste fase van het Handelingsperspectief, is ook een inhoudelijke rol weggelegd voor innovatie in bouwen en wonen. Het sociaaleconomisch meegroeien van de stad, met een bevolking die steeds meer divers wordt, vraagt om anders denken en doen. De externe ontwikkelingen zoals transformaties in het sociale domein, de verduurzamingsopgave en recent de stikstof en PFAS-crisis vergen alternatieve, integrale oplossingen. Uitdaging is om in deze complexe processen voor zowel zittende inwoners als nieuwkomers vitaal, aantrekkelijk en toegankelijk te blijven. Met name rondom en de aanpak van de bestaande stad is het zaak snel tot handelen te komen. Tegelijkertijd liggen hier ook kansen om de komende jaren echt stappen te gaan maken.

Ontwikkelingen omtrent circulair materiaalgebruik, digitale productietechnieken, prefab systemen en domotica bieden perspectieven voor vraagstukken in de woningbouw. Uit ervaring weten we dat dergelijke innovatie vaak die niet tot stand komt vanuit de gemeentelijke organisatie of beleid. Zeker in deze tijd van grote druk op de woningmarkt en de nood tot versnelling, dreigt fundamentele vernieuwing naar de achtergrond te verdwijnen.

Experimenten zijn een manier om maatschappelijke vraagstukken te adresseren. Om er ruimte aan te geven dient het gestimuleerd en actief ondersteund te worden. Vernieuwend Wonen borgt de experimentele traditie van Almere door context te bieden waarin innovatieve ideeën onderzocht, uitgetest en doorontwikkeld kunnen worden. Verbinding met actuele opgaven zorgt voor impact in de praktijk.

Uitvoeringsstrategie Woningbouwatelier

Om experimenten te kunnen opzetten en uitvoeren, hebben van gemeente Almere, het Ministerie van BZK en het Rijksvastgoedbedrijf vijf jaar geleden het Woningbouwatelier opgericht. De Rijksbouwmeester is als bijzonder adviseur betrokken. Het Woningbouwatelier is om reële innovaties te realiseren en gebruik te maken van de experimenteer-ruimte die Almere biedt. Ideeën van partijen in het veld voor vernieuwende woonconcepten en bouwmethoden worden 'uitgetest' door ze te doen. Dit levert relevante inzichten op die landelijk toepasbaar zijn.

Sinds 2017 fungeert het Woningbouwatelier als uitvoeringsorgaan van het programma Vernieuwend Wonen. Dit heeft tot nu toe diverse experimenten voortgebracht, zoals de BouwExpo Tiny Housing, de prijsvraag Who Cares en WikiHouse, die bijdragen aan het profiel en status van Almere als de stad van iconische woningbouw. Juist de aanpak om innovatieve concepten 'van papier te halen' en ze toe te passen in reguliere woningproductie van Almere – dus niet als tijdelijk prototype – maakt het Woningbouwatelier uniek in Nederland.

Ambitie van de partners is om deze werkwijze voort te zetten en middels het Woningbouwatelier de komende jaren een substantiële bijdrage te leveren aan de kernopgave van Almere 2.0: een sociaal en fysiek duurzame stad met een toekomstbestendige woningvoorraad.

Daartoe dienen experimenten nadrukkelijk verder te gaan dan een technisch hoogstaand concept of showcase. Door te streven naar herhaalbaarheid en opschaalbaarheid kan Woningbouwatelier noodzakelijke systeemveranderingen agenderen en in gang zetten. Inzet is altijd oplossingen te bieden voor specifieke vraagstukken en daarbij de diversiteit, keuzevrijheid, toegang en kwaliteit van de woningmarkt te vergroten en/of te verbeteren. De projecten staan in nauwe verbinding met andere opgaven binnen Almere 2.0 en de partners binnen het Rijk, gemeente en provincie, die allen thema's kunnen agenderen. Vanuit het Woningbouwatelier zal ook gezocht worden naar innovatieve vormen van samenwerking met relevante marktpartijen om pilots zo mogelijk enige schaal te geven. Inzet van het Woningbouwatelier richt zich primair op het faciliteren van innovatie door middel van onderzoek, verbeelding, ondersteuning en procesbegeleiding. Ervaring leert echter dat dit niet altijd voldoende is om experimenten, hoe waardevol ook, tot uitvoering te brengen. Daarom zullen, onder specifieke condities, de mogelijkheden worden verkend van investeringen in fysieke realisatie. Een andere pijler voor doorontwikkeling van het Woningbouwatelier is het werken aan een betere zichtbaarheid, zowel tijdens als na afloop van projecten. Dit betekent o.a. een sterkere inzet op (landelijke) verspreiding van kennis en lessen uit experimenten waarin alle partners een rol hebben. Samenwerking met kennisinstellingen en platforms wordt nagestreefd om de doorwerking in de reguliere praktijk te ondersteunen.

Programmadoelstellingen

- Het opzetten en uitvoeren van experimenten die werken aan nieuwe oplossingen voor actuele beleidsthema's / vraagstukken op de woningmarkt;
- Betaalbaarheid en toegankelijkheid van de woningvoorraad;
- Verduurzaming en circulaire economie;
- Doorwerking van sociale transformaties (wonen en zorg, vergrijzing, gezondheid);
- Fysieke aanpak van wijken (verdichting, functiemenging, transformatie);
- Woonwerk combinaties.
- Het actief ophalen van ervaringen, lessen en inzichten uit de experimenten, en deze kennis breed delen via een eigen (digitaal) platform en andere landelijke platforms.
- Een positieve bijdrage leveren aan de kernopgave van Almere 2.0 'een sociaal en fysiek duurzame stad met een toekomstbestendige woningvoorraad' en het imago van de stad Almere als de plek waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden.
- Het komen tot innovaties die het functioneren van de woningmarkt kunnen verbeteren, zowel binnen Almere als elders in Nederland. Dit behelst het, in samenwerking met partners, stimuleren van herhaalbaarheid en opschaalbaarheid van experimenten.

Experimenten

Doel van het programma Vernieuwend Wonen is om enkele innovatieve woonmilieus, woonconcepten en bouwmethoden te realiseren die Almere op de kaart zetten en waardevolle inzichten bieden voor de woningbouwproductie in de stad, regio en elders in het land.

Vanuit het programma worden er concrete experimenten geïnitieerd die antwoorden of oplossingen pogen te geven op maatschappelijke vraagstukken in relatie tot wonen. Het Woningbouwatelier positioneert zich hierin als buitenboordmotor van innovatie op de woningmarkt.

Het werkterrein is altijd in de ruimtelijke ontwikkeling: de woning, de wijk, de stad, maar de vernieuwing kan zich daarbinnen op verschillende niveaus en facetten manifesteren. Zo wordt niet alleen gekeken naar techniek en ontwerp, maar ook naar bijvoorbeeld financiële systemen, sociale processen of marktmechanismen rondom bouwen en wonen. Naast nieuwbouw heeft ook de bestaande bouw nadrukkelijk de aandacht.

Innovatie bedenkt je niet van bovenaf of jaren van tevoren. Belangrijk is dat de experimenten een platform bieden om actuele vernieuwende ideeën of methodieken naar de praktijk te brengen. Gelijktijdig dienen ze aan te sluiten bij economische, sociaal-maatschappelijke en demografische dynamieken die de context van behoeften en mogelijkheden bepalen. Dit maakt dat binnen het programma Vernieuwend Wonen een flexibele opzet gewenst is.

Vooralsnog zijn de volgende experimenten voorzien:

- WikiHouse
- Duurzaam en digitaal bouwen op Floriade
- Bouwen met de buurt; fijnmazige inbreiding
- Circulair bouwen
- Opgave wonen met zorg

De voorwaarde is dat alle nieuw te starten experimenten minimaal op een van deze thema's aan nieuwe oplossingen werken.

WikiHouse: betaalbare, modulaire en duurzame zelfbouw

Door krapte en hoge druk op de woningmarkt, met name in de MRA, komt de betaalbare woningvoorraad steeds meer in de knel. Oplopende bouwkosten en investeringen in verduurzaming leggen een hoge premie op nieuwbouw. Het WikiHouse concept biedt hier een kansrijk antwoord op door mensen in staat te stellen zelf een duurzame en energiezuinige woning te ontwerpen én te bouwen. In 2018 is door het Woningbouwatelier in Almere Poort het allereerste WikiHouse van Nederland ontwikkeld. Om de potentie verder te verkennen heeft het experiment een vervolg gekregen met 27 zelfbouw-WikiHouses op De Stripmaker in Almere Buiten.

Dit project is specifiek ingericht voor starters en huishoudens met een inkomen net boven de huursubsidiiegrens, groepen die nu tussen wal en schip vallen op de woningmarkt. Zo kan een Wiki-House van 50m² vanaf 160.000 euro gerealiseerd worden, inclusief grond, materialen en installaties. De kennis en inzichten die dit oplevert, worden niet alleen in Nederland gedeeld. De gemeente Almere maakt met WikiHouse De Stripmaker ook onderdeel uit van het Europese samenwerkingsproject Housing 4.0 Energy, waaraan partners uit Duitsland, België en Noord-Ierland deelnemen.

Mijlpalen 2021

- Oplevering woningen eerste fase
- Start bouw woningen tweede fase
- Opschalingsplan en landelijke exposure
- Oplevering digitaal platform en VR tool

Mijlpalen 2022:

- Resultaten monitoring energieverbruik
- Organisatie afsluitende conferentie Housing 4.0 Energy op Floriade terrein
- Afluiting experiment met kennisoverdracht

Duurzaam en digitaal bouwen op Floriade Expo 2022

De ambities van Floriade op gebied van toekomstbestendigheid, duurzaamheid en bijzondere architectuur biedt kansen voor inhoudelijke bijdrage en profilering van Almere als de stad van iconische woningbouw. Vanuit de gemeentelijke organisatie van de expo, Floriade BV en het Woningbouwatelier is de intentie uitgesproken samen te werken aan concrete projecten op het terrein – zowel het Expo gebied als de extra woningbouw in de wijk. Focus daarbij zijn vernieuwende vormen van materiaalgebruik en bouwmethoden – zoals 3d-printing, bio-based ontwerpen, roboticatechnieken en prefab. Voor de paviljoens die later getransformeerd zullen worden tot innovatieve woningen liggen kansen voor ondersteuning van het ontwerp- en bouwproces ondersteund met kennis, onderzoek en communicatie. In de verdere ontwikkeling van de nieuwe wijk Hortus kan een locatie worden aangewezen voor een zelfstandig experiment, zoals bouwen met hout, bio-composiet, gerecycled plastic of duurzaam beton.

Mijlpalen 2021:

- Bijdrage aan innovatieve bouwmethoden en materiaalgebruik Floriade paviljoens
- Exposure omtrent circulair / biobased bouwen in samenwerking met Floriade

Mijlpalen 2022:

- Bijdrage aan Almeers kennisprogramma op de Floriade
- Optekenen lessen / kennis omtrent innovaties op de Floriade
- Verkenning nieuw experiment met opgedane kennis

Bouwen door de buurt; fijnmazige inbreiding

Gezinsverdunding en een groter aandeel van eenpersoonshuishoudens is in Nederland een belangrijke demografische ontwikkeling. Ook Almere krijgt er de komende jaren door de vergrijzing en de toename van het aantal jongeren in de stad mee te maken. De woningvoorraad voorziet nog veelal in traditionele, ruime eengezinswoningen die de ouderen niet snel verlaten voor een appartement in een andere wijk. Transformatie en verdichting zijn opgaves in de stad die hier een antwoord op moeten bieden.

Traditioneel gaat het om grotere, van bovenaf ingeplande ontwikkeling. Nieuwe, meer flexibele bouwconcepten bieden de mogelijkheid om kleinschalig, op bedachtzame manier woningen aan albestaande wijken toe te voegen, namelijk urbane acupuncture. Door deze samen met bewoners aan te wijzen en te ontwikkelen, schept dit niet alleen een nieuw toegesneden aanbod, maar versterkt het ook de draagkracht van de een wijk.

Het experiment beoogt een fijnmazige bouwstroom in een bestaande buurt op gang te brengen waarbij bewoners zelf de potentiële bouwplek(jes) aanwijzen en zich uitspreken over de door hen gewenste woningtypes. Daarmee kan een brede schakering aan individuele woonideeën en wensen de ruimte worden geboden. Omdat er op voorhand geen gemeentelijk programma en stedenbouw is, kunnen ook woonvormen- en concepten worden aangewezen die in de reguliere kaders lastig tot ontwikkeling komen. Zo kunnen bijvoorbeeld kleine woningen worden toegevoegd op de koppen van blokken en lege veldjes, maar ook kleine rijtjes van pre-fab huizen.

In dit beoogde experiment wordt nauw samengewerkt met de diverse betrokken beleidsafdelingen van de gemeente Almere. Daarnaast is het streven een brug te slaan met verdichtings- en transformatieopgaven in andere steden, alsmede ontwikkelingen rondom participatie (buurtrechten, Right to Challenge) en de Omgevingswet.

Mijlpalen 2021:

- Start communicatie met de wijk
- Start monitoring pilot
- Werving kopgroep initiatiefnemers
- Ontwikkeling concrete bouwplannen
- Aanwijzen en uitgeven locaties

Mijlpalen 2022:

- Tekenen grondovereenkomsten
- Participatie/inspraakprocedures
- Vergunningverlening
- Start bouw eerste woningen

Mijlpalen 2023/2024

- Oplevering woningen
- Evaluatie op basis van monitoring

Circulair bouwen

Energietransitie is een cruciaal thema voor de ontwikkeling van Almere waar rondom de verduurzaming van de woningvoorraad nog veel behoefte is aan innovatieve oplossingen. De programmatische Vernieuwend Wonen wil een specifieke focus leggen op circulair bouwen, voornamelijk het (her)gebruik van materialen. Op het moment doen zich veel ontwikkelingen voor in het recyclen van beton en plastic, de toepassing van bio-based grondstoffen en ontwerp op basis van beschikbare bouwcomponenten. Intentie is deze vernieuwing in Almere in de praktijk te brengen, met pilots binnen bestaande wijken of op nieuwbouwlocaties. Hiermee slaat het programma Vernieuwend Wonen een brug naar diverse lopende ontwikkelingen in stad en regio met als doel een circulaire, duurzame economie te ontwikkelen en Almere te positioneren als koploper op dit thema.

Programma Cirkelstad (MRA)

Almere heeft zich eind 2019 vanuit de MRA bij het Programma Cirkelstad aangesloten. Dit programma zal, in samenwerking met de gemeente en de provincie, pilots aanjagen op gebied van circulaire woningbouw. Dit biedt kansen voor betrokkenheid van de programmalijn Vernieuwend Wonen.

Tweede competitie Upcycle City

De ambitie is samen met de programmalijn Circulaire economie en Energie de tweede competitie Upcycle City vorm te geven rondom circulaire bouwen. Streven is daar in 2021 een prijsvraag voor uit te schrijven. Dit sluit goed aan bij eerdere plannen van het Woningbouwatelier rondom een BouwExpo Circulair.

PRICE (Praktijk en Innovatie-centrum Circulaire Economie)

Vanuit de gemeente Almere, provincie Flevoland, het hoger onderwijs en enkele marktpartijen loopt een initiatief voor het oprichten van een Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie. De focus hiervan ligt in eerste instantie liggen op circulaire gebiedsontwikkeling en de initiatiefnemers van PRICE hebben verbinding gelegd met het programma Vernieuwend Wonen. Zo is een proeftuin beoogd waar initiatiefrijke innovators hun vernieuwende ontwikkeling kunnen testen en presenteren. Het Woningbouwatelier neemt hier de rol aan van projectcoördinatie en aanjagen van de uitvoering. PRICE is onderdeel van programmalijn Circulaire economie en Energie en wordt in samenwerking met de programmalijn Leer- en werkomgeving uitgewerkt.

Kenniscampus Stadshart

In de doorontwikkeling van de hogescholen in Almere wordt er gezocht naar inhoudelijke focus rondom thema's circulaire economie en bouwen & wonen. Daarbinnen is samenwerking voorzien met de programmalijn Vernieuwend Wonen. Partnerschap met een cluster van hogeschool, technische universiteit en bedrijven biedt kansen om experimenten dieper te verankeren in de stad en regio. Dit initiatief zal in samenwerking met programmalijn Leer- en werkomgeving verder vorm gegeven worden. De nadruk hierbij ligt op het betrekken van kennisinstellingen bij opzet, uitwerking en evaluatie van de experimenten.

Mijlpalen 2021:

- Onderzoek om focus prijsvraag Energy On Upcycling te bepalen en draagvlak te creëren
- Opstellen kaders en proces uitvraag
- Uitzet van de competitie, communicatie hieromtrent eind 2021
- Verkenning mogelijkheden pilot/proeftuin houtbouw in Almere

Mijlpalen 2022:

- Uitwerken experiment met prijsvraagwinnaars
- Aanwijzen en uitgifte locatie(s) voor experiment

Mijlpalen 2023/2024:

- Realisatie ontwerpen / concepten
- Optekenen lessen en inzichten

Opgave wonen met zorg

Zowel landelijk als binnen de gemeente Almere is het streven én de wens van mensen om zo veel mogelijk een normale leefsituatie te hebben, ook als er behoefte is aan zorg en ondersteuning. Dit geldt voor jongeren, volwassen én bij uitstek het groeiend aantal ouderen. De opkomende vergrijzing en extramuralisering maakt dat deze doelgroepen vaker en langer zo normaal mogelijk zullen (blijven) wonen in de Almeerse wijken. Zeker voor Almere betekent dit een nieuwe vraag die ook ander soorten woonconcepten- en producten vergt dan wat tot nu toe gebouwd is/wordt in de stad. Specifieke 'seniorenhuisvesting of 'levensloopbestendige woningen' kent Almere nog weinig. Met de bredere sociale transitie in het achterhoofd gaat het ook over nieuwe woonvormen tussen een reguliere woning en een instelling, waar zorg dichtbij is maar de behoeften en mogelijkheden van mensen staan centraal.

Binnen het programma Vernieuwend Wonen is hier met de prijsvraag Who Cares eerder invulling aan gegeven. Duidelijk is dat de ontwikkeling van woonzorginitiatieven moeizaam van de grond komt en extra inzet vergt omdat het dwars door domeinen en geldende beleidskaders gaat. We zien kansen om innovatieve oplossingen voor deze opgaven in de programmaliijn Vernieuwend Wonen verder uit te diepen met het Sociaal Domein en de afdeling Wonen, waar diverse programma's en projecten op het thema wonen en zorg / ambulantisering lopen. Opties voor specifieke woonvormen, maar ook woonmilieus of andere ontwerp oplossingen kunnen gezamenlijk worden verkend en uiteindelijk landen in een concreet experiment. Naast fysieke verschijningsvormen, kan ook gedacht worden aan financieringsconstructies of systeem aanpassingen.

Doel is om zowel voor senioren en als voor kwetsbare inwoners oplossingen te ontwikkelen in samenhang met de bestaande wijk of buurt. Dit sluit aan bij de opgave tot een goede sociaal-fysieke inrichting van de stad te komen, die in de eerste fase van het Handelingsperspectief is geconstateerd. Uitdaging is niet alleen woningen te bouwen die passen bij de actuele maatschappelijke dynamiek, maar ook een woon- en leefomgeving te creëren die gezondheid, inclusie en sociale samenhang bevordert.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de afdelingen gebiedsontwikkeling, grondzaken, wonen, zorg en welzijn van de gemeente Almere. Daarnaast is streven aan te haken bij landelijke programma's rondom langer thuis in de wijk en transformatie van het sociale domein.

Mijlpalen 2021:

- Verkenning woon-zorg concepten
- Bestuurlijk besluit over Plan van Aanpak
- Aanwijzen locatie en opstellen kaders grondbeleid i.s.m. afdelingen gemeente Almere

Mijlpalen 2022:

- Start uitvoering experiment in de praktijk
- Samenwerkingsovereenkomst met ontwikkelpartijen

Mijlpalen 2023/2024:

- Oplevering gebouw(en)
- Optekenen lessen en inzichten

Meerjarenraming

De meerjarenraming is gebaseerd op inschatting van de vaste personeelskosten, kosten voor uitvoering van experimenten en kosten aan kennisoverdracht. Uitgangspunt hierbij is maximaal 4 experimenten tegelijkertijd in uitvoering.

Meerjarenperspectief

Vernieuwend Wonen	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025	Cofinanciering
Experimenten Vernieuwend Wonen	-1.002	0	-800	-800	-800	-800	-3.200	-4.202	0
Subtotaal	-1.002	0	-800	-800	-800	-800	-3.200	-4.202	**

Bedragen € x 1.000

Cofinanciering

** Waar mogelijk zal gezocht worden naar externe middelen, zoals Europese subsidies of bijdragen uit andere fondsen om ongedekte kosten in experimenten te dekken. Voor het lopende experiment WikiHouse is tot medio 2021 een Interreg subsidie toegekend. Voor samenwerkingsprojecten waar de Vernieuwend Wonen aan deelneemt, zullen altijd andere bronnen van financiering aanwezig zijn.

08

Groene en waterrijke identiteit

Groene en waterrijke identiteit

De doelstelling in deze programmalijn is om aanwezige en potentiële landschappelijke kwaliteiten en identiteiten van Almere en haar omgeving als basis voor verstedelijking te gebruiken. De kwaliteit van het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en economisch succes van de stad.

Groen en water in de stad zorgen voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Almere heeft de potentie om hierin te excelleren. De stad voelt als een landgoed en grenst aan een unieke deltanatuur. Deze kwaliteit wordt wereldwijd opgemerkt én gewaardeerd door de bewoners. De kwaliteit van het landschap draagt bij aan:

- **Imago en identiteit;** de groene en gezonde stad
- **Vestigingsklimaat en economisch succes;** de nabijheid van groen en water is een zeer gewaardeerde kwaliteit bij (nieuwe) bewoners (waaronder talent). Bedrijven volgen potentieel arbeidsaanbod.
- **Gezonde leefomgeving;** groen en natuur hebben een (wetenschappelijk) aangetoond positief effect op de mentale en fysieke gezondheid.
- **Klimaatbestendigheid;** groen en blauw in de stad bieden ruimte om te anticiperen op het veranderende klimaat met hogere temperaturen en extreme regenbuien of droogte.
- **Toekomstbestendig natuurlijk systeem;** goede biodiversiteit is de basis. Als dit er niet zou zijn, dan was de stad niet groen.

De gedachte dat het groen en blauw voldoende voorradig is in Almere is onjuist. Om deze kracht te behouden en nog meer te benutten is er actie nodig. Het netwerk van groen en water wordt beïnvloed door ontwikkelingen van buitenaf, zoals klimaatverandering en een voortgaande woningbouw- en verstedelijkingsopgave.

- De stad groeit verder. Dit beïnvloedt de leefomgeving van planten, dieren en mensen.
- Veel beplantingen blijkt kwetsbaar, o.a. door monocultuur en door de bodemdaling. Dit levert een grote opgave in de geleidelijke vervanging van beplantingen.
- Klimaatverandering, met hitte, droogte of wateroverlast tot gevolg. Groen en water in de stad kunnen hierin oplossingen bieden. Bomen bieden schaduw. Planten en bodem houden water vast. Open water zorgt voor verkoeling en vangt overtollig regenwater op.
- Vanwege een ongezonde leefstijl kampen Almeerders meer dan gemiddeld met overgewicht of verminderd welzijn. Het stimuleren van bewegen in het groen komt als één van de belangrijkste kansen uit de eerste fase Handelingsperspectief.

Sleutelprojecten Groene en waterrijke identiteit

Ontwikkeling unieke
groene en blauwe gebieden

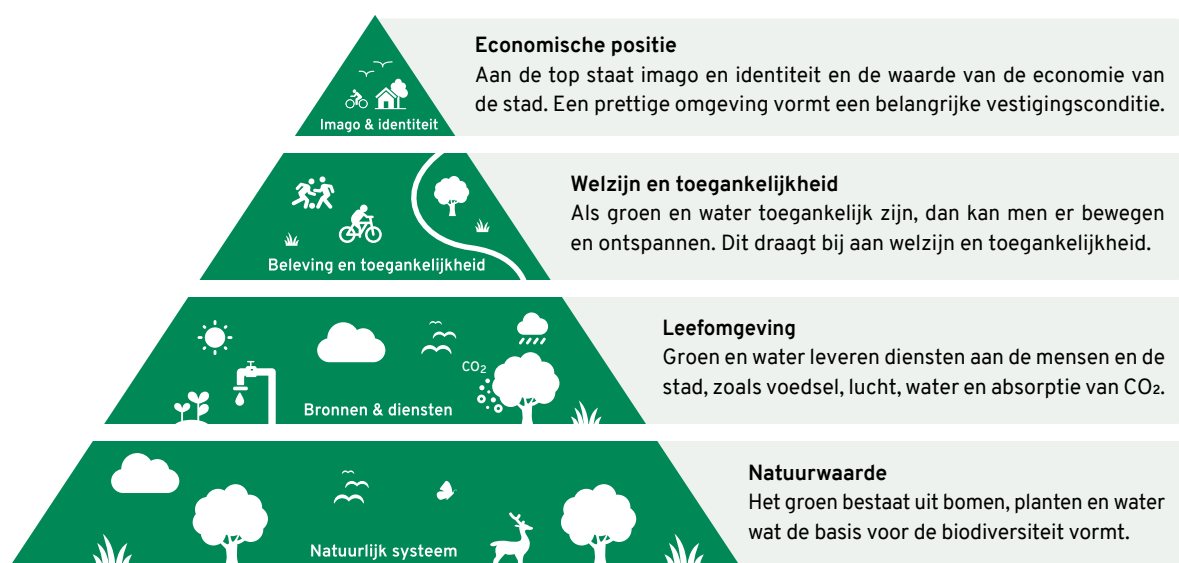

Realisatie excellente groene
en gezonde leefomgeving

Ecologische
verbindingen

De betekenis van groen en water voor de stad en haar vestigingsklimaat zijn weergegeven in de onderstaande piramide. Het is van belang om op alle niveaus van de piramide te sturen. Het ontwikkelen van iconen in de top kan alleen als ook de drager wordt versterkt.

Om de groene en waterrijke identiteit van Almere verder te versterken worden, lerend van de piramide en gezien de urgentie, de volgende interventies voorgesteld:

- **Ontwikkel unieke groene en blauwe gebieden als iconen van de groene, gezonde stad Almere.**
Denk aan: toeristisch recreatieve bestemmingen, nieuwe landschapontwikkeling, experimenten op het gebied van woonomgeving/ verstedelijking.
- **Versterk het groene en blauwe recreatieve netwerk in de stad en regio.**
Het verbindt de iconische gebieden met de stad, met elkaar en met andere bestemmingen in de regio.
- **Realiseer aangenaam en toegankelijke groene buitenruimte dichtbij.**
Het helpt stress, overgewicht en eenzaamheid te voorkomen. Almere kan hierin excelleren en een voorbeeld zijn voor de wereld.
- **Realiseer een robuust en tegelijk verfijnd netwerk van groen en water, voor een klimaatbestendige stad.**
Dit zorgt voor schaduw en koelte in hete zomers, biedt ruimte aan overtollig water en houdt water vast in droge periodes.
- **Verstevig het ecologisch netwerk door zwakke plekken aan te pakken en essentiële verbindingen te realiseren.**
Een impuls in (stads)natuur is voorwaarde voor stedelijke groei.

De programmalijn kent een beproefde samenwerking met Staatsbosbeheer, Stichting Flevolandschap en provincie Flevoland. De grote landschappen aan de rand van de stad zijn bij hen in eigendom en beheer. De laatste jaren zijn met cofinanciering van het FVA gebieden als Pampushout-Zuid, de omgeving van Oostvaarders en de eerste fase Eemvallei doorontwikkeld tot aantrekkelijke en toegankelijke groengebieden.

De uitvoering was continu in handen van de betreffende terreineigenaar. De nauwe samenwerking zal in de komende jaren worden voortgezet. Inmiddels is ook het Waterschap Zuiderzeeland aangesloten. Er is steun bij alle partijen om de gezamenlijke projecten in deze programmalijn uit te werken en te financieren.

In 2019 heeft de gemeente in samenspraak met genoemde partners het Meerjarenperspectief Groenblauw 2020-2030 opgesteld. Deze is in 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Het schetst het perspectief van Almere als landgoed voor een kwart miljoen mensen. De bijdrage uit het FVA vormt samen met bijdragen van de groene partners de financiële basis voor de realisatie van de doelen van het meerjarenperspectief.

Unieke landschappen: Almeerderhout en Eemvallei

Almere heeft als groene en gezonde stad, met aan de randen treffende deltanatuur, een belangrijke troef in handen. Het biedt een kwalitatief goede leefomgeving, onderscheidende toeristische bestemmingen en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Het verder ontwikkelen van unieke landschappen in Almere draagt bij aan alle lagen van de piramide. Het sleutelproject Nationaal Park Nieuw Land - Almeerse Poort is opgenomen in programmalijs Cultuur en Toerisme.

Stadsbos Almeerderhout

Het Almeerderhout is hét stadsbos van Almere. Het is een boscomplex aan de rand van Almere, dat bestaat uit verschillende bossen met elk hun eigen sfeer. Het complex heeft een recreatieve functie voor de omliggende wijken én op het niveau van de stad en de regio. Het boscomplex is 1.400 ha groot. Het ligt ten zuiden van de A6 en ten noorden van de A27 ligt. Onder andere Stadslandgoed De Kemphaan, Afvalstort Braambergen, Het Kasteel, het Museumbos en de Groene Kathedraal zijn onderdeel van het gebied. Bijzonder is dat de stad zich met haar wijken steeds meer om het gebied heen vouwt. Het bos wordt komende jaren volledig omgeven door de stad. Dit biedt nieuwe kansen en vraagt om een volgende stap in de ontwikkeling van het bos zelf. Zowel in de aanhaking op de (nieuwe) wijken en het stadscentrum als in het versterken van de regionale betekenis.

De ontwikkeling van Almeerderhout kan een voorbeeld zijn voor andere 'recreatiebossen' die vanaf de jaren '60-'70 in het land bij stedelijke agglomeraties werden aangelegd. Wat voor functie heeft het toekomstige stadsbos en welke inrichting, gebruik en beheer horen daarbij? Bepalend zijn de uitgangspunten en ervaringen van het programma Groene Metropool van Staatsbosbeheer en de uitkomsten van de Bosdialoog 'Almeerderhou(d)t van jou' in 2019.

Dit project wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer, omwonenden, betrokken ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Doelstellingen

Het project draagt bij aan laagopgaven van de piramide:

- Ontwikkeling van unieke groen en blauwe gebieden als iconen van de groene, gezonde stad Almere
- Versterking groen recreatief netwerk stad en regio
- Aantrekkelijke en toegankelijke groene buitenruimte dichtbij huis
- Versterking van het natuurlijk systeem

Inspanningen

- Ontwikkelen van hét stadsbos van Almere. Het is de beboste tegenhanger van het Weerwater en als eenheid beleefbaar. De losse bosdelen en bestemmingen worden onderling met elkaar verbonden door één pad. Een aantrekkelijk boscircuit met een eigen smoel.
- Toevoegen van iconen en verrassende bestemmingen zodat het Almeerderhout op de kaart wordt gezet, binnen én buiten Almere. De ultieme bosbeleving en de totale omvang van het bos wordt met extra voorzieningen ontdekt en benut;
- Samenhang in het ecologisch systeem van het bos brengen met directe verbindingen met Horsterwold, Weerwater, Gooimeer en Eemvallei.
- Kwetsbare beplanting in monocultuur omvormen naar meer diverse, toekomstbestendige beplanting. De unieke abiotische condities van ondergrond zijn aanwezig voor een afwisselend en biodivers loofbos en worden zichtbaar gemaakt door een nieuw beheer in bosssferen. Meer leven voor mens, dier en plant;
- Vanuit omwonende gebruikswensen en betrokkenheid krijgen de bosranden betekenis, als levend onderdeel van de groene en gezonde stad. Deze versmelting met de stad stimuleert bewegen en ontspannen t.b.v. gezondheid, vergroten biodiversiteit door beheerparticipatie, ruimte voor kunstuitingen.
- Versterken van de connectie van het Almeerderhout met de stad en zijn verschillende stadsdelen tot in de haarvaten. Het stadsbos loopt naadloos over in de natuurlijke groenblauwe structuren van de stad, dit zonder enkele onderbrekingen en barrières zoals de A6 en de Waterlandseweg.
- Ruimte bieden aan experiment, innovatie en productie. Bijvoorbeeld: In hoeverre kan het bos bijdragen aan lokale en circulaire economie? Onderzoek plegen naar duurzaam benutten van grondstoffen (hout en energie), inspelen op klimaatveranderingen met type beplanting en anticiperen op bodemdaling en wateropslag.

Mijlpalen 2021

- Vaststelling Ontwikkelingsplan door gemeenteraad
- Participatieplan
- Bostransformatieplan
- Atlas Openbare Ruimte
- Voorlopig Ontwerp Boscircuit
- Concept Gebiedsplan Deelgebied I & II

Mijlpalen 2022

- Definitief Ontwerp Boscircuit
- Definitief Ontwerp Gebiedsplannen
- Start uitvoering ruimtelijke maatregelen
- Start Placetesting

Mijlpaal 2023+

- Gefaseerde oplevering

Mijlpaal 2025

- Eindoplevering

Eemvallei

Sinds 2013 wordt gewerkt aan plannen en een uitvoeringsstrategie voor Eemvallei. Eemvallei is een langgerekte, slingerende zone op de kaart van Oosterwold. De zone is gereserveerd voor landschapontwikkeling in combinatie met landbouw en is ca. 400 meter breed en 10 kilometer lang (dat zijn 560 voetbalvelden). Het gebied is gesitueerd op de hoofdstroomgeul van de oer-Eem, die in het veld nauwelijks waarneembaar is, maar in de ondergrond sporen heeft achtergelaten. Eemvallei is dé grootschalige landschapsuitbreiding van Almere. Hiermee zet Almere haar traditie van groenaanleg ten behoeve van de nieuwe stad voort op een eigentijdse manier. Buiten de uitlopers van het stadsbos Almeerderhout bevat Oosterwold immers geen enkele beplanting of beschutting. Eemvallei biedt als het ware een ontginningsbasis voor Oosterwold. Het biedt straks openbare ruimte aan bewoners en bezoekers voor beschutting, natuurbeleving, beweging, voedselbossen en cultuur.

Tussen 2017 en 2021 is door Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap, en zeven particuliere initiatiefnemers een begin gemaakt met de aanleg. Hiervoor zijn middelen toegewezen uit het Programma Nieuwe Natuur van Provincie Flevoland. Van Eemvallei-zuid (50 ha) en Noorderwold-Eemvallei (165 ha) is de uitvoering in voorbereiding. Hiermee worden de kop en de staart van Eemvallei gemaakt. In de periode 2021-2024 zal een volgende stap gezet worden waarin het tussenliggende gebied deels wordt ingericht. Hier zijn nog 100 ha beschikbaar vanuit het Programma Nieuwe Natuur. Er is nog geen locatie bepaald voor deze hectares. Wel is een programmatische reservering gedaan in de ontwikkeling van Oosterwold.

Er vergt meer dan de resterende middelen uit het Programma Nieuwe Natuur om een aaneengesloten landschapszone te realiseren. Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap hebben de ambitie om daarvoor op lange termijn extra gronden te verwerven en in te richten.

Doelstellingen

De ambitie is om een aaneengesloten, robuuste landschapszone te maken die de contouren van de Eemvallei volgt:

- Realiseren van de resterende opgave in Eemvallei uit het Programma Nieuwe Natuur (PNN) (90ha natuur) voor 2025.
- Verkennen realisatie van extra hectares door de terrein-beherende organisaties om Eemvallei (daarna) af te maken als samenhangende landschapszone centraal in Oosterwold.
- Kader en randvoorwaarden organiseren voor de totale ambitie.

Daarvoor is een verkenning nodig naar financiële dekking en beschikbaarheid van gronden. Met de bijdrage van het FVA kan een gezamenlijke aanjager worden aangesteld, die de diverse belangen kan benoemen en samenbrengen. Eemvallei is een gezamenlijk project van de samenwerkende overheden in Oosterwold, provincie Flevoland (programma Nieuwe Natuur), Stichting Flevo-landschap, Staatsbosbeheer en diverse projectontwikkelaars.

Mijlpaal 2021

- Ontwerp

Mijlpaal 2022

- Start realisatie

Mijlpaal 2023

- e.v. Oplevering

Landschapontwikkeling Eemvallei

- 400 m breed
- 10 km lang
- Natuurbeleving
- Creëren landschapszone voor voedselbossen, natuur, bezoekers, bewoners en cultuur
- Landschapsuitbreiding Almere/Oosterwold

Excellente groene en gezonde leefomgeving

De ambitie van dit project is om een integrale aanpak voor gezondheid, schaduw, droge voeten en voldoende water door groen te ontwikkelen. Met dit project wordt een fijnmazige dooradering van groen in het stedelijke gebied van Almere gerealiseerd.

Het doel is om de 'huisaansluiting' te maken op de robuuste groene gebieden (de parken, bossen, plassen) en het gebruik ervan te stimuleren. De stad benut én versterkt daarmee haar grootste troef: het groen van de groene stad. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan zowel sociale als ruimtelijke opgaves, namelijk verbeteren van gezondheid en welzijn van mensen en een klimaatbestendige stad.

Op basis van het onderzoek en aanbevelingen die daaruit volgen, wordt toepassing gegeven aan combinaties van groen & gezond, groen tegen hittestress en groen als waterbuffer. De toepassing vindt plaats in de ontwikkellocaties, zowel in de intensivering van bestaand stedelijk gebied als in uitbreidingslocaties. Door een goede monitoring worden de aannames getoetst. Het project wordt afgesloten met aanbevelingen en advies. Daarmee kan de aanpak dienen als voorbeeld voor toekomstige ontwikkelingen. Almere biedt zo diverse proeftuinen voor een excellente groene en gezonde leefomgeving.

Het project biedt niet alleen ruimte aan experiment, maar versterkt ook het imago en het vestigingsklimaat van Almere als groene en gezonde stad. Almere zal daarmee toonaangevend zijn. Wereldwijd is behoefte aan toepasbare oplossingen voor gezonde en toekomstbestendige steden.

Opgave gezond & welzijn

Groen en natuur hebben een wetenschappelijk aangetoond, positief effect op de mentale gezondheid. Het zorgt voor ontspanning en vermindert stress. Hetzelfde geldt voor beweging, dat ook de fysieke gezondheid bevordert. Opmerkelijk is dat mensen gezonde aanpassingen in hun leefstijl, zoals meer bewegen, beter volhouden als het in de buitenruimte plaatsvindt. Hoe kunnen mensen in Almere profiteren van de gezonde werking van groen?

Om groen en water in te zetten ten behoeve van gezondheid van mensen is de opgave om attractieve en laagdrempelige verbindingen te leggen van huis naar tuin-straat-speelplek-park (of bos of water). Het groen dicht bij huis (binnen 300m) wordt het meest frequent bezocht. Van daaruit is het mogelijk om naar een park, bos of het water te gaan. Ook is het nodig om gebruik te stimuleren door bijvoorbeeld een aantrekkelijke en veilige inrichting, activiteiten aanbod of coaches. Voorbeeld van een effectieve aanpak: de aanleg van groene aders in de buurt mengen met het vormen van een programma om mensen te prikkelen naar buiten gaan.

Opgave klimaatbestendige stad

De leefbaarheid van de stad staat onder druk door klimaatverandering. Het weer wordt extremer. De zomers zijn warmer en er zijn periodes met forse of juist helemaal geen regenbuien. De mensen in de stad ondervinden hier hinder van. Planten en bomen kunnen hier een oplossing in bieden. Zij bieden schaduw en houden water vast. Tegelijkertijd hebben ook de planten en bomen het zwaar onder de extreme condities. Door te investeren in de tweede laag van de piramide, de laag 'bronnen en diensten', wordt ervoor gezorgd dat een robuust en tegelijkertijd verfijnd netwerk van groen en water in de stad wordt versterkt en uitgebreid. Dit levert meer schaduw en meer ruimte om water op te vangen en vast te houden.

De groene inrichting van het huis, de tuin en de straat zijn nodig om een klimaatbestendige stad te maken. Groene daken, in zowel woonwijken als bedrijventerreinen, helpen om water uit zware regenbuien vast te houden, zodat de straten niet vollopen. Bomen in de straat en waterpartijen in de stad houden de temperatuur lager bij tropische temperaturen. Dit levert een gezonder leefklimaat in de stad. Daar zijn vooral kwetsbare groepen bij gebaat.

De maatregelen bij de twee opgaves sluiten zo naadloos op elkaar aan en versterken elkaar. Het nieuwe groen moet zodanig worden ingericht dat het een bijdrage levert aan klimaatadaptatie en het gebruik. Het gaat om zowel een ruimtelijke inspanning evenals om een programmatische inspanning.

In dit project wordt met vele partijen samengewerkt, zoals Waterschap Zuiderzeeland, Aeres, buurtsportcoaches, GGD, scholen (PO en VO), partners natuureducatie & participatie en projectontwikkelaars.

Doelstellingen

- Het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeerders door een beter gebruik van groen- en waterstructuren.
- Een klimaatbestendige stad door een fijnmazige dooradering van groen.

Inspanningen

- Realiseren van (huis)aansluiting tussen park/bos/oever en (nieuwe) buurten;
- Kwaliteitsimpuls realiseren van nabij gelegen (bestaande) parken/bossen/oeveren;
- Realiseren van groen en water in de openbare ruimte ten behoeve van schaduw en afvoer en opslag van regenwater;
- Programmeren en daarmee stimuleren van meer beweging, ontspanning, ontmoeting en educatie in de openlucht;
- Borgen van duurzaam beheer.

Mijlpalen 2021

- Onderzoek: scope bepalen (vraagdefinitie, doelgroep, doelgebied, succescriteria) en 0-meting
- Ontwerp: samen met stakeholders interventies bepalen en maatregelen.

Mijlpaal 2022

- Voorlopig en Definitief Ontwerp

Mijlpaal 2022-2023

- Uitvoering maatregelen en stimuleringsprogramma

Mijlpaal 2024-2025

- Meting effecten + oplevering advies en aanbevelingen

Ecologische verbindingen

De kwaliteit van het landschap in en rond Almere vindt haar basis in een bijzonder natuurlijk systeem: de wetlands langs de Oostvaardersdijk en de grote bossen op kleigrond. Deze gebieden bepalen de identiteit van Almere en Flevoland en zijn nodig voor de biodiversiteit. Zonder deze natuur was Almere geen groene stad.

De gedachte dat het groen en blauw altijd voldoende voorradig is in Almere is onjuist. De voortgaande verstedelijking en klimaatverandering belasten de aanwezige systemen, die jong en kwetsbaar zijn. Voor de evenwichtige groei van Almere is het nodig het natuurlijk systeem te versterken. Een impuls in (stads)natuur is voorwaarde voor stedelijke groei. Versterking van de verbinding tussen de ecologische kerngebieden is daarbij essentieel.

Een bijzondere verbinding is De Hoge Wetering. De Hoge Wetering is de belangrijkste watergang in de westzijde van Almere (Poort, Pampus, Noorderplassen) en speelt een belangrijke rol in het klimaatbestendig maken van dit gebied. Het is tevens de drager van de ecologische verbindingzone tussen het Kromslootpark en de Lepelaarplassen. Ten behoeve van een goede waterafvoer van Almere Poort zal deze polderwetering de komende jaren verdiept en verbreed worden. Op initiatief van Het Flevo-landschap worden gelijktijdig natuuroevers ontwikkeld (als onderdeel van het Programma Nieuwe Natuur van provincie Flevoland). De komende decennia wordt in het gebied het nieuwe stadsdeel Pampus/ De Baai ontwikkeld. Het idee is dat met de nieuwe inrichting de verbinding en afvoer voorlopig geborgd zijn. Er mist echter nog een essentieel onderdeel: om de ecologische verbinding goed te laten functioneren is het nodig om de duikers, waarmee de polderwegen de wetering kruisen, te vervangen door bruggen.

Zowel in het coalitieakkoord van de gemeente Almere, als die van de provincie Flevoland staat verduurzaming hoog op de agenda. Eén van de thematische doelstellingen in de duurzaamheidsagenda van de gemeente Almere is ecologie:

‘vergroten van biodiversiteit door de huidige en toekomstige groen- en natuurgebieden in Almere kwalitatiever en rijker te maken en de onderlinge verbindingen te versterken’.

In de Visie Ecologie, die in ontwikkeling is, wordt dit nader uitgewerkt. Het doel is een veerkrachtig ecosysteem te ontwikkelen, dat minder kwetsbaar is voor ziektes en plagen en een leefgebied vormt voor tal van dier- en plantensoorten. Daarvoor is het nodig het groene netwerk binnen de stad te verbinden met het Natuurnetwerk Nederland en de Natura 2000-gebieden in de omgeving van Almere.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap, Rijkswaterstaat, ProRail, Faunabeheer Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland, Natuur en Milieu Federatie Flevoland (NMFF), IVN en Stad en Natuur. Er is breed commitment om met dit project aan de slag te gaan. Met alle betrokkenen worden locaties en maatregelen bepaald.

Doelstellingen

Een toekomst bestendig natuurnetwerk realiseren dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dit project zet daarmee in op de onderste laag van de piramide: ‘natuurlijke systemen’. Deze laag is drager van het geheel en vormt het wezen van de groene stad. Het ontwikkelen van de andere lagen in de piramide kan alleen als ook de drager versterkt wordt.

Inspanningen

- Aanvullen natuurnetwerk Almere door inrichting van vier essentiële ecologische verbindingen, namelijk:
 - Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering
 - Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger
 - Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos
 - Verbinding Almeerderhout-Buitenhout-Kotterbos
- Natuur vanuit omgeving de stad in brengen, bijvoorbeeld langs bestaande structuren zoals bermen langs fietspaden.

Mijlpalen 2021

- Uitvoeringsplan gereed
- Definitief ontwerp gereed

Mijlpaal 2022

- Veldexcursie

Mijlpaal 2024

- Eindoplevering maatregelen

Mijlpaal 2025

- Symposium/veldexcursie

Meerjarenraming

Meerjarenperspectief

Groene en watterijke identiteit	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 6	0	-250	-250	-250	-250	-250	-1.250	-1.250
Unieke landschappen: Almeerderhout	1	-372	-642	-2.604	-2.566	-2.566	-8.750	-8.749
Unieke landschappen: Eemvallei	0	-100	-50	-50	-50	0	-250	-250
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-30	-280	-2.815	-1.295	-295	-315	-5.000	-5.030
Ecologische verbindingen	-110	-465	-1.435	-1.380	-180	-40	-3.500	-3.610
Subtotaal	-140	-1.467	-5.192	-5.579	-3.341	-3.171	-18.750	-18.890

Bedragen € x 1.000

Cofinanciering

Almeerderhout:

Staatsbosbeheer heeft €5 miljoen toegezegd in het bestuurlijk overleg Staatsbosbeheer – Almere.

Eemvallei

Kosten voor verwerving, inrichting en beheer van 90 ha landschap wordt bekostigd vanuit het Programma Nieuwe Natuur Flevoland.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Bijdragen van andere partijen worden nog verkend. In elk geval kansrijk zijn:

- Het project sluit aan op het lectoraat 'Groen en Gezond' van Aeres Hogeschool.
- Het thema sluit aan bij het nog te verkennen lectoraat 'Verwaarden van de groene stad'.
- Beide onderwerpen lenen zich voor Triple Helix samenwerking. In de uitwerking zal, in aanvulling op de samenwerking tussen de gemeente en Aeres Hogeschool, gezocht worden naar samenwerking met ondernemers.
- Het streven is om de uitvoering waar mogelijk te bundelen met reeds toegezegde gemeentelijke inzet mbt bijvoorbeeld buurtsportcoaches, beweegcampus/skills garden, zorgpreventie en sociaal domein.
- Uitzoeken of het project zich leent voor Europese subsidie, bijvoorbeeld in een tranche van Interreg.

Ecologische verbindingen

Afhankelijk van locatie kan er cofinanciering zijn vanuit de gebiedsontwikkelingen. Er is eventueel een koppeling met de Agenda Biodiversiteit van Waterschap Zuiderzeeland mogelijk. Voor passages van infra is koppeling met de verbetering van wegen mogelijk. Voor de herinrichting van de Hoge Wetering t.b.v. ecologie en waterafvoer is er dekking vanuit GREX Poort, aanjaaggelden Almere en het Programma Nieuwe Natuur Flevoland. Hiervoor is €0,5 miljoen beschikbaar. In een volgende fase volgt een vergelijkbaar bedrag.

09

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

In 2020 is het Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2021-2025 vastgesteld. Bij de vaststelling was een overprogrammering van €10,1 miljoen opgenomen. Zoals gebruikelijk wordt het meerjarenprogramma aan het begin van het kalenderjaar geactualiseerd op basis van de meest actuele financiële cijfers en planningen. In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties van de actualisatie samengevat:

Korte omschrijving	Bedrag
Vertrekpunt overprogrammering MJP FVA 2021-2025 bij vaststelling in 2020	-10.1
Hogere rijksbijdrage	10.8
Hogere bijdrage Almere in 2020 t/m 2025	4.8
Doorlichting reserve FVA	1.1
Actualisatie sleutelprojecten	-0.7
Vrije ruimte MJP FVA, na actualisatie 2021	5.9

(in miljoen €)

Onderstaand wordt de tabel toegelicht

Rijksbijdrage

Het FVA wordt gevoed door drie partijen: gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk. De Rijksbijdrage bestaat uit de gerealiseerde opbrengst van de verkoop van standaardkavels benodigd voor de eerste 7.000 woningen in Almere Oosterwold. Daarbij is afgesproken dat de opbrengst in jaar x als inkomsten in het FVA worden opgenomen in jaar x+2. Ofwel de opbrengsten in 2020 staan in het MJP als Rijksbijdrage voor 2022 opgenomen. In de actualisatie wordt derhalve de bijdrage voor 2022 geactualiseerd op basis van de daadwerkelijke opbrengst in 2020. Daarnaast is de prognose voor de jaren 2023-2025 bijgesteld. Voor het meerjarenperspectief t/m 2025 betekent dit een meeropbrengst van €10,8 miljoen.

Bijdrage Almere

De gemeentelijke bijdrage aan het FVA bestaat uit een bijdrage uit het Gemeentefonds gerelateerd aan Almere 2.0.

Deze bijdrage bedraagt €7 mln. per jaar (startend in 2015) + accres. In 2021 is dit bedrag gegroeid naar €8,9 miljoen. Eind 2020 heeft het ministerie van BZK besloten om deze bijdrage vanaf 2021 om te zetten in een specifieke uitkering. Deze uitkering wordt vastgesteld op €9,2 miljoen plus een nog nader te bepalen indexering voor loon- en prijscompensatie. De bijdrage stijgt ten opzichte van het vorige Meerjarenprogramma in de periode 2020 t/m 2025 met €4,8 miljoen.

Doorlichting Reserve FVA

In de afgelopen periode hebben we de stand van de reserve FVA doorgelicht en aangesloten op de financiële administratie. Daarbij is gebleken dat de Almeerse grondopbrengsten in 2019 €0,3 miljoen te laag was opgenomen. Verder is gebleken dat er in 2017 en 2018 ten onrechte een bedrag van €0,6 miljoen was beklemd.

Actualisatie sleutelprojecten

Op basis van het vastgestelde Jaarprogramma 2021 en de (concept) jaarrekening, zijn de financiële gegevens van de sleutelprojecten in het MJP FVA 2021-2025 geactualiseerd:

- Bij het vaststellen van de businesscase van PRICE is gebleken dat €240.000 van de gereserveerde middelen niet nodig is in de periode 2021-2025. Deze middelen vallen vrij in het fonds.
- Verder hebben de colleges van Almere en Flevoland (tevens) besloten om de effecten van de corona crisis eind 2020 in beeld te brengen. Bij de realisatie van de track en de Esplanade van het sleutelproject Rondje Weerwater zijn door corona maatregelen in 2020 extra kosten gemaakt van €150.000 en worden in 2021 extra kosten voorzien van €50.000.
- Voor de Esplanade zijn onvoorzien extra kosten gemaakt (€300.000) voor aanpassing van ondergrondse werkzaamheden zoals riolering en schadeherstel, en het vergroten van de aan te leggen pleinverharding bij foodpassage.

- Bij track Stedenwijk zijn er hogere onvoorziene kosten gemaakt voor een zwaardere fundering ter voorkoming van schade door worteldruk van gezonde bomen die we graag willen behouden. De meerkosten zijn €40.000.
- Er is een nadelig aanbestedingsresultaat van de Limburgerbrug van €300.000. Een derde hiervan wordt bekostigd door de gemeente Almere, €200.000 komt ten laste van het FVA. De brug past qua uitstraling geheel binnen de ambities zoals geformuleerd voor het Rondje Weerwater, maar de hogere kosten zijn het gevolg van een te optimistische raming op architectonisch voorlopig ontwerp niveau.
- Daarnaast is er in het sleutelproject Rondje Weerwater voor €160.000 aan extra kosten gemaakt voor het verlichtingsplan, extra participatie en het beplantingsplan.

In totaal bedraagt de actualisatie van de sleutelprojecten €0,7 miljoen

Meerjarenperspectief MJP FVA 2021-2025

De programmalijnen inclusief de sleutelprojecten zijn uiteengezet in een meerjarig perspectief voor 2021 tot en met 2025. In dit overzicht zijn de cijfers van bovenstaande actualisatie al verwerkt.

Fonds Verstedelijking Almere	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Bijdrage Almere	9.277	0	8.898	8.898	8.898	8.898	35.592	44.869
Bijdrage Provincie	8.975	0	6.700	6.700	6.700	6.700	26.800	35.775
Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	17.019	0	18.480	12.557	10.607	10.107	51.751	68.770
Revolverende middelen	60	0	34	26			60	120
Totaal beschikbaar	35.331	0	34.112	28.181	26.205	25.705	114.203	149.534

Bedragen € x 1.000

Almere 2.0	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Proceskosten programma Almere 2.0	-1.199	0	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-4.800	-5.999
Handelingsperspectief, optie 1	-581	-1.000	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-11.000	-11.581
Bijdrage organisatiekosten Oosterwold	0	-150	-150	0	0	0	-300	-300
Subtotaal	-1.780	-1.150	-3.850	-3.700	-3.700	-3.700	-16.100	-17.880

Bedragen € x 1.000

Hart van de Stad	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 1	-514	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.514
Station en omgeving	-21.320	0	0	0	0	0	0	-21.320
(Rondje) Weerwater	-3.366	-3.480	-1.130	-680	-680	-380	-6.350	-9.716
Almere Centrum	-2.329	-1.180	-1.180	-1.430	-1.930	-430	-6.150	-8.479
Floriade projecten	-4.589	0	-766	0	0	0	-766	-5.355
Subtotaal	-32.118	-4.660	-3.326	-2.360	-2.860	-1.060	-14.266	-46.384

Bedragen € x 1.000

Leer- en werkomgeving	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 2	-284	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.284
Floriade Werkt!	-672	0	-367	0	0	0	0	-1.039
Flevo Campus	-5.335	0	-2.475	-2.475	-2.475	-2.475	-9.900	-15.235
Internationale Campus	-1.627	0	-1.232	0	-1.250	0	-2.482	-4.109
Kenniscampus Stadshart	0	-600	-600	-1.000	-2.500	-2.500	-8.000	-8.000
MBO ICT FieldLAB	0	-500	-473	-343	-343	-343	-2.001	-2.001
Subtotaal	-7.919	-1.100	-5.397	-3.668	-7.418	-6.168	-23.750	-31.668

Bedragen € x 1.000

Circulaire economie en Energie	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 3	-252	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.252
Circulaire economie	-2.235	-2.131	-2.289	-2.173	-2.794	-1.875	-11.260	-13.495
Duurzame energie	-1.319	-340	-320	-520	-160	-160	-1.500	-2.819
Subtotaal	-3.806	-2.471	-2.859	-2.943	-3.204	-2.285	-13.760	-17.566

Bedragen € x 1.000

Cultuur en toerisme	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 4	-229	0	-250	-250	-250	-250	-1.000	-1.229
Kustzone Almere Poort/Duin	-4.120	-1.000	-2.000	-1.500	-1.500	-1.000	-7.000	-11.120
Museale voorziening	-170	-2.400	-1.205	-1.753	-1.852	-5.305	-12.515	-12.685
Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort	-5.612	-50	-2.908	-2.350	-2.000	-2.000	-9.308	-14.920
Subtotaal	-10.132	-3.450	-6.363	-5.853	-5.602	-8.555	-29.823	-39.955

Bedragen € x 1000

Vernieuwend Wonen	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Experimenten Vernieuwend Wonen	-1.002	0	-800	-800	-800	-800	-3.200	-4.202
Subtotaal	-1.002	0	-800	-800	-800	-800	-3.200	-4.202

Bedragen € x 1.000

Groene en waterrijke identiteit	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Programmasturing lijn 6	0	-250	-250	-250	-250	-250	-1.250	-1.250
Unieke landschappen: Almeerderhout	1	-372	-642	-2.604	-2.566	-2.566	-8.750	-8.749
Unieke landschappen: Eemvallei	0	-100	-50	-50	-50	0	-250	-250
Excellent groene en gezonde leefomgeving	-30	-280	-2.815	-1.295	-295	-315	-5.000	-5.030
Ecologische verbindingen	-110	-465	-1.435	-1.380	-180	-40	-3.500	-3.610
Subtotaal	-140	-1.467	-5.192	-5.579	-3.341	-3.171	-18.750	-18.890

Bedragen € x 1.000

Totale kosten	Bestaande middelen 2021	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal nieuwe middelen	Totaal MJP 2021-2025
Beheer en onderhoud	-1.720						0	-1.720
Risicobuffer	-300	-500	-500	-500	-500	-500	-2.500	-2.800
Totale kosten	-58.916	-14.978	-28.286	-25.403	-27.424	-26.239	-122.149	-181.064
Saldo totaal beschikbaar en totale kosten	-23.584	-14.978	5.826	2.779	-1.219	-534	-7.946	-31.530
Beginstand reserve FVA	37.443	13.858	-939	4.887	7.665	6.446	13.858	37.443
Eindstand reserve FVA	13.858	-939	4.887	7.665	6.446	5.915	5.915	5.915

Bedragen € x 1.000

Toelichting beschikbare middelen

Bijdrage Almere

Zie onder 9.1 Actualisatie MJP FVA 2021-2025.

Bijdrage Flevoland

De provinciale bijdrage aan het FVA bestaat vanaf 2021 uit €6,7 miljoen per jaar. De jaarlijkse bijdrage van de provincie zal tot en met 2036 (conform de gemeente Almere) plaatsvinden. Dit bedrag is niet gewijzigd.

Bijdrage Rijk

De rijksbijdrage bestaat uit:

- De gerealiseerde opbrengst van de verkoop van standaardkavels benodigd voor de eerste 7.000 woningen in Almere Oosterwold. Tot en met 2021 is naar verwachting hier reeds €39,7 miljoen van gerealiseerd. De verwachting bestaat dat er nog €51,8 miljoen in de tweede fase aan opbrengsten gerealiseerd kan worden. Ten opzichte van de vorige versie stijgt de bijdrage met €10,8 miljoen.

- De gerealiseerde opbrengst van de verkoop van Rijksgrond in Almere Pampus benodigd voor 8.000 woningen. Tot op heden hebben zich geen verkopen van rijksgrond in Almere Pampus voorgedaan. Deze worden ook niet voor 2025 verwacht. De bijdrage is dus nihil.

Revolverende middelen

Revolverende middelen worden tijdelijk beschikbaar gesteld en moeten worden terugbetaald. Vanuit het FVA is in de jaren 2015 en 2016 in totaal €0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de proceskosten Oosterwold. Het ritme van terugbetaling in een jaar is afhankelijk van de opbrengsten in het kostenverhaal Oosterwold in het jaar ervoor. De verwachting is dat het beschikbaar gestelde bedrag van €0,3 miljoen in 2023 is terugbetaald.

Toelichting uitgaven

Proceskosten Almere 2.0

De organisatie Almere 2.0 is op basis van een raming vastgesteld door het Overleg Almere 2.0.

Handelingsperspectief

De afgelopen jaren hebben het Rijk, de provincie Flevoland, de gemeente Almere en de gemeente Amsterdam intensief met elkaar opgetrokken om op de oostflank van de MRA (Metropoolregio Amsterdam) de condities te scheppen voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel. Vanuit die samenwerking is in 2020 gewerkt aan het Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020- 2030. Het Handelingsperspectief is een wenkend perspectief. Een aanvulling op de ambities van RRAAM en Almere 2.0 in de vorm van een actuele visie, en een daarop gestoelde strategie als opmaat voor een nieuwe uitvoeringsagenda. Er worden afspraken gemaakt ten aanzien van de Regionale Bereikbaarheid, de Ecologie van het IJmeer- Markermeer en de Verstedelijking van Almere.

Bijdrage Oosterwold

Binnen de groeiopgave van Almere neemt Oosterwold een bijzondere plaats in. Het betreft een volledig nieuwe vorm van gebiedsontwikkeling. Voor de ontwikkeling van het gebied is een Gebiedsorganisatie namens meerdere overheden ingericht. Nu er tegelijkertijd volop gekocht, gewoond en gebouwd wordt, doet zich echter een steeds groter aantal vraagstukken voor dat niet goed kan worden belegd. Het valt buiten de scope van de Gebiedsorganisatie Oosterwold. En het is niet oplosbaar binnen de reguliere processen van de gemeente. De gemeente heeft daarom in 2018 een taskforce Oosterwold in het leven geroepen. In eerste instantie om de knelpunten op te lossen, maar vooral ook om de vertaalslag naar reguliere processen van de gemeente vorm te geven. Dit levert al enkele jaren problemen op in de bedrijfsvoering van de gemeente Almere. De verwachting is dat deze taskforce na 2020 nog tenminste 2 jaar actief zal moeten zijn.

Programmalijnen

Dit betreft de verdeling van middelen over de Programmalijnen. De Programmalijnen zijn opgebouwd uit sleutelprojecten. Zie voor een uitgebreide toelichting de hoofdstukken waarin per programmalijn en per sleutelproject is weergegeven hoe de uitgaven zijn geprogrammeerd door de jaren heen en welke inhoudelijke doelen hierbij horen.

De opgenomen bedragen per sleutelproject zijn niet in alle gevallen hard onderbouwd maar gebaseerd op beargumenteerde aannames. Voor de meeste projecten dient in de komende jaren de precieze onderbouwing en concrete invulling nog plaats te vinden. Uitgangspunt daarbij is dat de randtotalen per programmalijn in de periode 2021-2025 taakstellend zijn voor wat betreft de bijdrage uit het FVA.

Het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (een project binnen de programmalijn circulaire economie en energie) heeft €240.000 minder nodig is. Door Corona maatregelen valt het Rondje Weerwater €0,2 miljoen hoger uit. Verder zijn er extra onvoorziene kosten (€0,7 miljoen) gemaakt voor de Esplanade en de Track. Zie ook onder 9.1 Actualisatie MJP FVA 2021-2025, actualisatie sleutelprojecten.

Beheer en onderhoud

De investeringen uit het Fonds kunnen kosten voor beheer en onderhoud met zich meebrengen. De afspraak bestaat dat de gemeente Almere deze kosten draagt. In het bestuurlijk Overleg Almere 2.0 van juni 2017 is afgesproken dat de eerste vijf jaar van de kosten beheer en onderhoud van de sleutelprojecten Rondje Weerwater, Almere Centrum en Kustzone Poort (en daarmee uit het FVA) aan de gemeente Almere wordt overgemaakt, startend in 2018, voor een totaalbedrag van €2,5 miljoen. Tot en met 2020 is €0,8 miljoen aan beheerlasten afgedragen aan de gemeente Almere, waardoor in de periode 2021 tot en met 2025 nog €1,7 miljoen ingerekend is.

Risicobuffer

In 2019 en 2020 zijn risicoanalyses uitgevoerd voor de sleutelprojecten Station Almere Centrum, Rondje Weerwater, Flevo Campus, Kustzone Poort/Duin en Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort, Ultra Diepe Geothermie, PRICE en stedelijke grondstofstromen. Daarnaast zal gestart worden met risico analyses voor de sleutelprojecten circulaire economie, museale voorziening en Almeerderhout. Het merendeel van de projecten heeft een risico reservering in het projectbudget opgenomen (vaak benoemd als post Onvoorzien). In het FVA is tot en met 2020 een risico reservering opgenomen van €1,0 miljoen. Hier van is €0,7 miljoen beklemd voor Station Almere Centrum. In het meerjarenprogramma FVA 2021-2025 is jaarlijks een risico reservering van €0,5 miljoen opgenomen. Vooralsnog lijken de risico reserveringen in de projecten en het FVA voldoende.

Reserve FVA

De reserve is ten opzichte van de vorige versie logischer opgezet. Het saldo van beschikbare middelen en kosten wordt in mindering gebracht op de beginstand van de reserve. Dit resulteert in de eindstand van de reserve. De eindstand in 2025 bedraagt €5,9 miljoen. Dit betekent dat alle projecten tot en met 2025 betaald kunnen worden, waarbij er tevens een overschot resteert van €5,9 miljoen.

10

Woningbouw en Gebiedsontwikkeling

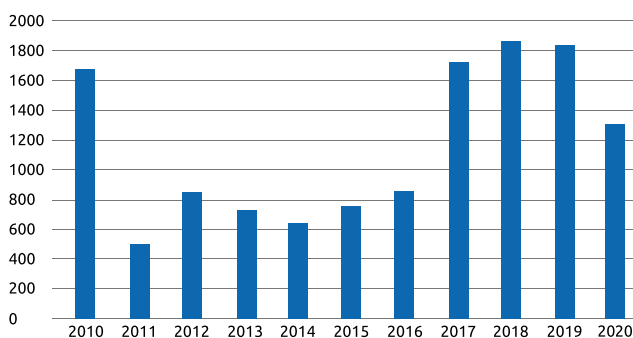

Woningbouw

In Almere zijn in de periode 2010-2020 ruim 12.500 nieuwe woningen gebouwd. In deze periode zijn er ruim 300 woningen onttrokken aan de woningvoorraad. Per saldo komt het neer op een toename van ruim 12.000 woningen.

Na enkele jaren waarin de productie in verband met de crisis inzakte, wordt er weer volop gebouwd. In 2019 zijn zo'n 1.827 woningen gerealiseerd. Ten opzichte van 2019 zijn er in 2020 meer bouw aanvragen gedaan en vergunningen verleend.

Woningbouwproductie Almere

Bron: Onderzoek & Statistiek gemeente Almere

Sinds 2010 is het grootste volume gebouwd in Almere Poort, ruim 4.000 woningen. Op wijkniveau is er al veel gebouwd in de Noorderplassen, Nobelhorst en de Indische buurt. Aan de oostkant van de stad (Nobelhorst en Oosterwold) wordt er volop gebouwd. Verhuisbewegingenonderzoek laat zien dat bewoners uit nieuwbouwwijken, voornamelijk Poort en Noorderplassen West, voor een deel de nieuwbouw in de eigen omgeving vullen.

De Almeerse woonmilieus zijn onderscheidend binnen de Noordvleugel. Duin, een duinlandschap gelegen aan het IJmeer, is hiervan een goed voorbeeld. Ook groenstedelijke, landelijke en dorpse woonmilieus die op andere locaties in het kerngebied van de Noordvleugel beperkt beschikbaar zijn, worden in Almere op grote schaal aangeboden. Een greep uit de bijzondere woonmilieus:

Almere Duin

- Woonmilieu in Duinlandschap gelegen aan het water
- Totale omvang 3.000 woningen
- In ontwikkeling

Nobelhorst

- Suburbaan woonmilieu met dorpse uitstraling
- Totale omvang circa 4.300 woningen
- In ontwikkeling

Ontwikkeling Stadstuinen Poort

- Suburbaan woonmilieu in groene omgeving
- Totale omvang 2.500 woningen
- Verkoop gestart in 2017

Oosterwold

- Landelijk woonmilieu met hoge mate van keuzevrijheid
- Totale omvang 15.000 woningen, waarvan circa 4.500 woningen binnen het grondgebied van Almere
- In ontwikkeling

Verdichting in Stadscentrum

- Hoogstedelijk woonmilieu
- Toevoegen nieuwe voorraad vanaf 2017

In het coalitieakkoord van Almere “Een frisse Start” is er afgesproken dat er de komende tien jaar (2020-2030) zo'n 17.500 – 24.500 woningen ontwikkeld. Het gaat om verschillende typen woningen voor diverse doelgroepen. In het stedelijk woningbouwprogramma Almere 2020-2030 wordt verder inzicht gegeven op welke wijze de realisatie hiervan kan plaatsvinden. Naast de ontwikkelingen binnen de bouwfronten als Almere Poort, Nobelhorst en Oosterwold wordt er ook in de bestaande stad gebouwd door middel van transformatie of slooppnieuwbouw (Haven en Centrum).

Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Het Rijksvastgoedbedrijf, gemeente Almere en gemeente Zeewolde werken samen aan de gebiedsontwikkeling Oosterwold. Voor het Almeerse deel van Oosterwold is onder de Crisis- en herstelwet een van de eerste pilots van een Omgevingsplan tot stand gebracht.

Het bestemmingsplan met een bredere werking is volledig in lijn met de nieuwe Omgevingswet. Oosterwold is een van de meest bijzondere gebiedsontwikkelingen in Nederland. Het gaat om een gebied waarbij er nog geen gedetailleerd uitbreidingsplan is vastgesteld, maar een set van spelregels die een veelheid van initiatieven mogelijk maakt. Binnen de spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten met woningen, bedrijven, groen, landbouw en kavelwegen. De bestaande en eventueel nieuw aan te leggen polderwegen vormen de bovenwijkse stroom- en ontsluitingswegen en worden aangelegd door het team Oosterwold. Het totale gebied biedt ruimte voor 15.000 woningen in een groene woonomgeving en voorziet daarmee in de vraag naar groene woonmilieus in de Noordvleugel. Het gebied zal het ommeland van Almere in de richting van Zeewolde vormgeven. In 2015 is gestart met de eerste gronduitgiftes in de eerste fase van Oosterwold op Almeers grondgebied, waar ruimte is voor circa 4.500 woningen. Fase 2 betreft Zeewolde en biedt plaats aan 10.500 woningen.

Interesse voor deze vorm van gebiedsontwikkeling blijft groot. Er wonen inmiddels 680 huishoudens in Oosterwold. Op deze 680 adressen staan per 31 december 2020 1878 personen ingeschreven. Er hebben zich tot nu toe meer dan 2.500 geïnteresseerden gemeld; het gaat hierbij om initiatieven met één, maar soms ook meer woningen en om bedrijven.

Uit ervaring blijkt dat ongeveer de helft daadwerkelijk een initiatiefnemer wordt. Door de grote belangstelling is er sinds juli 2019 een tijdelijke stop op de inschrijving via het intakeformulier, omdat het onzeker werd of de nieuwe belangstellenden wel een plekje zouden kunnen krijgen in (het beschikbaar deel van) het gebied. Inmiddels is duidelijk dat er voldoende ruimte is om vanaf het 2e kwartaal van 2021 nieuwe initiatiefnemers de mogelijkheid te bieden om in Oosterwold aan de slag te gaan.

De totale grondopbrengsten tot nu toe bedragen €72,7 miljoen. Hiervan is €59,5 miljoen afgedragen aan het Fonds Verstedelijking Almere (FVA). Op Rijksgroonden is grond geleverd voor 1.227 woningen van de 7.000 woningen op standaardkavels waarover een afspraak over de afdracht aan het FVA is gemaakt. Met de groei van het aantal inwoners zal de gebiedsorganisatie vanaf 2021 investeren in polderwegen en zal veel aandacht naar de verdere uitwerking van oplossingen voor het afvalwatersysteem uitgaan. In oktober 2020 is besloten om initiatiefnemers in gebied 1B via een eigen leiding verplicht aan te sluiten op de gemeentelijke riolering langs de polderwegen. Voor bestaande initiatieven in gebied 1A waar de afvalwaterzuivering blijvend niet op orde komt, dient dit als een alternatief voor het zelf zuiveren van afvalwater. Waar mogelijk zullen thema's in overleg met de initiatiefnemers worden opgepakt.

De uitwerking van een tweede fase start na positieve besluitvorming over de evaluatie van fase 1. De zes oorspronkelijk geformuleerde ambities worden nog steeds gedragen door de bestuurlijke partners. 2021 wordt een belangrijk jaar voor de verdere invulling van het gebied. In dit jaar worden de uitwerkingsopdrachten uit de evaluatie Oosterwold afgerond ten behoeve van de openstelling van de tweede fase Oosterwold in de gemeente Zeewolde. Deze uitwerkingsopdrachten omvatten onder meer de uitwerking van de ontwikkelingsmogelijkheden in fase 2 in relatie tot andere functies in het gebied en vertaling van de lessen die we hebben geleerd uit de afgelopen jaren. Eind 2021 wordt besloten over de openstelling en openstellingsdatum van een tweede fase Oosterwold. Dit besluit bepaalt voor een belangrijk deel welke mijlpalen voor de komende jaren kunnen worden geformuleerd.

Mijlpalen 2021

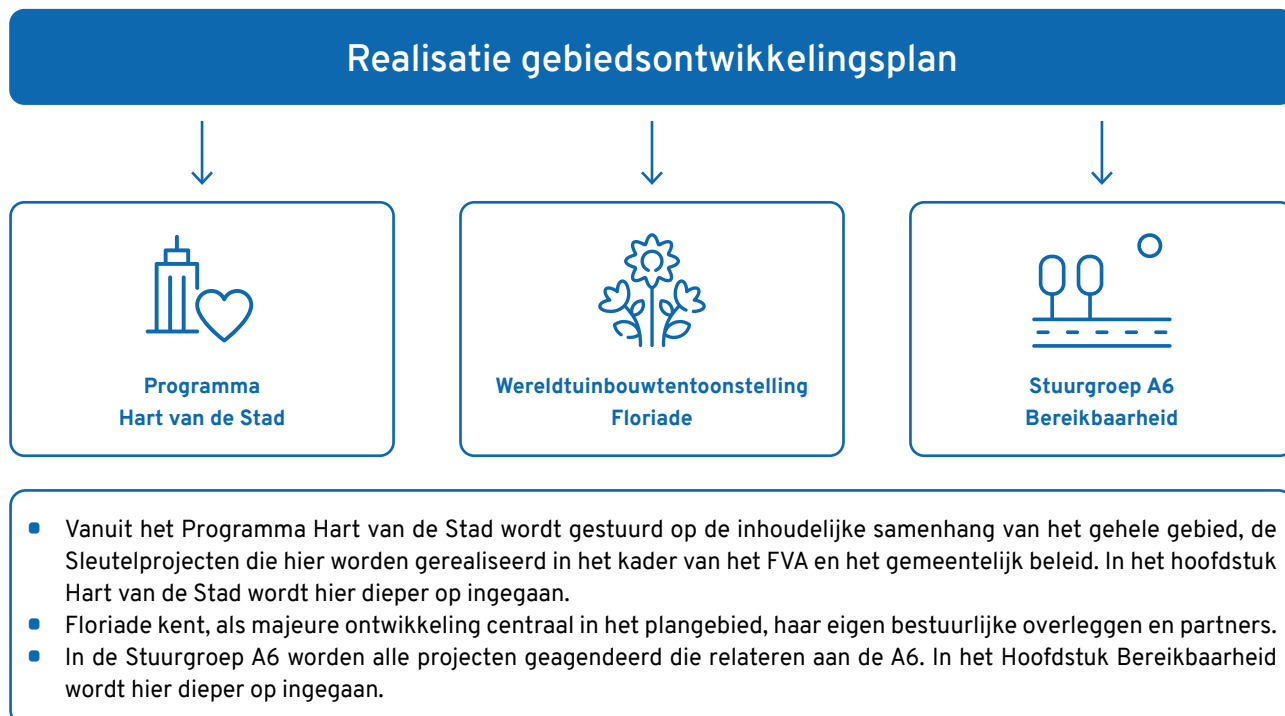
- Uitwerking oplossingen afvalwater 1e fase Oosterwold
- Uitwerkingsopdrachten n.a.v. de evaluatie (afhankelijk van besluit)
- Besluit start fase 2 op basis van evaluatie Oosterwold
- Start voorbereidingen tweede fase Oosterwold (afhankelijk van besluit)
- Herziening Chw bestemmingsplan Oosterwold
- Uitvoering van participatie bedoeld als in de nieuwe omgevingswet en passend bij de organische groei Oosterwold
- Realisatie nieuwe polderwegen
- Hernieuwde openstelling fase 1A voor initiatieven

Mijlpalen 2022+

- Omgevingswet
- Openstelling fase 1B
- Openstelling 2e fase (afhankelijk van besluit)

Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater

In 2012 is het Gebiedsontwikkelingsplan Centrum Weerwater opgeleverd. De komende jaren wordt er op de volgende vlakken gewerkt aan de realisatie.

Stedelijke Bereikbaarheid Almere

Door de groei van de stad wordt het onderliggend wegennet in en om Almere steeds zwaarder belast. Binnen het programma Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA) wordt er zorg voor gedragen dat het wegennet in en om Almere wordt verbeterd zodat de stedelijke groei geacommodeerd kan worden.

Leidend in dit programma is dat het mee ademt met tempo en groei van de ruimtelijke ontwikkelingen in Almere. Het programma SBA fase 1 is gekoppeld aan de ontwikkeling van de gebieden Hout en Poort. Uit het programma is het afgelopen jaar de verbreding van de Waterlandseweg opgeleverd. In de periode 2021-2023 wordt de Hogering verbreed. De verwachting is dat in 2024 het programma SBA fase 1 is afgerond. De volgende fase komt in beeld wanneer nieuwe ontwikkelgebieden (Pampus) of een binnenstedelijke verdichtingsopgave actueel worden. Door de woningmarktdruk kan dit al eerder komen dan het einde van fase 1.

Binnen het Handelingsperspectief Oostflank MRA wordt er gestudeerd op de verstedelijkingsopgave in relatie tot de bereikbaarheidsopgave.

Mijlpaal 2020-2023

- Uitvoering SBA fase 1 (gekoppeld aan Poort en Hout)

Mijlpaal 2020-2022

- Planvorming SBA fase 2

Mijlpaal 2023 en verder

- Uitvoering SBA fase 2 (gekoppeld aan binnenstedelijke opgave of Pampus)

Wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA)

In het kader van programma SAA, is de A6 in de buurt van Almere verbreed. Het eerste deel van de verbreding, van Amsterdam tot en met Almere Havendreef is ruim 2 jaar open. Het tweede deel van de verbreding A6, van Almere Havendreef t/m Almere Buiten is in 2019 afgerond. De wegcapaciteit op de A6 is daarmee op dit traject verdubbeld: van 2x2 rijstroken naar 4x2 rijstroken met hoofd- en parallelbanen. Dit geeft een impuls aan de bereikbaarheid van Almere.

De nieuwe A6 is de eerste energieneutrale snelweg van Nederland. In het knooppunt met de A27 is een zonnepaneel aangelegd. De energie die hiermee wordt opgewekt, wordt gebruikt voor de verlichting en systemen langs de A6. Er worden diverse duurzame maatregelen toegepast zoals het gebruik van ledverlichting en toepassing van gerecyclede materialen zoals beton. De A6 is met stil asfalt aangelegd. Over de A6 tussen Almere en Lelystad is in 2016 een besluit genomen om deze te verbreden.

In 2021 wordt het Ontwerp Tracébesluit vastgesteld. In 2022 het Tracébesluit en in 2023 start de realisatiefase.

Mijlpaal 2021

- Ontwerp Tracébesluit

Mijlpaal 2022

- Tracébesluit

Mijlpaal 2023-2025

- Realisatie verbreding A6 Almere – Lelystad

Planstudie Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad (OV-SAAL)

Vorig jaar zijn de infrastructurele aanpassingen voor OV-SAAL Korte Termijn officieel afgesloten. Resultaat is een verdubbeling van de sporen tussen Schiphol en Duivendrecht en een aantal keerspoeren in Almere. Het aantal treinen op de Flevolijn is toegenomen tot 12 treinen per uur. In het kader van OV-SAAL Middellange termijn (MLT) wordt de uitbreiding bij station Weesp van 6 tot 8 sporen onderzocht. Eerder dit jaar is gebleken dat de voorziene dienstregeling 'F' met in totaal 18 treinen op de Flevolijn niet maakbaar is. Dit betekent dat het toekomstige aantal treinen niet kan worden verwerkt met de voorziene infrastructuur. Hierop zijn Rijk, regio en spoorpartijen samen een nieuw onderzoek gestart naar welke dienstregelingen wel mogelijk zijn. De oplevering van de spooruitbreiding wordt inmiddels niet meer voor 2029 verwacht.

Vervolgens zal de implementatie van het nodige beveiligingssysteem ERTMS nog 1 à 2 jaar kosten. Daarnaast is er nog veel onzekerheid door vertraging in een aantal regionale projecten (o.a. heroverweging project Zuidasdok bij station Amsterdam Zuid).

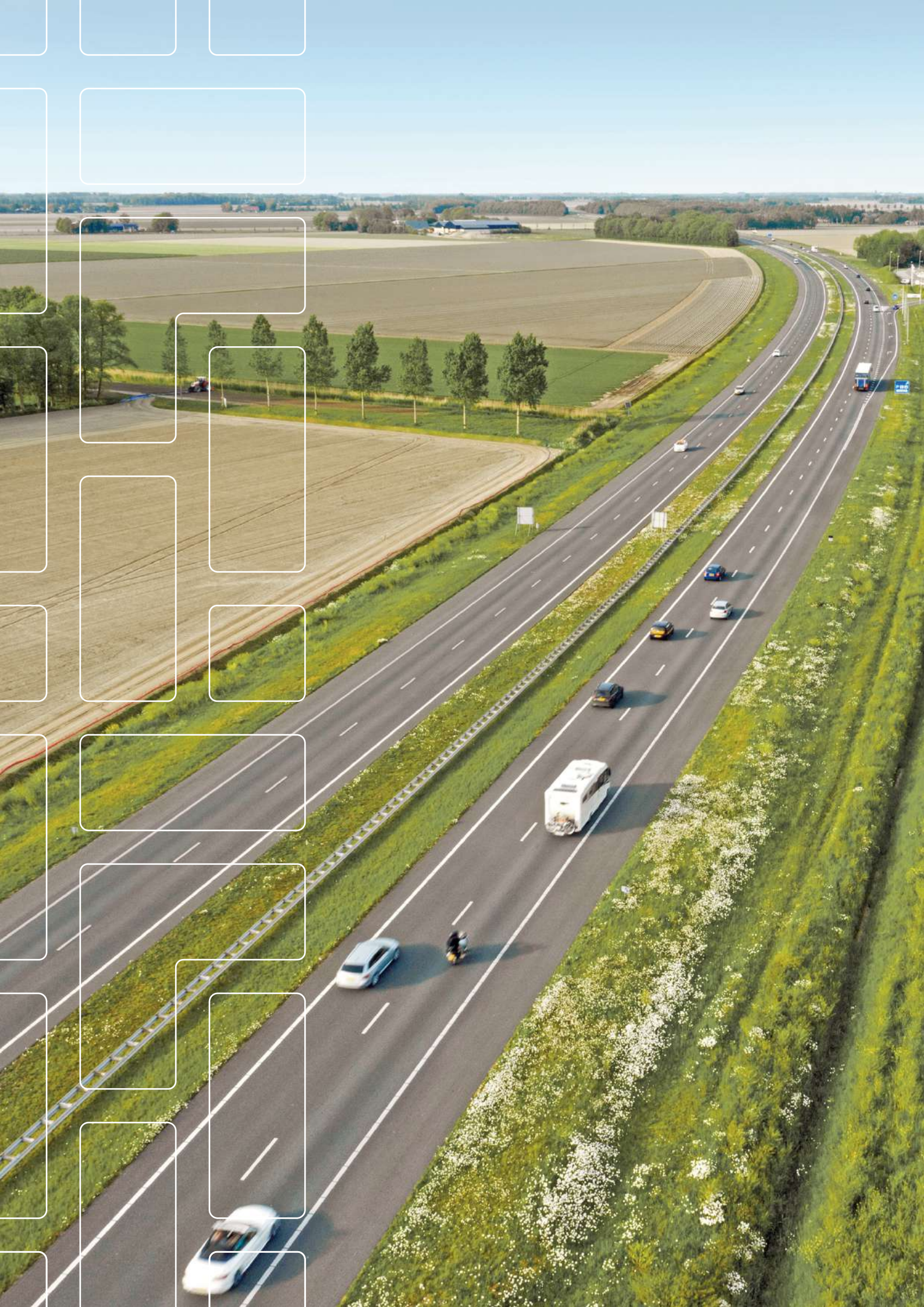
Binnen het programma Hart van de Stad wordt gewerkt aan het station Almere Centrum en de stationsomgeving. Het stationskwartier transformeert tot een hoogwaardig knooppunt in het netwerk van de Metropoolregio Amsterdam. Vóór Floriade wordt de kwaliteit en de beleving van het station verbeterd, inclusief de daarbij horende pleinen. In 2019 zijn de ontwerpen uitgewerkt en (de aanbesteding van) werkzaamheden voorbereid. In 2020 is de start van de verbouwing van het station en de omgeving gestart.

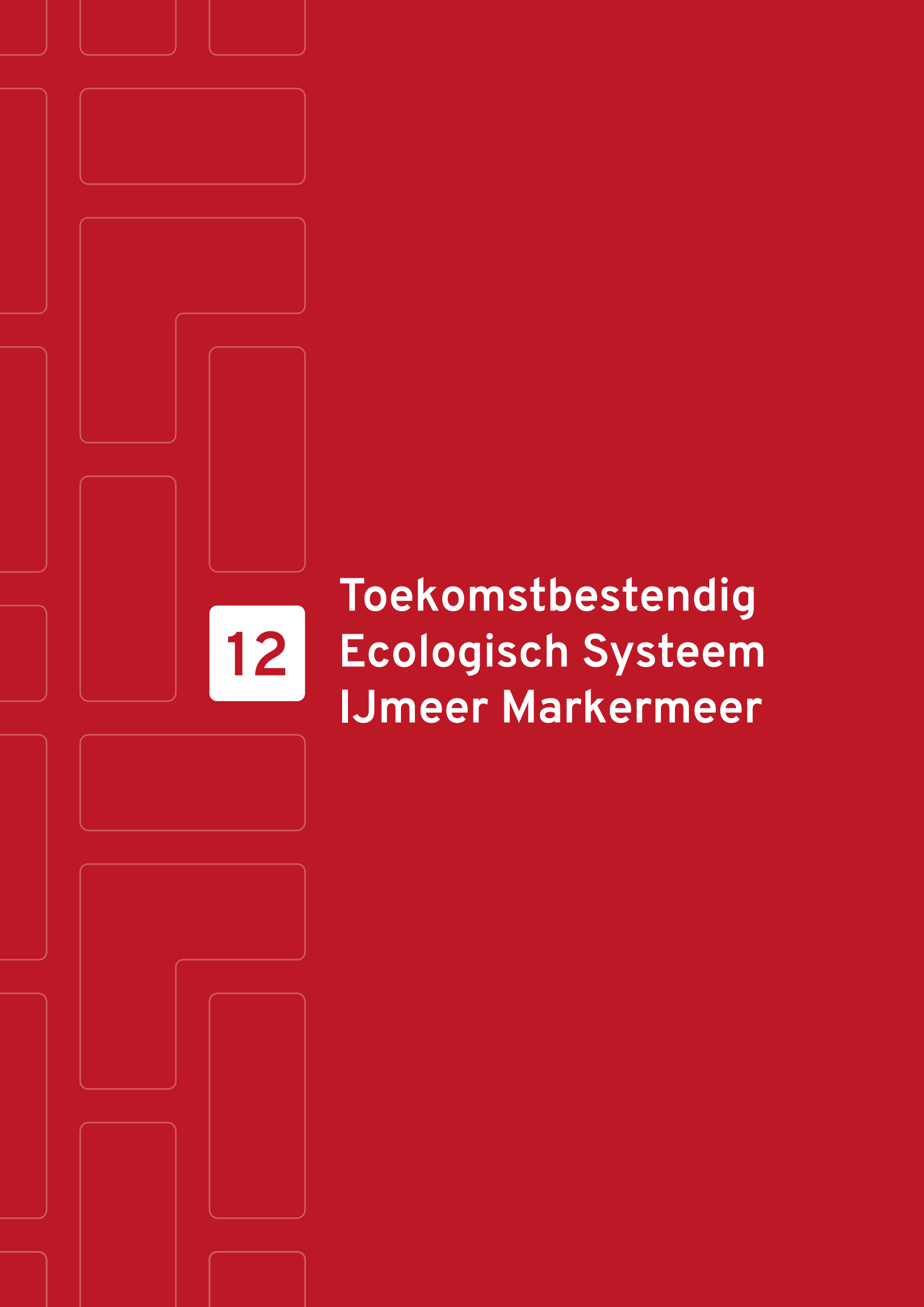
Mobiliteitsvisie

In het coalitieakkoord van Almere is benoemd dat er door het college een mobiliteitsvisie gemaakt wordt. Deze visie is in 2020 vastgesteld. Hierin wordt ingezet op gezonde en duurzame mobiliteit. Lopen en fietsen zijn hier goede voorbeelden van. Voor het OV en auto wil het college de transitie naar emissievrij stimuleren. Regionaal zal er in worden gezet op het verbeteren van de verbindingen met Amsterdam en Utrecht, en om deze regio bereikbaar te houden wil het college stedelijke ontwikkeling stimuleren op de best bereikbare plekken in de stad. In 2021 (en verder) wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van de genoemde doelen in de Mobiliteitsvisie. Belangrijk daarbij is ook het zoeken van (co-)financiering.

IJmeerverbinding

Vanuit het MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area en het Handelingsperspectief Oostflank MRA wordt gewerkt aan de verstedelijkingsopgave en de infrastructuur die hiervoor nodig is. Hiervoor is een tweede oeververbinding tussen Amsterdam en Almere in beeld. Duidelijk moet worden voor welke vervoerwijzen een nieuwe verbinding nodig is, waar deze komt te liggen en wat deze gaat kosten. De potentie is door Rijk en regionale partners op het BO MIRT 2020 erkend. Nader onderzoek binnen ABA en SBAB moet hier een vervolg aan geven om de realisatiekansen te vergroten.

12

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer Markermeer

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)

Voor een concurrerende stedelijke regio is het verbeteren van de kwaliteit in en rond het Markermeer-IJmeer, zowel voor natuur en landschap als voor recreatie en toerisme. Het is zelfs randvoorwaardelijk om buitendijkse verstedelijking in Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus) mogelijk te maken.

Markerwadden wordt uitgebreid met 2 nieuwe eilanden

In de bestuursovereenkomst RRAAM (2013) is het toekomstbeeld als volgt omschreven: “Het Markermeer-IJmeer is een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en de Kaderrichtlijn Water(KRW). Het robuuste ecologische systeem creëert juridische ontwikkelruimte voor onder meer recreatieve, infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen in en rond het Markermeer-IJmeer.” Uit studies is gebleken dat het voor Natura 2000 en KRW doelstellingen nodig is om het natuursysteem gevarieerder

en daardoor minder kwetsbaar te maken door middel van heldere ondiepe zones en land-waterovergangen in het Markermeer. De eerste stap is het realiseren van de Marker Wadden. Het eerste deel van de Markerwadden is in 2017 gerealiseerd. In 2020 is besluitvorming voorbereid om in 2021 nog 2 eilanden (300 ha) aan de Markerwadden toe te voegen. Daarnaast is in 2020 het gebied Trintelzand-Enkhuizen, een ondiepte nabij het Enkhuizerstrand en natuurvriendelijke oevers aan de Noord-Hollandse kust, afgerond. De komende vijf jaar wordt de ontwikkeling hier nauwkeurig gevolgd.

Vanuit de stuurgroep Markermeer IJmeer in het Markermeer wordt gewerkt aan de Oostvaardersoever. In het project Oostvaardersoever wordt over de harde grens tussen Markermeer en Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen gezocht naar verbindingen en toevoegingen binnen en buitendijks. Hiermee draagt het project bij aan een betere ecologie aan beide zijden van de dijk, maar wordt ook de beleefbaarheid (recreatie en educatie) van het gebied verbeterd. In november 2019 is dit project de Verkenningsfase (MIRT) in gegaan. Realisatie wordt verwacht vanaf 2025.

Of het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem hiermee voldoende voldoet om daarmee de benodigde planologisch-juridische ruimte voor verstedelijking te borgen is nog niet helder. In 2021 wordt de natuurthermometer voor de derde keer uitgelezen. Daarmee wordt duidelijk hoe en of het gebied beter scoort ten aanzien van de normen als benoemd in de Kaderrichtlijn Water, de richtlijnen in het kader van Natura 2000 en de voortgang ten aanzien van het bereiken van een Toekomstbestendig Ecologisch systeem.

Om de verbinding tussen de ecologische opgave en de verstedelijkingsopgave weer sterker te leggen zijn in 2018 Almere en Amsterdam toegetreden tot de Stuurgroep Markermeer IJmeer.

Handelingsperspectief Oostflank MRA

In 2020 is door de partners in het bestuurlijk overleg Almere 2.0 inclusief Amsterdam het Handelingsperspectief Oostflank MRA vastgesteld. Deze visie is onder meer input voor de verstedelijkingsstrategie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Uitdrukkelijk maakt de stedelijke ontwikkeling rondom het IJmeer (met recreatieve en ontsluitingsmogelijkheden) onderdeel uit van dit perspectief. Om te komen tot dit perspectief is gewerkt in werkplaatsen en ateliers. In de werkplaats Rond de Baai is naast het onderzoeken van een IJmeerverbinding (en noodzakelijke natuurmaatregelen), ook gewerkt aan een ontwikkelstrategie voor een zeer aantrekkelijke baai (het IJmeer) en de stedelijke ontwikkeling aan beide zijden van de baai. (zie ook hoofdstuk 2, Handelingsperspectief).

MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area

Naar aanleiding van het opstellen van het Perspectief Oostflank MRA, en in lijn met het tot stand komen van een Verstedelijkingsagenda MRA en vanuit het spoor Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBAB) heeft het Bestuurlijk Overleg MIRT in het najaar van 2019 besloten tot het starten van een MIRT onderzoek naar de Amsterdam Bay Area. Ook dit onderzoek gaat, naast de ontwikkeling van Pampus, in op de ontsluiting door het IJmeer en de maatregelen om de baai ecologisch te verbeteren en economisch aantrekkelijker te maken. De werkplaats Rond de Baai en het MIRT onderzoek Amsterdam Bay Area kenden hun eigen opdracht en opdrachtgevers, maar hebben in het voorjaar van 2020 besloten in één projectorganisatie samen te werken en daarmee beide trajecten te bedienen.

Ontwikkelstrategie Amsterdam Bay Area

Deze gezamenlijke werkorganisatie heeft in het najaar van 2020 de rapportage “Naar een ontwikkelstrategie voor de Amsterdam Bay Area” opgeleverd. In deze rapportage zijn de resultaten van een groot aantal onderzoeken naar haalbaarheid, bekostiging en verhouding kosten en baten voor een IJmeerverbinding meegenomen. In deze doorrekeningen is tevens een bedrag opgenomen voor maatregelen ter verbetering van de ecologie in het Markermeer IJmeer, die kunnen worden uitgevoerd in het IJmeer. Deze maatregelen in het IJmeer kunnen zowel een verbetering van de ecologie opleveren alsook een bijdrage leveren aan het verbinden van de verstedelijking aan twee zijden van het meer.

In het BO MIRT van november 2020 is besloten om naar aanleiding van de rapportage in 2021 nog een aantal verdiepende vragen over de ontwikkelstrategie uit te werken. In de gezamenlijke projectorganisatie worden deze opgepakt. De resultaten van dit onderzoek worden in het coördinerend directeurs overleg Oostflank besproken, om zo afweging in integraliteit te kunnen voorbereiden. Met het scheppen van de mogelijkheid om in november 2021 verdergaande besluiten over uitvoering (MIRT verkenning) te nemen is een nieuwe stap richting het realiseren van zowel een verbeterd Markermeer IJmeer, als ook verstedelijking genomen.

www.almere20.nl

